

De schoolcontext en delinquent gedrag van jongens en meisjes.

Masterproef neergelegd tot het behalen van de graad van Master in de Criminologische wetenschappen door (20040296) Legrand Sara-Ann

Academiejaar 2007-2008

Promotor:
Dr. Lieven Pauwels

Commissarissen:
Prof Dr. Paul Ponsaers
Prof. Dr. Jenneke Christiaens

Trefwoorden: de schoolcontext, delinquent gedrag van jongens en meisjes, socio-economische status, concentraties van economisch kwetsbare jongeren.

Verklaring inzake toegankelijkheid van de masterproef criminologische wetenschappen

Ondergetekende,

Legrand Sara- Ann (20040296)

geeft hierbij aan derden,

zijnde andere personen dan de promotor (en eventuele co-promotor), de commissarissen of leden van de examencommissie van de master in de criminologische wetenschappen,

de toelating om deze masterproef in te zien, deze geheel of gedeeltelijk te kopiëren of er, indien beschikbaar, een elektronische kopie van te bekomen, waarbij deze derden er uiteraard slechts zullen kunnen naar verwijzen of uit citeren mits zij correct en volledig de bron vermelden.

Deze verklaring wordt in zoveel exemplaren opgemaakt als het aantal exemplaren waarin de masterproef moet worden ingediend, en dient in elk van die exemplaren ingebonden onmiddellijk na het titelblad.

Datum:

Handtekening:

WOORD VOORAF

Deze masterproef kwam tot stand met het oog op het behalen van de graad van Master in de Criminologische wetenschappen aan de Universiteit van Gent. Na vier jaar studeren komt nu een einde aan mijn opleiding Criminologie.

Graag zou ik mijn promotor willen bedanken voor de raad en hulp die hij mij gegeven heeft. Hij begeleidde me in mijn eerste stappen in de wereld van de statistiek. Hierbij dan ook een oprechte dank je wel!

Naast mijn promotor wil ik ook mijn familie en vriend bedanken voor het nalezen en verbeteren van deze masterproef. Ze hebben mij vier jaar gesteund en aangemoedigd. Daarnaast zorgden zij voor rust en sereniteit in de stressvolle periodes die je doormaakt als student.

INHOUDSTAFEL

Woord Vooraf.....	II
Inhoudstafel	III
Lijst van gebruikte afkortingen.....	VI
Lijst van gebruikte figuren en tabellen.	VI
Inleiding.....	1
Hoofdstuk 1: De school als studie- object.....	6
Hoofdstuk 2: De rol van de schoolcontext van armoede.....	9
2.1 Literatuuroverzicht.....	9
2.2 Verklaringsmodellen van concentraties	17
2.2.1 De school controleert de instroom.....	17
2.2.2 Zelfselectie.....	21
Besluit.....	22
Hoofdstuk 3: Variabelen van onderzoek.....	23
3.1 Samenhang variabelen van onderzoek.....	23
3.2 Variabelen van onderzoek	26
3.2.1 SES school vs. SES leerling.....	27
3.2.2 Socialisatievariabelen.....	29
3.2.2.1 Ouderlijke controle.....	29
3.2.2.2 Zelfcontrole.....	31
3.2.2.3 Waarden & Normen.....	33
3.2.3 Genderverschillen.....	35
3.2.4 Zelfgerapporteerd delinquent gedrag	37
Besluit.....	39
Hoofdstuk 4: Methodologie	41
4.1 Zelfrapportage door (mogelijke) plegers van misdrijven.	41
4.2 De dataset.....	44
4.3 Beschrijving van data.....	45
4.3.1 De samenstelling van de steekproef.	45
4.3.2 Zelfgerapporteerd ernstig delinquent gedrag in de steekproef.....	48
4.3.3 De socio-economische status van de scholen.....	51
4.4 Operationalisatie van de centrale begrippen.	53

4.4.1	SES school vs. SES leerling.....	54
4.4.2	De socialisatievariabelen.....	54
4.4.2.1	Ouderlijke controle.....	54
4.4.2.2	Zelfcontrole.....	55
4.4.2.3	Waarden & Normen.....	56
4.4.3	Geslacht	57
4.4.4	Zelfgerapporteerd delinquent gedrag	57
	Besluit	58
	Hoofdstuk 5: Beschrijvend onderzoek	60
5.1	De spreiding van delinquente jongeren over de scholen.	61
5.1.1	Veelpleger	61
5.1.2	Harde kern jongeren	63
5.2	De samenhang tussen SES school en zelfgerapporteerd delinquent gedrag.....	65
5.2.1	Veelpleger:	65
	Jongens en meisjes.....	66
5.2.2	Harde kern jongeren	69
	Jongens en meisjes.....	70
	Besluit	71
	Hoofdstuk 6: Verklarend onderzoek	73
6.1	De invloed van de SES van de school op zelfgerapporteerd delinquent gedrag..	74
6.1.1	Algemene delinquentieschaal.....	75
	Jongens & meisjes.....	76
6.1.2	Ernstige delinquentie schaal.....	77
	Jongens & meisjes.....	78
6.2	De SES van de school vs. SES van de leerling.....	79
6.2.1	Algemene delinquentieschaal.....	79
	Jongens & meisjes.....	80
6.2.2	Ernstige delinquentie schaal.....	81
	Jongens & meisjes.....	82
6.3	De plaats van socialisatievariabelen in de relatie: lage school SES en zelfgerapporteerd delinquent gedrag.....	83
6.3.1	Algemene delinquentieschaal.....	84
	Jongens & meisjes.....	87
6.3.2	Ernstige delinquentie schaal.....	89

Jongens & meisjes.....	91
Besluit.....	93
Algemeen Besluit.....	94
Kritische bedenkingen.....	98
Bibliografie.....	106
Bijlagen.....	I
Bijlage 1.....	II
Bijlage 2.....	IV
Bijlage 3.....	VI
Bijlage 4.....	VIII
Bijlage 5.....	XII

LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

SES = socio-economische status

Lage school SES = een school met lage socio-economische status.

LIJST VAN GEBRUIKTE FIGUREN EN TABELLEN.

Figuur 1: Contextueel geïntegreerd model informele controle mechanismen	23
Figuur 2: De samenhang van de informele controlemechanismen	25
Figuur 3: Macro- Micro niveau	27
Figuur 4: Percentage harde kern jongeren.....	49
Figuur 5: Percentage veelplegers.....	50
Figuur 6: Algemene delinquentie en het effect van de lage school SES	96
Figuur 7: Ernstig delinquent gedrag en het effect van de lage school SES	97
Figuur 8: De algemene delinquentieschaal: de variabele met het sterkste netto-effect.....	102
Figuur 9: De ernstige delinquentieschaal: de variabele met het sterkste netto-effect	103
Tabel 1: Achtergrondkenmerken van de leerlingen in de gebruikte steekproef.....	46-47
Tabel 2: Zelfgerapporteerd ernstig delinquent gedrag	48
Tabel 3: Veelpleger en deprivatie.....	50
Tabel 4: Harde kern jongeren en deprivatie	51
Tabel 5: Leerlingen en SES van de school	52
Tabel 6: Leerlingen en lage school SES opgesplitst naar geslacht	53
Tabel 7: Spreiding veelplegers.	61
Tabel 8: Spreiding harde kern jongeren.	63
Tabel 9: Samenhang school SES en veelpleger.....	65
Tabel 10: Samenhang school SES en veelpleger opgesplitst naar geslacht	67
Tabel 11: Samenhang school SES en harde kern jongeren.....	69
Tabel 12: Samenhang school SES en harde kern jongeren opgesplitst naar geslacht.....	70
Tabel 13: Algemene delinquentie en het netto-effect van de lage school SES.....	75
Tabel 14: Algemene delinquentie en het netto-effect van de lage school SES opgesplitst naar geslacht.....	76
Tabel 15: Ernstig delinquent gedrag en het netto-effect van de lage school SES.....	77
Tabel 16: Ernstig delinquent gedrag en het netto-effect van de lage school SES opgesplitst naar geslacht.....	78

Tabel 17: Algemene delinquentie en het netto-effect van lage school SES en lage SES gezin.....	79
Tabel 18: Algemene delinquentie en het netto-effect van lage school SES en lage SES gezin opgesplitst naar geslacht.....	80
Tabel 19: Ernstig delinquent gedrag en het netto-effect van lage school SES en lage SES gezin.....	81
Tabel 20: Ernstig delinquent gedrag en het netto-effect van lage school SES en lage SES gezin opgesplitst naar geslacht.....	82
Tabel 21: Algemene delinquentie en bloksgewijze regressieanalyses	84
Tabel 22: Algemene delinquentie en bloksgewijze regressieanalyse opgesplitst naar geslacht.....	87
Tabel 23: Ernstig delinquent gedrag en bloksgewijze regressieanalyse	89
Tabel 24: Ernstig delinquent gedrag en bloksgewijze regressieanalyse Opgesplitst naar geslacht	97

De omgevingen en contexten waarin mensen leven hebben een belangrijke invloed op het gedrag en de houding van mensen. Een contextueel geïntegreerde benadering vertrekt dan ook vanuit het idee dat de context bepaalde kenmerken heeft en als geheel meer is dan de som van de afzonderlijke delen.¹ Verklaringen voor sociaal gedrag integreren daarom vaak karakteristieken van het individu met karakteristieken van de sociale omgeving. Een sterk individuele benadering is te eenzijdig als we een volledig beeld willen krijgen over de ontwikkeling van crimineel gedrag.² Nog anders geformuleerd: het begrijpen en verklaren van een individuele delinquent is dus niet mogelijk als je geen rekening gaat houden met de maatschappelijke context. ”*Research that focuses solely on individual or contextual explanations fails to provide us with satisfactory explanations*”³

De context die in deze thesis centraal staat is de school. Scholen verschillen naar demografische kenmerken die met delinquentie kunnen samenhangen zoals afkomst, geslacht, gezinsstructuur,... Deze demografische kenmerken maken de samenstelling van de leerlingencompositie uit. Het gezin, vrienden en de school(klas) worden naar voor geschoven als de belangrijkste contextuele invloeden op de ontwikkeling van deviant gedrag.⁴ Er zijn al verschillende onderzoeken voorhanden die kenmerken van de schoolcontext en hun invloed op gedrag van leerlingen bestuderen. Veelal werd gekeken naar de invloed van concentraties van economisch kwetsbare jongeren in een school op de academische prestaties van de leerlingen in die school.⁵ Zo vond het Coleman report in 1960 dat de socio-economische status van de school, naast de invloed van de

¹ Pauwels,L., ‘Geweld in groepsverband bij Antwerpse jongeren’, *Tijdschrift voor de criminologie*, 2008, 3.

² Wikström, H.P-O, ‘Individuals, settings, and acts of crime: situational mechanisms and the explanation of crime’ in *The explanation of crime: context, mechanisms and development*, Wikström, H.P-O en Sampson, R.J.(eds.), Cambridge, Cambridge University Press, 2006, 61.

³ Boxford,S., *Schools and the problem of crime*, USA, Willan Publishing, 2006, 33.

⁴ Bruinsma, G.J.N., ‘Schoolklaseffecten en crimineel gedrag: een multilevel-analyse van contextuele invloeden’, *Tijdschrift voor de criminologie*, 1990, 1.

⁵ Zie: Kahlenberg, R.D., (2006/05/24) ‘One Pasadena : Tapping the Community’s Resources to Strengthen the Public Schools. A Report to the Pasadena Educational Foundation’ [pdf bestand]. Equality and education: A century foundation project [www] <http://www.equaleducation.org/publications.asp?pubid=567> [29/03/2008]

- Boyle, R.P., ‘The Effect of the High School on Students Aspirations’, *The American Journal of Sociology*, 1966, 628-639.

- Sellstrom,E en Bremberg, S., ‘Is there a school-effect on pupil outcomes? A review of multilevel studies’, *J. Epidemiol. Community Health*, 2006, 149-155.

status van de familie, de belangrijkste determinant is van academisch succes van de leerlingen.⁶ Het is dus bevestigd in verschillende onderzoeken dat de SES van de school wel degelijk een invloed, zelfs een grote invloed, heeft op academische loopbaan en succes van de leerlingen.⁷ Leerlingen zouden volgens deze onderzoeken beter presteren in “mixed schools” (scholen waar armere en rijkere leerlingen samen zitten). Nog andere onderzoeken kijken naar concentraties van allochtone leerlingen. Denken we hier aan de zogeheten ghetto-scholen. Uit deze onderzoeken is gebleken dat dergelijk schoolkenmerk een invloed heeft op het gedrag van de jongeren in deze scholen. Zo werd duidelijk dat de spanning gevoelig wordt verhoogd bij hoge concentraties van allochtone jongeren.⁸

Probleemstelling.

Doel van deze thesis is om te onderzoeken of delinquent gedrag beïnvloed wordt door de sociale structuur van de school, namelijk een concentratie van armoede, wanneer individuele karakteristieken in rekening zijn gebracht (kenmerken van leerlingencompositie). Het is de bedoeling te gaan kijken of een concentratie van armoede in een school een invloed heeft op zelfgerapporteerde delinquent gedrag van de leerlingen binnen de school. Nog anders geformuleerd: Wanneer een school concentraties van economisch kwetsbare leerlingen heeft, heeft dit een invloed op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag van de leerlingen in de school? Wanneer er een mogelijke invloed gevonden wordt zal deze gecorrigeerd worden door ook individuele kenmerken in de analyse te betrekken. We hebben het hier over achtergrondkenmerken (geslacht, lage SES gezin en leeftijd) en socialisatievariabelen zoals zelfcontrole, waarden & normen en ouderlijke controle.

De onderzoeksvragen zullen beantwoord worden door analyses te maken op de dataverzameling van mijn promotor Dr. Lieven Pauwels. Deze data is dezelfde als de dataverzameling uit het doctoraat van mijn promotor.⁹ De dataverzameling van Dr. Pauwels genereert meer informatie

⁶ Cooper, B.S. en Valentine, T.S. (z.d.) James S. Coleman (1926-1995) Career- Contributions and Controversies, Redefining American Education, Contribution to education [www]. Education encyclopedia: <http://education.stateuniversity.com/pages/1841/Coleman-James-S-1926-1995.html> [1/4/08]

⁷ Zie: Meyer, J.W., "High School Effects on College Intentions", *The American Journal of Sociology*, 1970, 59-70. Alwin, D.F. en Otto, L.B., 'High school context effects on aspirations', *Sociology of education*, 1977, 259-273. Sellström, E. en Bremberg, S., 'Is there a school effect on pupil outcomes? A review of multilevel studies', *J. Epidemiol. Community Health*, 2006, 149-155.

⁸ Boyd, W.L., 'What makes ghetto schools succeed or fail', *Teachers college record*, 1991, 331- 363.

⁹ Pauwels, L., *Buurtinvloeden en jeugddelinquentie: Een toets van de Sociale Desorganisatietheorie*, Den Haag, Boom Juridische Uitgevers, 2007, 247.

dan gebruikt werd in zijn doctoraat. Verder werken op zijn data betekent dus zeker niet dezelfde analyses maken van dezelfde data. Het is de bedoeling meer te halen uit de gegevensset en verschillende, maar ook aanvullende, onderzoeksvragen te beantwoorden. Daarnaast heeft mijn onderzoek ook twee meerwaarden. Nu zal niet de invloed van de buurtcontext bestudeerd worden maar deze van de schoolcontext. “*Studies that fail to measure and separate school from community contextual effects provide only a combined estimate of the two effects. This imprecision applies to most studies of community and school contextual effects*”¹⁰ Het is dus belangrijk zicht te krijgen in de buurt- als ook de schoolinvloed. Daarnaast zal in tegenstelling tot het doctoraat van mijn promotor ook de opsplitsing gemaakt worden naar jongens en meisjes. Dit is een tweede meerwaarde. We willen een antwoord op de vraag of de eventuele gevonden invloed van de lage school SES op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag van jongens hetzelfde is als deze op het delinquent gedrag van meisjes.

Omdat ik de invloed van de schoolcontext wil bestuderen zal dan ook gebruik gemaakt worden van de enquêtes van alle bevraagde leerlingen, en niet enkel deze van de leerlingen die in Antwerpen wonen en naar school gaan in Antwerpen. Om zijn probleemstelling te beantwoorden, de invloed van de buurtcontext en niet de schoolcontext, had mijn promotor immers enkel de gegevens nodig van de leerlingen die woonden in Antwerpen.

Onderzoeksvragen.

De onderzoeksvragen worden opgesplitst in beschrijvende en verklarende onderzoeksvragen. Voor we een fenomeen gaan verklaren is het goed om deze eerst te gaan beschrijven. Zo krijgen we een volledig beeld van ons te onderzoeken fenomeen.

De beschrijvende onderzoeksvragen zien er als volgt uit:

1. Hoe is de spreiding van delinquente jongeren over de scholen (schoolniveau)?
2. Wat is de samenhang tussen lage SES (socio-economische status) op school niveau en delinquentie?
3. Ziet deze samenhang hetzelfde eruit voor jongens als meisjes? Nog anders geformuleerd: Vinden we meer zelfgerapporteerd delinquent gedrag van jongens/ meisjes in een school met lage SES dan in een school met hoge SES?

¹⁰ Gottfredson, D.C., ‘*Schools and delinquency*’, Cambridge, Cambridge University Press, 2001, 68.

De verklarende onderzoeksvragen werden als volgt omschreven:

1. Heeft de lage SES van de school een invloed op zelfgerapporteerd delinquent gedrag?
2. Heeft de lage SES van de school een onafhankelijke invloed op delinquent gedrag ongeacht de SES van het gezin?
 - Vinden we een even grote invloed van de lage SES van de school op het delinquent gedrag van jongens als op het delinquent gedrag van meisjes terug?
3. In welke mate spelen socialisatievariabelen een rol in de relatie tussen lage school SES en het zelfgerapporteerd delinquent gedrag? Met andere woorden is het effect van de lage school SES op zelfgerapporteerd delinquent gedrag direct of indirect?
 - Spelen deze socialisatievariabelen een zelfde rol in het interpreteren van de relatie tussen de lage SES van de school en zelfgerapporteerd delinquent gedrag bij jongens als bij meisjes?

Structuur thesis

Deze thesis wordt in 6 hoofdstukken ingedeeld. Na de inleiding wordt in het korte hoofdstuk 1 een antwoord op de vraag gegeven waarom het interessant kan zijn op de school als studie-object te nemen.

In hoofdstuk 2 volgt het theoretische gedeelte van de thesis. In dit hoofdstuk krijgen we een literatuurstudie rond concentraties economisch kwetsbare jongeren in scholen. Daarnaast worden ook twee dominante verklaringmodellen voor dergelijke concentraties aangegeven.

In hoofdstuk 3 wordt de samenhang van de verschillende variabelen van onderzoek uiteengezet. Vervolgens worden de variabelen van onderzoek voorgesteld met een klein literatuuroverzicht.

Hoofdstuk 4 betreft de methodologie. We krijgen een overzicht van de valkuilen binnen de zelfrapportage-methode. Daarnaast wordt ook de dataset aan de lezer beschreven. Vervolgens krijgen we de operationalisatie van de centrale begrippen.

Hoofdstuk 5 houdt het beschrijvend onderzoek in. Hierin worden de beschrijvende onderzoeksvragen behandeld. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een besluit waarin de resultaten nog eens op een rijtje worden gezet.

In hoofdstuk 6 vinden we het verklarend onderzoek. Hierin worden de verklarende onderzoeksvragen behandeld. Net als in het hoofdstuk van de beschrijvende onderzoeksvragen wordt ook dit deeltje afgesloten met een besluit. Hierin zullen de belangrijkste resultaten voor de lezer samengevat worden.

Tenslotte volgt een besluit waarin de gevonden resultaten van zowel het beschrijvend onderzoeksdeel als het verklarend onderzoeksdeel op een rijtje worden gezet.

De thesis wordt afgesloten met enkele kritische bedenkingen.

Hoofdstuk 1: DE SCHOOL ALS STUDIE- OBJECT.

De school heeft een belangrijke plaats in het leven van de jongeren. De jongeren brengen immers een groot deel van hun leven op de schoolbanken door. Het kan dan ook interessant zijn om te weten welke criminogene invloed een bepaald kenmerk van een school, hier een lage socio-economische status, op het gedrag van leerlingen kan hebben.

Van een school wordt verwacht dat ze leerlingen een goede opleiding geven, ondersteunen, begeleiden en tot zelfstandig denkende wezens omvormen. In de literatuur wordt deze plek zelfs, na familie en vrienden, gezien als een derde instelling/context waarin jongeren worden gesocialiseerd.¹¹ De school is immers een plek waar leerlingen zelfstandig en buiten het gezichtsbereik van de ouders andere leerlingen ontmoeten. Jongeren gaan deel uit maken van netwerken met leeftijdsgenoten in en buiten de school. Op een school worden dus belangrijke blauwdrukken gemaakt voor de toekomst van de leerlingen. Bij een foute socialisatie of foute netwerken met andere leerlingen, kunnen leerlingen wel eens de foute weg inslaan. De school speelt dus ook hier een belangrijke rol.

De school moet een plaats zijn waar zowel leerkracht als leerling met plezier naar toe gaat. Bruinsma en Klok halen het belang aan van 'schoolsatisfactie'. Volgens hen is het heel belangrijk dat de jongeren het naar hun zin hebben op school om probleemgedrag te vermijden. Ze kwamen tot de bevinding dat jongeren die met plezier naar school gaan doorgaans minder frequent crimineel gedrag stellen dan jongeren die het niet naar hun zin hebben.¹² Dergelijke bevinding vinden we ook terug in de "school climate theory" van Welsh¹³. Daarin is niet alleen het belang van schoolsatisfactie gebleken maar ook het belang van een goede band tussen de leerling en de school. Zo vonden ook Dornbusch en andere onderzoekers een positief verband

¹¹ Sampson, R.J. en Laub, J.H., *Crime in the making: Pathways in turning points through life*, Cambridge, Harvard university Press, 1993, 101 p.

¹² Bruinsma, G.J.N. en Klok, P.J., 'Schoolsatisfactie en crimineel gedrag bij jongeren: een contextuele studie', *Tijdschrift voor de criminologie*, 1985, 152.

¹³ Welsh, N.W., 'The effects of school climate on school disorder', *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 2000, 88-107.

tussen de mate waarin een leerling verbonden is met de school, gehecht is aan de school, en het delinquent gedrag van die leerling¹⁴.

Nog een belangrijk argument waarom het interessant is om de schoolcontext te nemen als studie-object is het feit dat het problematische gedrag van leerlingen binnen de school gezien wordt als een “veroorzakende voorloper” van mogelijke delinquente handelingen in de toekomst en buiten de school. De mate waarin een jongere problematisch gedrag vertoont op school is een goede voorspeller voor de mate waarin de leerling dergelijke gedrag ook buiten de school en buiten de adolescentieperiode zal verder zetten.¹⁵ Hoewel sommige auteurs deze bewering nuanceren, door weer te geven dat er al sprake moet zijn van ernstig wangedrag van een leerling in de school opdat dit gedrag een voorspeller zou zijn voor het deviante gedrag van die leerling later en buiten de school¹⁶.

Hoe dan ook wordt het belang van de school erkend. Dit kunnen we aantonen door te wijzen op het grote aantal preventiecampagnes dat gericht zijn op de school en zijn populatie: de leerlingen. *“One important locus for prevention programming is the school. Schools provide universal access and are settings where critical developmental tasks are completed.”*¹⁷

De veronderstelling dat de context van de school van belang is voor de ontwikkeling van crimineel gedrag bij mensen treft men dan ook aan in vrijwel alle etiologische theorieën. Ik geef hier kort twee voorbeelden. Als eerste de straintheorieën. De school wordt gezien als de plaats waar frustraties van jongeren over hun kansen in de samenleving het sterkst tot uitdrukking komen. Slechte schoolprestaties leiden tot negatieve gevoelens van falen. Deze versterken op hun beurt de al ervaren spanning tussen doel en middel. Er wordt voor deze leerlingen een doel vooropgesteld maar ze beschikken niet over de nodige middelen om dit doel te bereiken. Dit kan leiden tot het stellen van deviant gedrag.¹⁸ In het controleperspectief gaat men er dan weer vanuit

¹⁴ Dornbusch, S.M., Erickson, K. G., Laird, J. en Wong, C.A., ‘The Relation of Family and School Attachment to Adolescent Deviance in Diverse Groups and Communities’, *Journal of Adolescent Research*, 2001, 418.

¹⁵ Weerman, F., Smeenk, W. en Harland, P., *Probleemgedrag van leerlingen tijdens de middelbare schoolperiode: individuele ontwikkeling, leerlingennetwerken en reacties vanuit de school*, Amsterdam, Aksant, 2007, 8.

¹⁶ Weerman, F., Smeenk, W. en Harland, P., *o.c.*, 61.

¹⁷ Loeber, R. en Farrington, D.P., *Serious & violent juvenile offenders: risk factors and successful interventions*, Thousand Oaks, Sage Publications, 1998, 251.

¹⁸ Bruinsma, G.J.N. en Klok, P.J., ‘Schoolsatisfactie en crimineel gedrag bij jongeren: een contextuele studie’, *Tijdschrift voor de criminologie*, 1985, 153.

dat een goede band met de school (attachment) iemand kan verhinderen om delinquente handelingen te stellen. Een goede band met de school kan dus een beschermend effect hebben.¹⁹

Uit wat hier voorafgaat, kunnen we afleiden dat de school een belangrijke plaats inneemt in het leven van jongeren. Maar of de schoolcontext echt een invloed heeft op individueel gedrag is nog een heel andere zaak. Om het belang van het onderzoeken van de schoolcontext aan te tonen, wijs ik de lezer op wat hier voorgaand al aangegeven werd. Zo bleek immers uit verschillende onderzoeken dat concentraties van economisch kwetsbare jongeren een negatieve invloed heeft op de academische prestaties van de leerlingen in die school. Als de socio-economische status van de school een invloed heeft op het leergedrag van de leerlingen, waarom dan ook niet op het eventuele probleemgedrag van de leerlingen?

¹⁹ Junger-Tas, J., 'De theorie van sociale controle of sociale binding', *Tijdschrift voor de criminologie*, 1985, 247.

Hoofdstuk 2: DE ROL VAN DE SCHOOLCONTEXT VAN ARMOEDE.

Om een grondige literatuurstudie te kunnen maken rond mijn onderwerp ben ik een heel eind terug in de tijd moeten gaan. De bronnen die de invloed van de SES van een context op delinquent gedrag bespreken zijn immers maar beperkt. Om deze reden zal ook van de oudste bronnen een overzicht gegeven worden. Als eerste worden enkele belangrijke figuren aangegeven die dicht stonden bij het ontstaan van de contextuele studies. Vervolgens komt de literatuurstudie rond het onderwerp van deze thesis: de rol van de schoolcontext van armoede. De bronnen worden in chronologische volgorde aan de lezer gepresenteerd. Na een overzicht van de literatuur wordt aan de lezer nog twee verklaringsmodellen voor concentraties van armoede in scholen gepresenteerd.

2.1 Literatuuroverzicht.

Een van de eerste onderzoeker die het belang aanhaalde van contexten en hun invloed op individueel gedrag was E. Durkheim (1858-1917). Zijn focus lag op kenmerken van de context die het individu overstijgen maar toch invloed hebben op individuele gedragingen.²⁰ Het idee dat een context meer is dan de som van de afzonderlijke delen kunnen we ook bij hem terug vinden.²¹ De volgende belangrijke speler in dit onderzoeksveld was de Chicago school. De Chicago school startte als één van de eerste met onderzoek naar de invloed van contexten op gedragingen van personen.²² De aanhangers van deze stroming maakten systematische studies van verstedelijkingsprocessen en hun invloed op collectieve gedragingen. Belangrijke figuren, zoals Robert Ezra Park (1864-1944) en William Isaac Thomas (1863-1947), binnen deze stroming hebben dan ook bijgedragen tot de ontwikkeling van de stedelijke sociologie (Park) en de theorie van de sociale desorganisatie (Thomas). Park zijn benadering staat gekend als “human ecology”. Hij ging kijken hoe de sociale structuur van de stad, de natuurlijke habitat van de mens, een invloed heeft op het sociale leven binnen de stad.²³ Park werkte dus verder op het concept ‘sociale desorganisatie’ van zijn mentor William Isaac Thomas. Belangrijke figuren hier in West-

²⁰ Thorlindsson, T., ‘Durkheim’s Theory of Social Order and Deviance: a Multi-level Test’, *European sociological review*, 2004, 271-285.

²¹ Ibid., 272.

²² Jackson, P., ‘Social Disorganization and Moral Order in the City’, *Transactions of the Institute of British Geographers*, 1984, 168.

²³ Ibid., 169.

Europa waren Quetelet en Guerry. Deze onderzoekers toonden aan dat criminaliteit niet normaal verdeeld was over verschillende districten. Zo werd meer criminaliteit terug gevonden in de meer geïndustrialiseerde districten in vergelijking met de landelijke districten.²⁴

Uit wat hier vooraf gaat kunnen we besluiten dat het idee dat de context een invloed kan hebben op gedrag van mensen al oud is. Er is dus al een geruime tijd wetenschappelijke aandacht voor het maken van contextuele studies.

Een van de eerste bronnen over het gevolg van verschillende sociale klassen binnen de schoolcontext was van de hand van Albert K. Cohen.²⁵ Cohen kijkt niet echt naar een schoolkenmerk, maar eerder naar de invloed van het hebben van jongeren van verschillende sociale klassen binnen de school. Toch geef ik dit de lezer mee omdat één van de eerste onderzoeken naar de invloed van de SES van de school verder bouwt op de theorie van Cohen.²⁶

Volgens Cohen is het ontstaan van een subcultuur het gevolg van aanpassingsproblemen van jongeren uit de arbeidersklasse aan de schoolomgeving die normen en regels hanteert uit de middenklasse.²⁷ Respect voor en aanvaarding van een kind is afhankelijk van de status van zijn gezin, de sociale klasse waartoe het behoort.²⁸ In een middenklasse-schoolcontext worden de kinderen beoordeeld (door bijvoorbeeld de leerkrachten) op typische normen van de middenklasse zoals ambitie en verantwoordelijkheid, respect voor eigendom ... De leerlingen uit lagere sociale klasse krijgen echter in het gezin een andere socialisatie dan de middenklassen leerlingen. Gevolg is dat de armere leerlingen de normen uit de middenklasse minder geïnternaliseerd zullen hebben. Op school komen ze dan ook terecht in een conflictsituatie.²⁹ De leerkracht hanteert standaarden van de middenklasse en wil deze overdragen op de leerlingen. Op alle leerlingen. Leerlingen uit de lagere sociale klassen krijgen hierdoor problemen zoals studieproblemen en minder respect voor de leerkracht. De leerlingen geraken gefrustreerd. Deze ervaren frustratie wordt statusfrustratie genoemd. Mogelijke reacties van de leerlingen op dergelijke statusfrustratie zijn aanpassing, aanvaarding of verwerpen van de normen.³⁰ Door het

²⁴ Pauwels, L., *Buurtinvloeden en jeugdcriminaliteit: Een toets van de Sociale Desorganisatietheorie*, Den Haag, Boom Juridische Uitgevers, 2007, 20.

²⁵ Cohen, A.K., *Delinquent Boys: The culture of the gang*, New York, The Free Press, 198.

²⁶ Reiss, A.J. en Rhodes, A.L., 'Status Deprivation and Delinquent Behavior', *The Sociological Quarterly*, 1963, 135-149.

²⁷ Ibid., 135.

²⁸ Cohen, A.K., *o.c.*, 111-112

²⁹ Ibid., 111-112.

³⁰ Ibid., 19-124.

verwerpen van deze normen kunnen jongeren met statusfrustratie zich verenigen in een deviante subcultuur wat op zijn beurt kan uitmonden in delinquentie.³¹ Om het kort samen te vatten: de lagere klasse jongeren die geconfronteerd werden met de onmogelijkheid om status te verwerven in een school met hoofdzakelijk hogere klassen (“middle class institution”), ervaren statusfrustratie die leidt tot subcultureel delinquent gedrag.

In de jaren vijftig deden Reiss en Rhodes een onderzoek onder 9238 leerlingen verspreid over 39 verschillende scholen.³² Reiss en Rhodes baseerden hun hypothesen op Cohen zijn theorie en gaven aan dat statuscompetitie het grootst moet zijn in meer heterogeen samengestelde scholen (verschillende sociale klassen en dus statussen). In dergelijke scholen zullen lagere status jongeren meer status deprivatie ervaren. Door deze deprivatie zullen de lagere klasse/status jongeren ook meer deviant gedrag stellen.

Deze onderzoekers vonden echter dat leerlingen met een lage SES die geplaatst werden in scholen die hoofdzakelijk bestond uit leerlingen met gemengd tot eerder hoge SES, er beduidend minder delinquentie werd gevonden dan wanneer deze leerlingen met lage SES geplaatst werden in scholen met hoofdzakelijk leerlingen met lage SES.³³ Daarnaast vonden zij dat status (lage SES of hoge SES) van de schoolcontext een groter effect had dan de socio-economische achtergrond van de leerling.³⁴ Hun algemene conclusie was dat hoe lager de globale SES van de school hoe hoger de proportie studenten die delinquente handelingen stellen. Hun bevindingen staafden dus niet hun hypothesen die gebaseerd waren op Cohen zijn theorie.

In 1969 maakt McDonald in haar onderzoek de opmerking dat de ‘grammar schools’ van toen voor 64% bestonden uit leerlingen uit “middle class homes”.³⁵ Terwijl de ‘secondary modern schools’ voor 71% bestonden uit leerlingen uit eerder arbeidergezinnen (“working class homes”). McDonald onderzocht wat de invloed van het schooltype (namelijk: grammar of secondary) is op delinquentie van de leerlingen binnen die scholen. Ze vond dat het schooltype maar een klein effect had op zeven soorten diefstal waar ze naar had bevraagd.³⁶ Een grote invloed van de SES van de school vond ze bij het delict “petty theft” wat we zouden kunnen vertalen als diefstal van

³¹ Cohen, A.K., *o.c.*, 119-124.

³² Reiss, A.J. en Rhodes, A.L., *l.c.*, 135-149.

³³ *Ibid.*, 720-732.

³⁴ *Ibid.*, 725.

³⁵ McDonald, L., *Social class and delinquency*, Londen, Faber en Faber, 1969, 99.

³⁶ *Ibid.*, 101.

triviale zaken.³⁷ Voor andere delicten zoals geweld, vandalisme ('damage') en wangedrag vond ze teleurstellend weinig invloed van de socio-economische status van de school.³⁸ Uit haar onderzoek kwam dus naar voor dat de invloed van de school SES kan verschillen naar gelang het type van delict waar men naar kijkt.

In 1974 onderzocht Harry niet de invloed van heterogeniteit van sociale statussen in een context maar wel de heterogeniteit of homogeniteit van klasse-waarden of klasse-cultuur binnen de school. Volgens hem zal de klasse-cultuur bepalen of we een correlatie vinden tussen klasse of delinquentie. Harry formuleerde tegenovergestelde hypothesen aan die van Reiss en Rhodes. Reiss en Rhodes gaven aan dat lagere status jongeren in meer HETEROgene gebieden statusdeprivatie zouden kennen en dus delinquenter zullen zijn. Harry beargumenteert het tegenovergestelde namelijk dat jongeren in een meer HOMOgene context meer statusdeprivatie zullen kennen en dus delinquenter zullen zijn (dergelijke bevinding deden Reiss en Rhodes al in hun onderzoek in 1961).

Harry onderscheidde drie schooltypes.³⁹ Het eerste type zijn de "middle class schools". Het grootste deel van de leerlingen uit deze scholen komt uit de middenklasse ("middle class"). De heersende waarden in deze scholen zijn: naar de lessen gaan, aandachtig zijn op school, ambitie hebben en respect hebben voor de school en de gemeenschap. Deze normen zijn negatief gerelateerd aan delinquentie. In de "middle class schools" zijn deze normen ondersteund en ook uitgedragen door zowel de ouders als ook de leerkrachten. Binnen zo een homogene samenstelling van leerlingen kan de minderheid van de leerlingen, namelijk de kinderen uit arbeidersgezinnen ("working class"), geïntimideerd zijn door deze leerlingen van hogere status. Gevolg hiervan is dat ze de dominante cultuur zullen aanvaarden en geen delinquent gedrag zullen stellen. De minderheid sluit dus aan bij de meerderheid.

Het tweede type zijn de gemengde scholen ("class mixed schools"). De leerlingen uit dit type scholen hebben allemaal een verschillende klasse achtergrond. In deze scholen zal noch een "working class" cultuur noch een "middle class" cultuur domineren. Er zal een cultuur ontstaan met normen van beide culturen. Er gebeurt dus een soort kruisbestuiving tussen beide. De leerlingen in dergelijke scholen zullen dan ook ideeën en normen hebben die voorkomen in beide

³⁷ McDonald, L., *Social class and delinquency*, Londen, Faber en Faber, 1969, 104.

³⁸ Ibid., 106.

³⁹ Harry, J., "Social Class and Delinquency: One More Time*", *The Sociological Quarterly*, 1974, 294-301.

klasse-culturen. Zowel de leerlingen uit de lagere klasse als uit de hogere klasse zullen zich aanpassen aan het gemengde type (dit in tegenstelling tot de “middle class schools” waar de “working class” leerling zich aanpast aan de cultuur van de “middle class” leerlingen). Ook in deze scholen verwacht Harry geen delinquent gedrag.

Het laatste type is de “working class school”. Deze bestaat uit hoofdzakelijk kinderen van arbeidersgezinnen (“working class” leerlingen). De cultuur die hier heerst, zal zeer heterogeen zijn. De cultuur zal geen mengeling (“blend”) zijn zoals in de gemengde scholen (“mixed middle class school”) en noch homogeen zoals in de “middle class schools”. In deze scholen heerst er een sociale en culturele barrière tussen diegene in een autoritaire positie, zoals de leerkrachten, die “middle class” standaarden hanteren en de leerlingen die “working class” standaarden en normen hebben. We hebben dus leerlingen met een lage status in een context met lage status. In dit soort type school verwacht Harry dat de leerlingen delinquent gedrag zullen vertonen.

We mogen dus verwachten dat in de “middle class” schools, de meest HETEROgene scholen, we de laagste delinquentie cijfers zullen vinden en in de “working class” schools, de meest HOMOgene scholen, de hoogste. Harry heeft echter deze hypothesen niet empirisch getest. Hij schoof enkele studies naar voor die indirect zijn hypothesen zouden moeten ondersteunen. Bijvoorbeeld de studie van Elliott.⁴⁰ Elliott vond dat jongeren uit een lagere status context die gestopt zijn met school de hoogste delinquentie cijfers had *vóór* het stoppen met school. Wanneer ze gestopt waren met school zag Elliott dat deze jongeren veel minder deviant gedrag vertoonden.⁴¹ Met andere woorden de jongeren stopten met het stellen van deviant gedrag eenmaal ze van school waren. Volgens Harry staft dit zijn hypothese namelijk dat lagere status jongeren het moeilijk hebben op school en dit zich zal uiten in het stellen van deviant gedrag. Eenmaal de leerlingen de school verlaten zal hun delinquent gedrag verminderen.

Johnstone verwerpt in 1978 de hypothese van Harry.⁴² Johnstone ging niet kijken naar de school maar wel naar de SES van het gebied waar de jongeren wonen. Ook al vond Johnstone dat lagere klasse jongeren meer delinquent zijn, toch vond hij geen bevestiging dat lagere klasse jongeren in lage klasse gebieden meer delinquent zijn. In tegendeel, lagere klasse jongeren die leefden in “middle-” tot “upper status” gebieden hadden de hoogste delinquentie cijfers. Daarnaast gaf hij

⁴⁰ Elliott, D.S., ‘Delinquency, school attendance and dropout’, *Social Problems*, 1966, 307-314.

⁴¹ Ibid., 312.

⁴² Johnstone, J.W.C., ‘Social class, social areas and delinquency’, *Sociology and social research*, 1978, 49-72.

ook aan dat noch hogere status jongeren noch lagere status jongeren gedepriveerd zullen zijn in een lage status context. Beide zullen niet delinquent zijn in een lage status context. Johnstone komt dan ook tot de conclusie dat lagere status jongeren ernstige statusdeprivatie zullen ervaren in hogere status contexten, wat zal leiden tot hogere graden van delinquentie. De lagere status jongeren zullen dus in hogere status contexten delinquenter zijn dan de hogere status jongeren die geen relatieve deprivatie zullen ervaren. Nog anders gezegd: lagere status jongeren zullen in lagere status contexten weinige statusdeprivatie ervaren en zullen dus minder deviant gedrag stellen. Daarnaast gaf hij ook aan dat het gedrag van de hogere status jongeren weinig varieerde binnen verschillende settings. *“On the whole, low-status youths were more delinquent in settings of affluence than of poverty, while the behavior of high-status youths varied little with the community setting”*⁴³

Johnstone verdedigt dus de stelling van Cohen in 1955 dat jongeren delinquenter zullen zijn in een heterogene context waar verschillende statussen/sociale klassen samen zitten. Als kanttekening bij dit onderzoek moet wel vermeld worden dat Johnstone vooral naar de status van de woonplaats van de jongeren keek en minder naar de status van de school waar de jongeren school liepen. De vraag is nu of dergelijke conclusie ook doorgetrokken kan worden naar de schoolcontext.

Braithwaite maakte een jaar later een aanvulling op de bevindingen uit onderzoeken van voorgaande jaren. Hij gaf aan dat de relatie tussen iemand zijn individuele SES en delinquentie bekeken/gespecificeerd door het socio-economische niveau van de context, afhankelijk is van het type van delict waar men naar kijkt en afhankelijk is van het soort data dat men gebruikt. McDonald maakte eerder al een gelijkaardige conclusie (zie hierboven). Zo vond Braithwaite een sterke relatie tussen SES van individu en totale zelfgerapporteerde delinquentie in de meer gemiddelde status contexten (“medium status”).⁴⁴ De relatie tussen de SES van individu en de eerste triviale zelfgerapporteerde delinquentie werd alleen terug gevonden in de eerder hogere status contexten (“high status”).⁴⁵ Terwijl er dan weer enkel een sterke relatie gevonden werd tussen SES individu en het stelen van een auto in meer lagere status context (“low status”).⁴⁶

⁴³ Johnstone, J.W.C, *l.c.*, 68.

⁴⁴ Braithwaite, J., *Inequality, crime and public policy*, Londen, Routledge, 1979, 135.

⁴⁵ *Ibid.*, 137.

⁴⁶ *Ibid.*, 142.

Krohn en Akers komen in 1980 terug op het onderzoek van Harry in 1974.⁴⁷ Harry formuleerde destijds enkele hypothesen maar deed geen onderzoek om ze empirisch te ondersteunen. Krohn en Akers wouden dit hiaat opvullen en deden de empirische test van Harry zijn hypothesen in hun eigen onderzoek. Ze wouden dus de relatie tussen individuele sociale status en delinquentie in verschillende schoolcontexten bestuderen. Om de hypothesen van Harry te testen werden de begrippen “working class”, “middle class” en “upperclass” geoperationaliseerd door de auteurs. Harry had dit niet gedaan in zijn artikel in 1974. Krohn en Akers gingen aan de hand van het beroep van de vader van de leerlingen de leerlingen opdelen in een van de klassen. Zo vielen leerlingen met als ouder(s), managers en professionelen in de hogere klasse (“upper class”) en leerlingen van ouder(s) die arbeider waren in de “working class”. De bevindingen zouden Harry teleurstellen. Op het eind van hun onderzoeken werd er immers geen empirische onderbouw voor Harry zijn hypothesen gevonden.⁴⁸

Tittle en Meier deden in 1991 opnieuw een poging om meer informatie aan te brengen over hoe de relatie tussen iemand zijn SES en delinquentie beïnvloedt wordt door karakteristieken van de sociale context.⁴⁹ De auteurs vermelden in hun onderzoek dat zij de school zien als een van de belangrijkste contexten. *“We contend that the school is one of the most important contexts whose internal differentiations might specify the SES/ delinquency relationship”*⁵⁰

Tittle en Meier deelden de scholen in 6 categorieën op basis van hun SES verdeling (heterogeniteit) van de leerlingen binnen de school. Voorbeelden van deze categorieën zijn “low low”, “high low”, “high middle”, en zo verder. Ze komen echter tot de conclusie dat een invloed van karakteristieken van de context zoals de school SES (“overall SES”) op de relatie tussen SES van het individu en delinquentie, niet gevonden kon worden.⁵¹ Hoewel de onderzoekers erop wijzen dat dit gebrek aan bewijs ook kan liggen aan gebreken in hun data verzameling en analyse.⁵²

Enkele jaren later in 1997 hernemen Jarjoura en Triplett het onderzoek van Johnstone naar effecten van de sociale klasse en sociale karakteristieken van gebieden/contexten op delinquentie

⁴⁷ Krohn, M.D., Akers, R.L., Radosevich, M.J. en Lanza-Kaduce, L., ‘Social status and deviance’, *Criminology*, 1980, 303-318.

⁴⁸ Ibid., 315.

⁴⁹ Tittle, C.R. en Meier, R.F., ‘Specifying the SES/ delinquency relationship by social characteristics of contexts’, *Journal of research in crime and delinquency*, 1991, 430-455.

⁵⁰ Ibid., 434.

⁵¹ Ibid., 447.

⁵² Ibid., 452.

in 1978. Hun bevindingen kwamen grotendeels overeen met de analyses van Johnstone.⁵³ Een algemene en belangrijke conclusie uit hun onderzoek is dat de status van een gebied een grotere impact heeft op het niveau van delinquentie bij jongeren terwijl de familietoestand weinig tot geen impact heeft hierop.⁵⁴

Sellström en Bremberg bundelden recent in hun onderzoek een overzicht van een aantal multilevel analyses. In dit onderzoek krijgen we een idee van de invloed van de school SES op verschillend probleemgedrag bij de leerlingen.⁵⁵ Zo hebben scholen met een lage SES een grotere graad van slachtofferschap. Verder bleek ook dat in scholen met een hogere armoedegrade er meer leerlingen wapens droegen tijdens de schooluren. Een tegenstrijdige bevinding is dat in scholen met een hogere SES er meer angst en onzekerheid werd gevonden onder de leerlingen. Kijken we naar de resultaten van leerlingen dan blijkt dat leerlingen beter presteren in een school met hoge SES dan in een school met lage SES.

Besluit

We zijn deze reis doorheen de tijd gestart bij Albert K. Cohen in 1955. Hij beargumenteerde dat de meeste delinquentie terug zal gevonden worden in een heterogene context, een context met verschillende sociale klassen. Reden hiervoor is de statusfrustratie die de lagere klassen jongeren zal ervaren in een heterogene context. Reiss en Rhoses bouwden in 1961 hun hypothesen op Cohen zijn theorie. Ze vonden echter tegengestelde resultaten. De meeste delinquentie werd gevonden in meer homogene gebieden in plaats van in heterogene gebieden. McDonald gaf in 1969 aan dat er weinig invloed van de socio-economische status van de school op delinquent gedrag van de leerlingen empirisch kon worden vastgesteld. Harry deed 5 jaar later opnieuw een poging om een effect aan te duiden. Hij maakte een onderscheid tussen drie types van scholen. Hij formuleerde hypothesen die de resultaten van het onderzoek van Reiss en Rhodes zouden moeten bevestigen. Hij voorspelde namelijk dat in homogene contexten meer delinquentie dan in heterogene contexten gevonden zou worden. Hij deed echter zelf geen empirisch onderzoek hiernaar. Johnstone legde na zijn onderzoek, resultaten voor die Cohen zijn stelling van 1955 onderbouwde. Hij vond dat leerlingen in meer heterogene gebieden delinquenter zullen zijn dan

⁵³ Jarjoura, G.R. en Triplett, R., 'The effects of social area characteristics on the relationship between social class and delinquency', *Journal of Criminal Justice*, 1997, 134-135.

⁵⁴ Ibid., 137.

⁵⁵ Sellström, E. en Bremberg, S., 'Is there a school effect on pupil outcomes? A review of multilevel studies', *J. Epidemiol. Community Health*, 2006, 150.

in homogene gebieden. Braithwaite maakte een jaar later een nuttige aanvulling op voorgaand onderzoek. Hij gaf aan dat de relatie tussen iemand zijn individuele SES en delinquentie bekeken/gespecificeerd door het socio-economische niveau van de context, afhankelijk is van het type van delict waar men naar kijkt en afhankelijk is van het soort data dat men gebruikt.

In 1980 wouden Krohn en Akers, Harry zijn hypothesen empirisch testen. Er werd geen bevestiging gevonden. Tittle en Meier deden 11 jaar later opnieuw een poging om meer informatie aan te brengen over hoe de relatie tussen iemand zijn SES en delinquentie beïnvloed wordt door karakteristieken van de sociale context. Ze vonden geen invloed van de sociale context. Jarjoura en Triplett hernamen in 1997 het onderzoek van Johnstone. Ze vonden gelijkaardige resultaten als deze van Johnstone in 1978. Tenslotte vinden we bij Sellström en Bremberg een overzicht van mogelijke invloeden van de socio-economische status van de context op ander problematisch gedrag van leerlingen.

We kunnen besluiten dat de literatuur tegenstrijdige bevindingen aangeeft. Zo blijkt in sommige onderzoeken dat jongeren delinquenter zullen zijn in meer homogene contexten, contexten waar de sociale status en dus de sociale klasse van de verschillende leerlingen ongeveer gelijk is (Reiss en Rhodes, Harry). Andere onderzoeken wijzen dan weer uit dat jongeren devianter zullen zijn in meer heterogene scholen (Cohen, Johnstone, Jarjoura en Triplett).

2.2 Verklaringsmodellen van concentraties

In de literatuur kunnen twee dominante verklaringsmodellen teruggevonden worden voor concentraties van armoede in scholen. Het eerste verklaringsmodel kaart het belang aan van de school. De schooldirectie bepaalt immers welk soort leerlingen toegelaten zullen worden en welke niet. Er treedt dus een soort van selectie op van leerlingen door de school (directie). De vraag is nu hoe rechtvaardig deze selectie gebeurt. Een tweede verklaringsmodel legt de oorzaak van het ontstaan van concentraties niet bij de school maar bij de gezinnen van de economisch kwetsbare leerlingen. Iedere ouder mag beslissen waar hun kinderen school zullen lopen. Met andere woorden de schoolkeuze is toch vrij?

2.2.1 De school controleert de instroom

Ik ben voor vrijheid van keuze..... en dus tegen gelijkheid.

Ouders beslissen toch zelf waar hun kinderen school zullen lopen! Is dit zo? Is deze keuze even vrij? OVDS zegt NEEN! OVDS staat voor “Oproep voor een democratische school”. Zelf omschrijven de leden (leerkrachten uit Vlaanderen, Wallonië en Brussel) zich als een kritische stem die het onderwijsbeleid in België onder de loep nemen.⁵⁶ Dit doen ze al meer dan tien jaar. Volgens OVDS vechten ouders niet met gelijke wapens als het op de “vrijheid” van schoolkeuze aankomt. Ouders uit meer bevoorrechte milieus zouden de spelregels beter kennen. Ze kennen de weg om hun kinderen op de “goede scholen” te krijgen. Wat leidt tot het ontstaan van sociaal homogene scholen. In deze meer elitaire scholen zitten vooral jongeren uit de bevoorrechte klasse bijeen. Naast deze elitaire scholen vinden we scholen terug met bijna enkel jongeren uit de volksklasse. We krijgen dus een concentratie van leerlingen met leer- en andere problemen. *“Ternijl sommigen erin slagen een “goede” school te vinden, gaat dit ten koste van anderen die terecht komen in concentratiescholen of “ghettoscholen”. Wij willen dat het recht op goed onderwijs voor iedereen geldt.”*⁵⁷

In oktober 2006 stelde ODVS haar tien-puntenprogramma voor in de strijd voor democratische scholen. Een van hun tien punten is het toewijzen van leerlingen aan scholen en dit met het doel om getthoscholen te voorkomen en een voldoende sociale mix te halen in elke school. Iedere school zou dan een capaciteitscijfer krijgen. Dit houdt in dat per school bepaald wordt hoeveel leerlingen van elke klasse daar school mogen lopen. Bij wijze van ondersteuning, waarom toewijzing van leerlingen aan een school een goed idee zou zijn, schuiven ze een studie gebaseerd op de cijfers van PISA (een internationaal vergelijkend onderzoek georganiseerd door de OESO⁵⁸) naar voor. In deze studie werd aangetoond dat hoe meer een land beperkingen oplegt betreffende de keuze van de school, hoe efficiënter de strijd is tegen de (sociale) ongelijkheid in het onderwijs.⁵⁹

Dat de keuze vrijheid in scholen beperkt is, komt pijnlijk naar voor tijdens de inschrijvingen voor een nieuw schooljaar. De beelden van ouders op kampeerzeilen die drie dagen voor de inschrijvingsdag van een school de wacht houden om toch maar een plaatsje te bemachtigen voor

⁵⁶ X. (2001/01/01) ‘70 vragen over 10- puntenprogramma van OVDS’ [www]. Ovds, Oproep voor een democratische school: http://www.democratischschool.org/article.php3?id_article=161 [26/03/08]

⁵⁷ X. (2001/01/01) ‘70 vragen over 10- puntenprogramma van OVDS’ [www]. Ovds, Oproep voor een democratische school: http://www.democratischschool.org/article.php3?id_article=163 [26/03/08]

⁵⁸ OESO staat voor: Organisatie voor Economische en Sociale Ontwikkeling.

⁵⁹ X. (2001/01/01) ‘70 vragen over 10- puntenprogramma van OVDS’ [www]. Ovds, Oproep voor een democratische school: http://www.democratischschool.org/article.php3?id_article=21 [26/03/08]

hun kinderen, heeft iedereen wel in de media gezien. Een van de leden binnen Odvs is Ides Nicaise. Ze omschreef dit fenomeen op 4 maart 2008 als volgt:

*[...]Scholen kunnen zich immers ook profileren - en klanten werven - door de beste en kansrijke leerlingen binnen te rijden, met andere woorden de markt af te romen. Zo verhoogt hun reputatie vanzelf. Als het niet mag door hoge inschrijvingsgelden kan het nog altijd door andere selectiemechanismen zoals B-attesten voor zwakke presteerders, hoofddoekenverboden, tuchtmaatregelen en intellectuele drempels. Zo krijg je op de duur een polarisatie tussen elitescholen en gettoscholen[...]*⁶⁰

In het verwerven van leerlingen voeren de scholen volgens deze onderzoeker onderling een harde concurrentiestrijd. De overheid geeft subsidies per leerling. Opdat scholen veel leerlingen zou aantrekken moeten ze kwalitatief hoogstaand onderwijs aanbieden. Daarnaast is het hebben van een positief schoolklimaat cruciaal. Het hebben van veel probleemleerlingen zoals arme leerlingen, allochtone leerlingen en zwakkere (intellectueel) leerlingen bevordert dit schoolklimaat niet. Om dergelijke leerlingen uit hun scholen te weren kunnen directeurs grotere bijdragen aan de ouders vragen waardoor het voor de kansarme ouders onbetaalbaar wordt. Gevolg hiervan is volgens Nicaise dat *“Goede scholen kennen succes en trekken steeds meer leerlingen aan, terwijl scholen van bedenkelijke kwaliteit doodbloeden bij gebrek aan inschrijvingen.”*⁶¹

We krijgen dus elitescholen, scholen waarvoor ouders drie dagen in de koude staan aanschuiven, en de ghettoscholen waar de armere leerling terecht komt.

ODVS staat niet alleen in haar strijd voor meer democratische scholen. Zo pleit Bowen Paulle, Amerikaanse socioloog aan de universiteit van Amsterdam, voor een “economische desegregatie van het onderwijs. Volgens Bowen Paulle is de spreiding van leerlingen op basis van sociaal economische, in plaats van op basis van etniciteit onze beste kans om een meer geïntegreerde samenleving te verwezenlijken.⁶² Kansarme leerlingen toelaten tot een middenklasse leeromgeving heeft als voordeel dat deze jongeren een “middenklassen- tweede natuur” aanleren die ze staande houdt in onze samenleving. Volgens Paulle worden deze kansarme jongeren geresocialiseerd door informele socialisatieprocessen in deze middenklasse scholen. Deze leerlingen zullen de gewoontes, het gedrag en de houding van hun (middenklasse) medeleerlingen tot op zekere hoogte internaliseren. De leerlingen leren dus een tweede natuur aan waardoor ze het

⁶⁰ Nicaise, I. (2008/03/7) ‘De sociale ongelijkheid achter de kampeertoestanden’ [www]. Ovds, oproep voor een democratische school: http://www.democratischschool.org/article.php3?id_article=223 [19/04/08]

⁶¹ Nicaise, I. (2008/03/7) ‘De sociale ongelijkheid achter de kampeertoestanden’ [www]. Ovds, oproep voor een democratische school: http://www.democratischschool.org/article.php3?id_article=223 [19/04/08]

⁶² Paulle, B. (2006/03/01). ‘Voorbij de oude debatten. Een voorstel voor ‘economische’ desegregatie van het onderwijs’. [pdf bestand]. De volkskrant: http://www.volkskrant.com/bijlagen/essay_paulle.pdf [27/03/08].

gemakkelijker zullen hebben in hun latere leven. Hierbij wijst Paulle op de positieve resultaten van de economische integratieprojecten in Amerika, die werden opgezet als experiment.⁶³

In deze integratieprojecten in Amerika gaat een “school board administrators” beslissen waar de kinderen school zullen lopen. Hierbij houden ze rekening met de keuze van de ouders waar zij hun kinderen naar school willen laten gaan, en de afstand tussen de scholen en de woonplaats van de kinderen. De kinderen worden zo verspreid mogelijk ingedeeld in de scholen om maximale segregatie van rijk en arm te bewerkstelligen. Paulle geeft aan dat er zeker weerstand komt van ouders maar dat dit toch niet de toekomst van de projecten in gevaar brengt. Dergelijke projecten hebben een positief resultaat gehad waardoor nu ook andere steden begonnen zijn met het opzetten van dergelijke integratieprojecten.⁶⁴

Paulle wijst er op dat een klein percentage middenklasse kinderen het klimaat op een school met veel arme kinderen niet veel zal helpen. Het is ook duidelijk dat te veel arme kinderen op een “middenklasse school” een negatieve impact kan hebben op de middenklasse leerlingen. Maar welke verhouding is dan wel geschikt? Hier verwijst Paulle naar Richard D. Kahlenberg⁶⁵. Volgens Kahlenberg is 60% het “tipping point”. Hiermee bedoelt hij dat 60% middenklassen kinderen maximaal 40% arme kinderen kan “absorberen”.⁶⁶ Hij geeft aan dat wanneer 60% van de leerlingen in een school van de middenklasse is, dat er een soort middenklassenklimaat of cultuur zal heersen op de scholen. Hierdoor zullen de prestaties stijgen en het probleemgedrag van de arme leerlingen dalen. Daarnaast zal deze verhouding ook niet (of nauwelijks) de prestaties van de middenklassen kinderen naar beneden halen. Om toch op veilig te spelen raadt Kahlenberg een verhouding van 70/30 aan. 70% middenklassen kinderen en 30% arme kinderen. Pas dan zullen scholen in evenwicht zijn. Kahlenberg ijvert ervoor om wat hij noemt “middle- class schools” te creëren.⁶⁷

⁶³ Paulle, B. (2006/03/01). ‘Voorbij de oude debatten. Een voorstel voor ‘economische’ desegregatie van het onderwijs’. [pdf bestand]. De volkskrant: http://www.volkskrant.com/bijlagen/essay_paulle.pdf [27/03/08].

⁶⁴ Paulle, B. (2006/03/01). ‘Voorbij de oude debatten. Een voorstel voor ‘economische’ desegregatie van het onderwijs’. [pdf bestand]. De volkskrant: http://www.volkskrant.com/bijlagen/essay_paulle.pdf [27/03/08].

⁶⁵ Kahlenberg, R.D., *All together now: creating ‘middle- class schools’ through public school choice*, Washington DC, Brooking institution Press, 2001, 440.

⁶⁶ Ibid., 112.

⁶⁷ Ibid., 440.

Paulle sluit zijn essay af met het idee om in Nederland ook dergelijke economische segregatie in te voeren. Hij stelt voor om eerst te beginnen op kleine schaal zoals quota in te voeren voor kinderen met leerproblemen in de scholen. Hij wijst er tenslotte op dat we afsterven op een toekomst van ghettoscholen en geeft aan dat eenmaal deze er zijn, ze niet gemakkelijk weer zullen verdwijnen.

2.2.2 Zelfselectie

In het vorige verklaringsmodel staat de rol van de school centraal. In dit verklaringsmodel wordt de rol van de ouders besproken. Zo blijkt dat kansarme ouders hun eigen kinderen onderschatten en ze daarom eerder oriënteren naar de minder “goede” scholen en scholen met technische en beroepsrichtingen. Zo schreef Bowles al in 1972 dat de school een filter rol heeft waardoor de verhoudingen tussen sociale klassen van generatie op generatie gereproduceerd worden. Zo worden kinderen van arbeiders sneller doorverwezen naar de “minder goede” scholen terwijl de hogere klasse hun kinderen naar scholen sturen die aansluiten bij hun cultuur.⁶⁸ We hebben het hier over een cultuur waar waarden zoals ambitie hebben en leiderschap benadrukt worden. De kansarme ouders zoeken een school met een schoolcultuur die aansluit bij de cultuur van het gezin. Een cultuur die veel minder gericht is op prestaties. Een uitspraak van een arme ouder: *“Er is meer nodig dan alleen maar schoolprestaties. Of willen wij meedoen aan een maatschappij die enkel nog op prestaties gericht is? Het geluk van onszelf en ons kind hangt toch niet af van zijn prestaties?”*⁶⁹

Dergelijke bewering wordt ondersteund door cijfers zoals: één op vier kansarme kinderen wordt doorverwezen naar het buitengewoon onderwijs en 85% van de leerlingen in het beroepssecundair onderwijs komen uit een lager sociaal-economisch milieu.⁷⁰ Nochtans zijn sommige auteurs overtuigd van de belangrijke rol die een school speelt in het voorkomen van toekomstige armoede voor de leerlingen. *“De school zal bovendien bepalen of de kinderen uit deze gezinnen uit de armoede raken, dan wel of ze er voor de rest van hun leven mee opgezadeld zitten.”*⁷¹ Deze auteur is van mening dat scholen de totaalsituatie van de leerling moet benaderen en moet samenwerken met de ouders. Daarnaast is het ook aan te raden de leerstof te gaan aanpassen aan de leefwereld

⁶⁸ Bowles, S., ‘Schooling and inequality from generation to generation’, *J. Pol. Ec.*, 1972, 231.

⁶⁹ Jansens, D. (z.d.) ‘Ouder, je bent het en je blijft het.’ in De Zuidpoort VZW: Verenigingen waar armen het woord nemen (brochure)

⁷⁰ Fred Braeckman, F. (z.d.) ‘Kansarmoede en onderwijs’ [www]. Vereniging armoede. be: www.acodonderwijs.be/doc/Kansarmoede%2520en%2520onderwijs.doc[8/04/2008]

⁷¹ Nicaise, I., “Armoede op school: oorzaken en remedies”, *schoolleiding en begeleiding*, 1997, 2.

van de leerling. Enkel deze maatregelen zal dergelijke leerlingen kunnen tillen uit een kansarme situatie en ze dus ook een betere start geven voor de rest van hun leven.⁷² De vraag die hierbij gesteld kan worden is het feit of het niveau van het onderwijs in België hierdoor niet naar beneden gehaald wordt.

Besluit

Uit het literatuuroverzicht kunnen we besluiten dat verschillende onderzoeken tegenstrijdige bevindingen aan geven. Volgens sommige onderzoeken zullen leerlingen delinquenter zijn in de meer homogene scholen (scholen waar jongeren zitten met dezelfde sociale klasse) terwijl andere onderzoeken dan weer aangeven dat jongeren devianter zullen zijn in de meer heterogene scholen.

Na het literatuuroverzicht vinden we twee centrale verklaring modellen voor concentraties van economisch kwetsbare jongeren in de scholen. Het ene verklaring model onderschrijft het belang van de school. De school kiest zijn instroom aan leerlingen. Ruw weg zouden we kunnen zeggen dat de directeur beslist welk “soort” leerling in zijn school toegelaten wordt. Het tweede verklaring model wijst net op de rol van de economisch kwetsbare ouders. Zo blijkt dat deze ouders hun kinderen onderschatten en ze daarom oriënteren naar eerder minder “goede scholen” en naar beroeps- en technisch onderwijs.

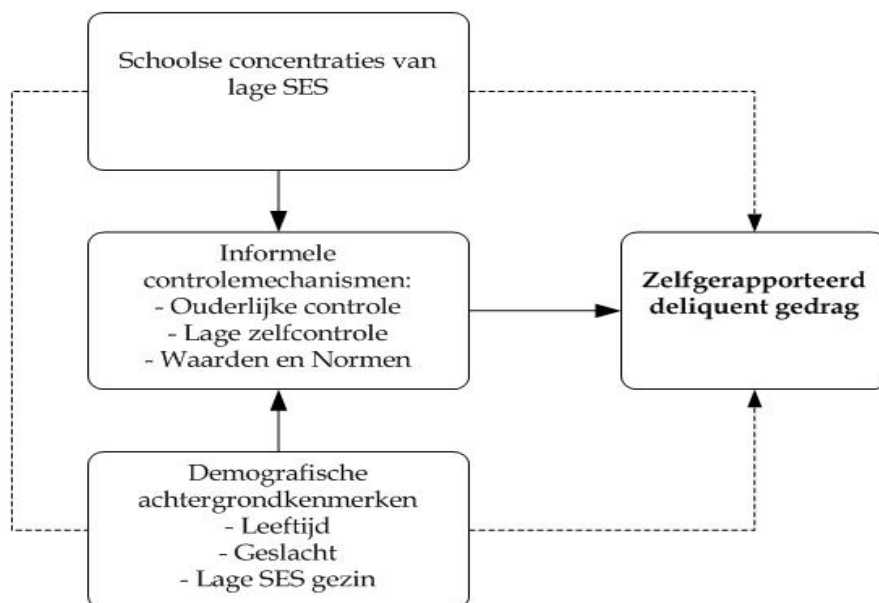
⁷² Nicaise, I., *l.c.*, 4.

Hoofdstuk 3: VARIABELEN VAN ONDERZOEK

In deze thesis zullen we aandacht besteden aan enkele kenmerken van de leerlingen (achtergrondkenmerken en socialisatievariabelen) maar ook aan een kenmerk van de schoolcontext (namelijk lage school SES). Het is goed om eerst de samenhang tussen deze verschillende variabelen te bestuderen. Waarom werd nu net voor deze variabelen gekozen? Dit hoofdstuk zal hier duidelijkheid over brengen. Daarnaast wordt ook elke variabele theoretisch ingeleid met enkele literatuurbronnen. Hun operationalisatie kan de lezer terug vinden in het deel van de methodologie.

3.1 *Samenhang variabelen van onderzoek*

In de volgende figuur zien we hoe de verschillende centrale variabelen, kenmerken, die in de analyses betrokken worden samenhangen. Deze hier gehanteerde schoolcontextuele benadering werd geïnspireerd op een benadering van Wikström, waarin enkele centrale concepten in een theoretisch netwerk van relaties geplaatst worden.⁷³

Figuur 1: Contextueel geïntegreerd model informele controlemechanismen.

⁷³ Wikström, P.-O.H., 'Crime as alternative: Towards a cross-level situational action theory of crime causation' in *Beyond empiricism: Institutions and intentions in the study of crime*, McCoard, J. (ed.), New Brunswick, Transaction Publishers, 2004, 1-37.

In deze thesis gaan we onderzoeken of een schoolse concentratie van lage SES een invloed heeft op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag van de leerlingen. Met andere woorden wordt er in scholen met een concentratie van economisch kwetsbare jongeren meer delinquent gedrag gerapporteerd door de leerlingen dan in scholen met zeer lage aantallen van economisch kwetsbare jongeren? We vinden een stippellijn tussen demografische achtergrondkenmerken van de leerlingen en de schoolse concentraties van lage SES. Dergelijke demografische achtergrondkenmerken zullen immers bepalen hoe de compositie van leerlingen eruit zal zien binnen een school.

Het grote tussenblok zijn de informele controlemechanismen of nog anders genoemd in deze thesis: de socialisatievariabelen. We vinden een pijl van de demografische achtergrondkenmerken van de leerling naar deze informele controlemechanismen. Zo kan bijvoorbeeld de variabele geslacht gekoppeld worden aan deze informele controlemechanismen. Het bleek immers dat de mate van ouderlijke controle uitgeoefend op meisjes verschilt van deze uitgeoefend op jongens (zie verder). Nog een belangrijk demografisch achtergrondkenmerk van een leerling is de lage SES van het gezin. Iemand zijn achtergrondkenmerken zoals een lage socio-economische status van het gezin beïnvloedt deze informele controlemechanismen. Het bleek uit onderzoek ook dat er een verminderde ouderlijke controle kan terug gevonden worden in armere gezinnen (zie verder). De socio-economische status van een gezin beïnvloedt dus de ouderlijke vaardigheden (waaronder ouderlijke controle) van dat gezin. Maar welke van beide beïnvloedt het meest het eventueel toekomstig delinquent gedrag van de kinderen binnen het gezin? Een lage socio-economische status of een goede “parental management” waaronder ook ouderlijke controle valt? Een conclusie uit het Oregon Youth Study⁷⁴ (1964-1979) was, dat het statistische verband tussen economische status en jeugddelinquentie verdween, wanneer er gecontroleerd werd op lage ouderlijke controle. Economische druk had een invloed op hoe de ouders zich gedragen tegenover de kinderen en dit had op zijn beurt invloed op het gedrag van de kinderen zelf.

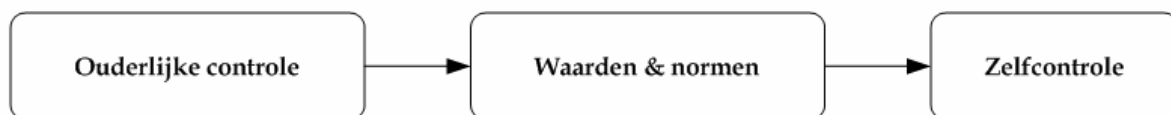
In een meer recent onderzoek van Patterson en Larzelere vonden de auteurs ondersteuning voor deze theorie. Het directe effect dat gevonden kon worden tussen SES en delinquentie was niet meer significant na het controleren voor “parental management”.⁷⁵ Onder “parental

⁷⁴ Pol, K., (z.d) ‘Marion County [Oregon] Youth Study, 1964-1979’ [www]. Inter university consortium for political and social research: <http://www.icpsr.umich.edu/ICPSR/index.html> [28/2/08]

⁷⁵ Larzelere, R.E. en Patterson, G.R., ‘Parental management: mediator of the effect of socioeconomic status on early delinquency’, *Criminology*, 1990, 304-305.

management” verstaan de auteurs ouderlijke monitoring (of nog: toezicht) en discipline. We kunnen uit deze onderzoeken besluiten dat de directe link tussen iemand zijn socio-economische status op delinquent gedrag verdwijnt en nu “loopt” langs de informele controlemechanismen. De vraag is nu of in deze thesis hetzelfde resultaat gevonden zal worden. Zo zullen we kunnen waarnemen of inderdaad het effect van de SES van de leerling afneemt wanneer we de informele controlemechanismen introduceren in de analyses.

Waarom werd hier geopteerd voor de socialisatievariabelen ouderlijke controle, waarden en normen en zelfcontrole? In de literatuur blijkt dat deze socialisatievariabelen een grote invloed hebben in het voorkomen of stimuleren van delinquent gedrag bij jongeren.⁷⁶ Het socialisatieproces is immers de weg waarlangs een individu de conventionele waarden en normen en een goede zelfcontrole aanleert. Daarnaast hangen deze verschillende variabelen ook onderling samen.⁷⁷ Zo zal een verminderde ouderlijke controle een invloed hebben in de mate een jongere de “juiste” conventionele waarden en normen aanleert wat op zijn beurt zal bepalen in hoe verre de jongeren over zelfcontrole zal beschikken. Zelfcontrole wordt immers aangeleerd door de ouders. Gottfredson en Hirschi beschrijven de band die er is tussen ouderlijke controle en zelfcontrole als volgt: *“In our view, the origins of criminality of low self-control are to be found in the first six or eight years of life, during which the child remains under the control and supervision of the family or a familial institution.”*⁷⁸

Figuur 2: De samenhang van de informele controlemechanismen.

We vinden ook een pijl terug van een schoolse concentratie lage SES naar deze informele controlemechanismen. Uit onderzoek wordt aangegeven dat deze invloed van een schoolse concentratie lage SES ‘loopt’ langs het effect van deze informele controlemechanismen.⁷⁹ Nog

⁷⁶ Boxford,S., *Schools and the problem of crime*, USA, Willan Publishing, 2006, 186.

⁷⁷ Gottfredson, M.R. en Hirschi,T., *A general theory of crime*, California, Stanford university press, 1990, 272-273.

⁷⁸ Ibid., 272-273.

⁷⁹ Pauwels, L., ‘Geweld in groepsverband bij Antwerpse jongeren: de bijdrage van de schoolcontext en levensstijl’, *Tijdschrift voor de criminology*, 2008, 6.

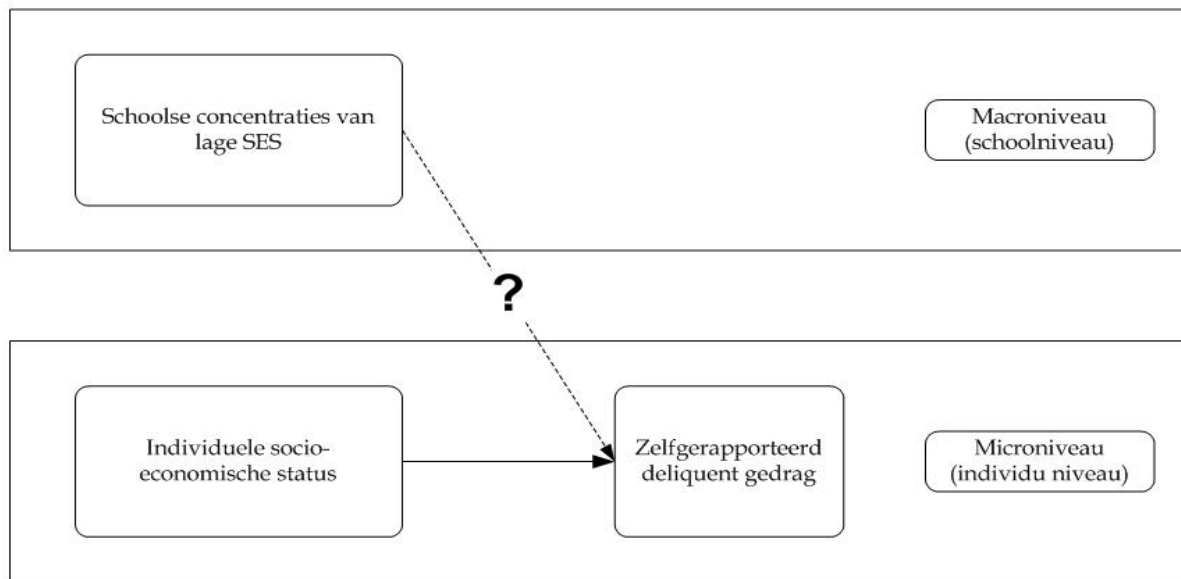
anders geformuleerd: de informele controlemechanismen zouden modererende variabelen zijn voor het effect van de school SES op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag. Daarom ook de stippellijn van schoolse concentratie lage SES naar zelfgerapporteerd delinquent gedrag. Een antwoord op de vraag of een schoolse concentratie van lage SES nu een indirect of direct effect heeft op zelfgerapporteerd delinquent gedrag, is nu net wat beoogd wordt met deze thesis. Zullen we nog een effect vinden van de lage school SES op het delinquent gedrag van de leerlingen wanneer de informele controlemechanismen in de analyse worden geïntroduceerd?

Even samen vatten: het is de bedoeling om na te gaan of de lage socio-economische status van een school een invloed heeft op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag van de leerlingen. Vervolgens zal worden nagegaan of dit eventueel gevonden effect blijft bestaan na het controleren van enkele achtergrondkenmerken van de leerling (geslacht, leeftijd en lage SES gezin). De volgende stap is het introduceren van de informele controlemechanismen. Als blijkt dat het netto-effect van de lage school SES op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag afneemt wanneer deze variabelen worden geïntroduceerd, dan kunnen we zeggen dat deze informele controlemechanismen modererende variabelen zijn voor het effect van de lage school SES op de zelfgerapporteerde delinquentie. Het kan natuurlijk ook dat het netto-effect van de lage school SES verdwijnt.

3.2 *Variabelen van onderzoek*

De variabelen van onderzoek kunnen opgesplitst worden in vier grote blokken (zie figuur 1). Een eerste blok van variabelen betreft de socio-economische status van de school en de leerling. Het tweede blok bevat de informele controlemechanismen (ouderlijke controle, waarden & normen en zelfcontrole). Verder hebben we ook een derde stukje over genderverschillen. In deze thesis wordt immers een onderscheid in resultaten gemaakt naar jongens en naar meisjes. Tenslotte worden ook de variabelen betreffende het delinquent gedrag van de leerlingen besproken.

3.2.1 SES school vs. SES leerling

Figuur 3: Micro -Macro niveau.

Bij het beantwoorden van de verschillende onderzoeksvragen moeten we voor ogen houden dat we over data beschikken van het niveau van het individu. De data bestaat immers uit gegevens die afkomstig zijn van enquêtes ingevuld door leerlingen. Wij willen echter de link bestuderen tussen dit zelfgerapporteerd delinquent gedrag en een kenmerk van de schoolcontext, namelijk een lage school SES. De vraag wordt dus gesteld wat voor invloed schoolse concentraties van lage SES (dus veel leerlingen van lage SES) heeft op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag. De school SES is een schoolkenmerk en situeert zich dus op het schoolniveau.

Een antwoord op de vraag of de sociale klasse van een persoon een invloed heeft op zijn eventueel delinquent gedrag wordt niet eenduidig beantwoord door de literatuur (in het deeltje zelfrapportage hier meer over). We vinden dus ook geen eenduidig antwoord op de vraag of individuen uit een lagere sociale klasse meer criminaliteit plegen dan individuen uit een hogere sociale klasse. Maar vinden we dit eenduidige antwoord wel als we deze relatie (tussen iemand zijn SES en delinquent gedrag) in een context plaatsen? Welke invloed kan een context, bijvoorbeeld de school, hebben op de relatie tussen delinquentie en sociale klasse? Harry schrijft: *“The diversity of findings on the class-delinquency relationship stems from the variety of different communities of areas studied.”*⁸⁰

⁸⁰ Harry, J., *l.c.*, 294.

Naast Harry zijn onderzoek hebben ook nog andere studies uitgewezen dat de aard van de relatie tussen sociale klasse en delinquentie afhankelijk is van de grotere klasse-context waarbinnen de relatie wordt bekeken. Krohn en Akers schreven: [...] *“The relationship differs depending on the larger class context of the community or school in which the respondents are located.”*⁸¹ De auteurs verklaren dat verschillende bevindingen rond de sociale klasse en delinquentierelatie te wijten kan zijn aan de verschillen in context. Ook Reiss & Rhodes⁸² en Johnstone⁸³ zijn van die mening. Tittle en Meier beschreven dan weer drie specifieke condities waaronder een relatie tussen iemand zijn SES en delinquentie kan gevonden worden. Een van deze drie condities zijn de contextuele condities (“contextual conditions”). Tittle en Meier wijzen erop dat de socio-economische status van een context een invloed kan hebben op de SES/ delinquentie relatie.⁸⁴

We kunnen uit wat hier vooraf gaat besluiten dat er geen overtuigend bewijs is over de relatie tussen iemand zijn socio-economische status en de mate waarin deze persoon delinquent gedrag zal vertonen. Daarom lijkt het interessant om te gaan kijken naar de condities waaronder dergelijke relatie wel of niet gevonden kan worden. De SES van de context kan zo een conditie zijn die de relatie tussen SES van individu en delinquentie kan specificeren. *“There are also theoretical reasons for expecting the nature and strength of the SES/ delinquency relationship to vary within any specific type of context (such as neighbourhood) by the magnitude of each of these internally differentiating variables”*.⁸⁵ Met “internally differentiating variables” bedoelen de auteurs o.a. raciale samenstelling en de socio-economische status (“overall SES) van de context.

De vraag is nu wie de strijd zal winnen. Wat gebeurt er met het netto-effect van de lage SES school op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag wanneer de lage SES gezin van de leerling in de analyse wordt opgenomen? Verdwijnt dit effect? En hoe groot is het netto-effect van de lage SES gezin van een leerling op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag? Is dit gevonden netto-effect sterker dan deze van de lage school SES? Wanneer deze sterker is zouden we kunnen besluiten dat het kamp gewonnen is door de lage SES gezin. We zouden dan kunnen besluiten

⁸¹ Krohn, M.D., Akers, R.L., Radosevich, M.J. en Lanza-Kaduce, L., *l.c.*, 305.

⁸² Reiss, A.J. en Rhodes, A.L., ‘The Distribution of Juvenile Delinquency in the Social Class Structure’, *American Sociological Review*, 1961, 720-732.

⁸³ Johnstone, J.W.C., *l.c.*, 49-72.

⁸⁴ Tittle, C.R. en Meier, R.F., *l.c.*, 430-455.

⁸⁵ *Ibid.*, 271.

dat het hebben van een lage SES gezin een grotere invloed heeft op het zelfgerapporteerde delinquent gedrag dan dat de lage school SES heeft.

3.2.2 Socialisatievariabelen

Een school bestaat niet uit identieke leerlingen. Zo wordt iedere leerling “gevormd” en gesocialiseerd in en door zijn of haar gezin. Van thuis uit kregen de leerlingen een bepaalde opvoeding en met deze bagage komen ze terecht op de schoolbanken. Leerlingen binnen een éézelfde school hebben dus niet dezelfde culturele en sociale bagage. De leerlingencompositie is met andere woorden verschillend binnen scholen.

De mate waarin een leerling deviant gedrag vertoont wordt beïnvloed door achtergrondkenmerken van die leerling zoals ouderlijke controle, zelfcontrole en moraliteit. Deze achtergrondkenmerken maken deel uit van de opvoeding van iemand. Ze horen bij een socialisatieproces van de leerling. We spreken hier dan ook van socialisatievariabelen of ook informele controlemechanismen. Verschillen in deze socialisatievariabelen heeft een effect op de mate waarin een leerling problematisch gedrag stelt.⁸⁶ De invloed van de schoolcontext van economische kwetsbaarheid zal lopen via deze variabelen (zie figuur1: samenhang van de variabelen). Deze niet in de analyse betrekken zou een onvolledig beeld geven van het onderzochte fenomeen. De socialisatievariabelen die ik in deze thesis zal betrekken zijn ouderlijke controle, zelfcontrole en waarden & normen.

3.2.2.1 Ouderlijke controle

De link tussen (het gebrek aan) ouderlijk toezicht op kinderen en het delinquent gedrag van deze kinderen wordt al verschillende decennia bestudeerd. Ouderlijke controle is een van de weinige familie factors die consistent geassocieerd wordt met delinquentie. “*Maternal supervision was consistently one of the most important buffers against juvenile delinquency and later criminal behaviour in all countries*”⁸⁷

Een van de eerste studies die de invloed van ouderlijk toezicht op deviant gedrag onderzocht was die van Glueck en Glueck in 1950.⁸⁸ In deze studie werd gebrek aan ouderlijke controle als een van de 5 sleutelfactoren gezien om potentiële daders te kunnen identificeren. Maar ook meer

⁸⁶ Vazsonyi, A.T., ‘Family socialization and delinquency in the United States and Switzerland’, *European journal on criminal policy and research*, 1996, 83.

⁸⁷ Vazsonyi, A.T., *l.c.*, 83.

⁸⁸ Glueck, E. en Glueck, S., *Unraveling juvenile delinquency*, New York, Commonwealth fund, 1950, 247p.

recentere bronnen wijzen op het belang van ouderlijke controle in het voorkomen van delinquentie bij kinderen.⁸⁹

Het kernwoord in deze thesis is socio-economische status. De vraag of ouderlijke controle verschillend is in arme en rijke gezinnen is dan ook niet veraf. Riley en Shaw geven aan dat lage ouderlijke controle statistisch samenhangt met sociale klasse.⁹⁰ West maakte eerder al in 1982 een gelijkaardige conclusie.⁹¹ Uit zijn onderzoek bleek dat een gebrek aan ouderlijke controle meer terug gevonden wordt in grote gezinnen, gezinnen waar een van de ouders (of beide) een crimineel verleden hebben en in de meer arme gezinnen. Dergelijke factoren beïnvloeden de bekwaamheid “ability” van ouders om over hun kinderen controle uit te oefenen.⁹² De ouderlijke vaardigheden worden dus beïnvloed door de socio-economische status van het gezin. Ook Patterson is van mening dat de socio-economische status van een gezin een effect heeft op de ouderlijke vaardigheden.⁹³ Patterson schuift vijf cruciale ouderlijke vaardigheden, waaronder ouderlijke monitoring, naar voor die in verband staan met een antisociaal gedragspatroon. Met ouderlijk monitoring bedoelt de auteur of de ouders natrekken wat de jongere doet als deze niet onmiddellijk aanwezig is. Deze auteur vond dat vooral het gebrek aan discipline en een beperkte monitoring de twee ouderlijke vaardigheden zijn die een zeer sterk verband vertonen met de ontwikkeling van antisociaal gedrag van jongeren. De twee meest opvallende en beïnvloedende factoren van de ouders zijn lage socio-economische status en ouderlijk antisociaal gedrag. Deze twee factoren ondermijnen disciplineren en positieve bekrachtiging en hebben bij de jongeren een beduidend effect op verschillende vlakken zoals antisociaal gedrag, depressiviteit en schoolse prestaties. Kortom de bevindingen van Patterson ondersteunen deze van West in 1982.

⁸⁹ Zie:

- Petersen, L.R., Lee, G.R. en Ellis, G.J., ‘Social Structure, Socialization Values, and Disciplinary Techniques: A Cross-Cultural Analysis’, *Journal of Marriage and the Family*, 1982, 131-142.
- Larzelere, R.E. en Patterson, G.R., ‘Parental management: mediator of the effect of socioeconomic status on early delinquency’, *Criminology*, 1990, 301-319.
- Vazsonyi, A.T., ‘Family socialization and delinquency in the United States and Switzerland’, *European journal on criminal policy and research*, 1996, 81-100.
- Forehand, R., Miller, K.S., Dutra, R. en Chance, M.W., ‘Role of Parenting in Adolescent Deviant Behavior: Replication Across and Within Two Ethnic Groups’, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 1997, 1036-1041.

⁹⁰ Riley, D. en Shaw, M., ‘Parental supervision and juvenile delinquency’, Londen, Her majesty's stationery office, 1985, 77. (een Home Office research and planning unit report nummer 83).

⁹¹ Ibid., 4.

⁹² Ibid., 5.

⁹³ Peeters, J., *Antisociale jongeren*, Antwerpen, Garant, 2003, 40-47.

Als laatste rest ons nog de vraag in hoeverre ouderlijke controle gelijk is voor jongens als voor meisjes. Deze vraag kan interessant zijn aangezien we het onderscheid naar jongens en meisjes zullen maken in de analyses die nog volgen. Volgens Hirschi, een belangrijke vertegenwoordiger van de sociale controle theorie, is de mate van sociale controle neutraal en dus gelijk voor jongens en meisjes. Hiermee is Jungertas het zeker niet eens. Volgens haar wordt er op meisjes veel meer directe controle uitgeoefend dan op jongens.⁹⁴ In haar onderzoek van 1976 vond ze resultaten die erop wijzen dat de oorzaak voor de lagere frequenties in delinquent gedrag bij meisjes gezocht moet worden in een veel sterkere controle die op hen wordt uitgeoefend om zich te houden aan bestaande normen en gedragsregels. Dergelijke conclusie werd ook terug gevonden in een Home Office studie in 1985.⁹⁵ Uit dit onderzoek bleek dat jongens vaker een lage ouderlijke controle hebben dan meisjes.

Volgens Hagan en andere onderzoekers verschilt niet zozeer de mate van uitgeoefende controle maar wel het soort ouderlijke controle. Deze onderzoekers maken een onderscheid naar informele en formele sociale controle.⁹⁶ Onder informele sociale controle kunnen we controle van de ouders en de familie verstaan. Onder formele sociale controle verstaan de auteurs bijvoorbeeld de controle uitgeoefend door de overheidsdiensten zoals de politie. Volgens hen wordt er op vrouwen voornamelijk informele sociale controle uitgeoefend en op mannen voornamelijk formele sociale controle.

We kunnen besluiten dat uit onderzoeken gebleken is dat de SES van het gezin de ouderlijke vaardigheden kan aantasten op zo een manier dat er een verminderde ouderlijke controle plaatsvindt. Verschillende onderzoekers gaven aan dat er verschillen in ouderlijke controle gevonden konden worden bij jongens en meisjes. Tenslotte is ook gebleken dat ouderlijke controle een zeer grote beschermende factor is in het vermijden van delinquent gedrag.

3.2.2.2 Zelfcontrole

Naast ouderlijke controle wordt de variabele zelfcontrole in de analyse betrokken. In hun “General theory of crime” gaan Gottfredson en Hirschi het belang van zelfcontrole aantonen.⁹⁷

⁹⁴ Junger-Tas, J., ‘De theorie van sociale controle of sociale binding’, *Tijdschrift voor de criminologie*, 1985, 262.

⁹⁵ Riley, D. en Shaw, M., ‘Parental supervision and juvenile delinquency’, Londen, Her majesty's stationery office, 1985, 38. (een Home Office research and planning unit report nummer 83).

⁹⁶ Hagan, J., Simpson, J. en Gillis, A.G., ‘The sexual stratification of social control: a gender-based perspective on crime and delinquency’, *Br. J. Sociol.*, 1979, 35.

⁹⁷ Gottfredson, M.R. en Hirschi, T., *o.c.*, 297.

Volgens hen leidt het hebben van een lage zelfcontrole tot meer delinquent gedrag. Anders gesteld: iemand met een hoog niveau van zelfcontrole zal minder deviant gedrag stellen dan iemand met weinig zelfcontrole. Volgens Hirschi en Gottfredson zijn er verschillende dimensies van lage zelfcontrole. Zoals impulsiviteit, opvliegendheid, geneigd zijn om risico's te nemen en avontuur opzoeken. Deze lage zelfcontrole, gecombineerd met gelegenheden om delinquent gedrag te plegen, verhoogt sterk de kans op het stellen van deviante handelingen. Dergelijke conclusie trokken ook andere onderzoekers.⁹⁸ Als verklaring geven Gottfredson en Hirschi aan dat individuen met een lage zelfcontrole niet in staat zouden zijn om goede sociale banden op te bouwen met hun gezin en andere instellingen. In meer recent onderzoek van Latimore, Tittle en Grasmick werd bevestiging voor deze conclusie gevonden.⁹⁹

Daarnaast zagen Hirschi en Gottfredson het gezin niet als enige instituut verantwoordelijk voor de socialisatie (en dus ook ontwikkeling van zelfcontrole) van kinderen. *“We do not restrict the meaning of familial institution to the traditional family unit composed of a natural father and mother. The socialization function does not, in our view, require such an institution. It does, however, require responsible adults committed to the training and welfare of the child.”*¹⁰⁰ Zo onderzocht Turner, Piquero en Pratt het belang van de schoolcontext in de ontwikkeling van zelfcontrole bij kinderen. Ze vonden dat de socialisatie inspanningen van een school in het ontwikkelen van zelfcontrole pas een effect heeft wanneer de ouderlijke socialisatie is misgelopen.¹⁰¹

Tenslotte gaven Gottfredson en Hirschi ook aan dat de zelfcontrole verschilt tussen mannen en vrouwen. Zij wijzen erop dat man- vrouw verschillen in het plegen van deviante handelingen al heel vroeg in de levensloop zichtbaar is. Volgens hen speelt zelfcontrole een grote rol in het verklaren van genderverschillen in het plegen van delinquentie. Zo zouden mannen en vrouwen een verschillende zelfcontrole hebben. Mannen zouden een lagere zelfcontrole hebben waardoor ze delinquenter zullen zijn dan vrouwen (die een hogere zelfcontrole hebben)¹⁰² Bevestiging voor

⁹⁸ Burt, C.H., Simons, R.L. en Simons, L.G., 'A longitudinal test of the effects of parenting and the stability of self-control: negative evidence for the general theory of crime', *Criminology*, 2006, 378.

⁹⁹ Latimore, T.L., Tittle, C.R. en Grasmick, H.G., 'Childrearing, Self-Control and crime: Additional Evidence', *Sociological Inquiry*, 2006, 359.

¹⁰⁰ Gottfredson, M.R. en Hirschi, T., *o.c.*, 273.

¹⁰¹ Turner, M.G., Piquero, A.R. en Pratt, T.C., 'The school context as a source of self-control', *Journal of Criminal Justice*, 2005, 336.

¹⁰² Gottfredson, M.R. en Hirschi, T., *o.c.*, 147-148.

deze stelling werd gevonden in een onderzoek van Burton in 1998.¹⁰³ Lagrange en Silverman vonden een jaar later dan weer maar gedeeltelijke ondersteuning voor deze stelling.¹⁰⁴

We kunnen besluiten dat uit verschillende onderzoeken is gebleken dat het hebben van een lage zelfcontrole samenhangt met een verhoogd risico op het stellen delinquente gedragingen. Daarnaast gaf de literatuur ook aan dat de mate van zelfcontrole verschilt voor mannen en vrouwen.

3.2.2.3 Waarden & Normen.

Zoals al aangegeven is in het deeltje van de samenhang tussen de verschillende variabelen van onderzoek, leren jongeren de conventionele waarden en normen aan via het socialisatieproces dat zij krijgen door hun ouders. Volgens de literatuur beschikt niet iedereen over dezelfde waarden. Zo wordt er beargumenteerd dat de lagere sociale klasse een andere set van culturele waarden en verwachtingen overdraagt op hun kinderen dan de hogere sociale klasse. Walter Miller geeft in zijn artikel “Lower class cultures as a generating milieu of gang delinquency” aan dat delinquentie in de lagere sociale klasse niet te wijten is aan het verwerpen van de waarden van de hogere klasse maar wel aan het feit dat deze lagere sociale klassen een ander waardensysteem hebben.¹⁰⁵ Miller vond immers dat de waarden sterk verschilden binnen de lagere en hogere sociale klassen. Zo hebben de hogere sociale klasse de waarden van doelgericht werken en willen presteren. De lagere sociale klasse waren meer gericht op het vermijden van problemen. Miller onderscheidde 6 centrale waarden bij de lagere sociale klasse: omgaan met moeilijkheden (trouble), hardheid (toughness), handigheid of nog gewiektheid (smartness), opwinding en sensatie (excitement), het lot/ pech hebben (fate) en als laatste autonomie of zelfstandigheid (autonomy).¹⁰⁶

Een onderzoek van Scarpitti en Landis bevestigde dat verschillende sociale klassen er andere waarden op na houden.¹⁰⁷ Verder wezen ze er ook op dat waarden niet enkel verschillen per sociale klasse maar ook naar ras, sekse en leeftijd.¹⁰⁸ Rodman omschreef in 1963 deze reikwijdte

¹⁰³ Burton, V.S., Cullen, F.T., Evans, T.D., Alarid, L.F. en Dunaway, R.G., ‘Gender, Self-Control, and Crime’, *Journal of research in crime and delinquency*, 1998, 136-137.

¹⁰⁴ Lagrange, T.C. en Silverman, R.A., ‘Low self-control and opportunity: testing the general theory of crime as an explanation for gender differences in delinquency’, *Criminology*, 1999, 69.

¹⁰⁵ Miller, W., ‘Lower class culture as a generating milieu of gang delinquency’, *Journal of Social Issues*, 1958, 5-20.

¹⁰⁶ Hebberecht, P. *Criminologie*. Gent, 2004-2005, 31.

¹⁰⁷ Landis, J.R. en Scarpitti, F.R., ‘Perceptions regarding value orientation and legitimate opportunity: delinquents and non-delinquents’, *Social Forces*, 1965, 88.

¹⁰⁸ *Ibid.*, 89.

van waarden binnen de lagere sociale klassen als “the lower class value stretch”. *“The lower-class value stretch refers to the wider range of values, and the lower degree of commitment to these values, to be found within the lower class.”*

De vraag of de lagere sociale klasse er andere waarden op na houden laten we even buiten beschouwing. Wel rest ons nog de vraag of het hebben van een ander, deviant, waardenpatroon volstaat om devianter te zijn dan iemand met een conventioneel waardenpatroon? Hoe groot is de invloed van een deviant waardenpatroon op het delinquent gedrag van een persoon? De controletheorie gaat ervan uit dat een deviant waardenpatroon zeker geen vereiste is voor het plegen van delicten. Het is wel zo dat het ontbreken van normen die delinquentie afwijzen kan leiden tot een verhoogd deviant gedrag.¹⁰⁹ Volgens Hirschi worden conformerende waarden overgedragen door een hechte band met de ouders. Conformerend gedrag zou dan beloond worden en deviant gedrag bestraft. Ontbreekt echter deze band dan volgt op conformerend gedrag geen beloning en op deviant gedrag slechts een lichte straf. Hierdoor gaan jongeren conformerende waarden onvoldoende internaliseren, met gevolg dat deze jongeren over een weinig conformerend waardenstelsel bezitten.¹¹⁰

Laten we er een meer recentere bron bij nemen. In het boek “adolescent crime” maakt Wikström twee constructen die moeten peilen naar de moraliteit van de jeugd (“youths morality”).¹¹¹ Hij maakte een eerste schaal die peilt naar het schaamteniveau (“shaming”) bij de jongeren. Zijn tweede schaal peilt naar de aanwezigheid van pro-sociale waarden bij de jongeren (“pro social values”). Zijn hypothese is dat wanneer jongeren een hoge mate van pro-sociale waarden hebben en een hoog potentieel voor schaamte ze minder delinquent zullen zijn dan jongeren met lage mate aan pro-sociale waarden en een laag potentieel voor schaamte.¹¹² Zijn eerste conclusie is dat de meeste jongeren sterke pro-sociale waarden hebben.¹¹³ Daarnaast vond hij ook bevestiging voor zijn hypothese. Jongeren met weinig pro-sociale waarden waren delinquenter dan jongeren met veel pro-sociale waarden.¹¹⁴ Naast deze conclusies vond hij ook dat er geen sociale klasse verschillen waren in het hebben van pro-sociale waarden. “[...] shows that there are no social class

¹⁰⁹ Junger-Tas, J., *l.c.*, 253.

¹¹⁰ *Ibid.*, 255.

¹¹¹ Wikström, P-O.H. en Butterworth, D.A., *Adolescent crime: individual differences and lifestyles*, Canada, Willan Publishing, 2006, 286p.

¹¹² *Ibid.*, 108.

¹¹³ *Ibid.*, 108.

¹¹⁴ *Ibid.*, 112.

*differences in the level of pro-social values, a fact that speaks against the idea of the existence of a “lower class” subculture of delinquency.”*¹¹⁵

Wel geeft de onderzoeker aan dat hij hogere niveaus van schaamte kon terug vinden bij de hogere sociale klassen. Jongeren met hogere schaamte niveaus bleken minder delinquent te zijn.¹¹⁶

We kunnen besluiten dat het hebben van deviante waarden en normen een invloed heeft op de mate waarin iemand delinquentie handelingen zal stellen.

3.2.3 Gendersverschillen

*“Gender differences appear to be invariant over time and space. Men are always and everywhere more likely than women to commit criminal acts.”*¹¹⁷

*“A clear relationship between social class position and delinquency is problematic, whereas it is clear that gender has a dramatic and consistent effect on delinquency causation”*¹¹⁸

Voorgaande citaten onderschrijven dus het belang van geslacht in de studie naar oorzaken van delinquentie. Nochtans is onderzoek naar meisjesdelinquentie eerder schaars. In bijna alle studies kijkt men naar jeugddelinquentie die uitsluitend betrekking heeft op jongens. De reden die hiervoor wordt aangehaald is het feit (of fictie?) dat delinquent gedrag van meisjes minder ernstig in omvang en aard zou zijn.¹¹⁹ Zo bleek immers dat de bij de politie bekende daders van jeugddelinquentie voornamelijk jongens zijn.¹²⁰ Volgens sommige auteurs is de gekende geregistreerde meisjes criminaliteit slechts een beperkte afspiegeling van de werkelijk gepleegde criminaliteit.¹²¹ Hierbij verwijzen ze naar zelfrapportage studies waaruit blijkt dat het verschil tussen het aandeel van jongens en meisjes in deviant gedrag kleiner is dan men op basis van de

¹¹⁵ Wikström, P-O.H. en Butterworth, D.A., *o.c.*, 114.

¹¹⁶ *Ibid.*, 114.

¹¹⁷ Gottfredson, M.R. en Hirschi, T., *o.c.*, 145.

¹¹⁸ Chesney-Lind, M., *The female offender: girls, women and crime*, Thousand Oaks, Sage, 1997, 21.

¹¹⁹ De Witte, H., Hooge, J. en Walgrave, L., *Jongeren in vlaanderen: gemeten en geteld, 12-18 jarigen over hun leefwereld en toekomst*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2000, 258.

¹²⁰ Hoyt, S. en Scherer, D.G., ‘Female juvenile delinquency: Misunderstood by the Juvenile Justice System, neglected by social science’, *Law and Human Behavior*, 1998, 81.

¹²¹ Megens, K. en Day, S., ‘Delinquentie van meisjes. Over de relatie tussen risicofactoren en delinquent gedrag na behandeling in een JJI’, *Tijdschrift voor de criminologie*, 2007, 371.

geregistreerde cijfers zou denken.¹²² We moeten dus opletten als we conclusies trekken uit enkel politiegegevens.

Volgens Hoyt en Scherer kunnen de verschillende theoretische benaderingen over jongens- en meisjesdelinquentie in drie typen van benaderingen onderscheiden worden: add-and-stir research, female-only-focused research en de integrated universal models of research.¹²³

De add-and-stir research benadering gaat uit van de gelijkheid tussen de geslachten om bestaande criminologische theorieën te toetsen voor meisjescriminaliteit.¹²⁴ Volgens deze benadering zijn de risicofactoren die geassocieerd worden met meisjesdelinquentie dezelfde als die voor jongensdelinquentie. Stel nu dat we een invloed vinden van de SES van de mannelijke leerling op zijn delinquent gedrag dan mogen we, volgens deze benadering, ook veronderstellen dat we het zelfde zullen waarnemen bij de vrouwelijke leerlingen. We zullen dus ook een invloed van de SES van de vrouwelijke leerling vinden op haar delinquent gedrag. Megens en Day maakten in hun recente onderzoek, de voorzichtige, conclusie dat een heel andere theorie ter verklaring van meisjesdelinquentie niet nodig is.¹²⁵ Zij vonden immers dat de voorspellende variabelen voor delinquent gedrag na behandeling van jongens en meisjes, grotendeels overeenstemden.¹²⁶ Hun onderzoek biedt dus ondersteuning voor de add-and-stir- benadering.

In de female- only focused research- benadering richt men zich vooral op verschillen tussen de geslachten.¹²⁷ In deze stroming wordt aangenomen dat je de traditionele theorieën niet zomaar kunt toepassen op delinquentie van meisjes. Zo wordt erop gewezen dat problemen bij meisjes meer betrekking hebben op het intrapsychische domein, terwijl bij jongens de oorzaak voor hun probleemgedrag eerder in hun agressieve en storende gedrag gezocht kan worden. Voor de verklaring van meisjescriminaliteit kunnen we dus niet gewoon de risicofactoren die geassocieerd worden met jongenscriminaliteit overnemen. Er moeten dus eigen constructen, risicofactoren geïdentificeerd worden die geassocieerd worden met meisjescriminaliteit.

¹²² Angenent, H., *Achtergronden van jeugdcriminaliteit*, Diegem, Bohn Stafleu Van Loghum, 1991, 29.

¹²³ Hoyt, S. en Scherer, D.G., *l.c.*, 102.

¹²⁴ *Ibid.*, 102.

¹²⁵ Megens, K. en Day, S., *l.c.*, 381.

¹²⁶ *Ibid.*, 379.

¹²⁷ Hoyt, S. en Scherer, D.G., *l.c.*, 103.

Tenslotte de integrated universal models of research. Deze benadering integreert de vorige twee benaderingen om jongens- en meisjescriminaliteit te verklaren.¹²⁸ Zo zouden er wel dezelfde risicofactoren kunnen worden geïdentificeerd voor jongens- en meisjescriminaliteit maar de invloed zou verschillend zijn voor beide geslachten. Zo zou ‘impulsiviteit’ een risicofactor zijn voor het stellen van deviant gedrag voor zowel meisjes als jongens. Jongens zouden hier wel gevoeliger voor zijn dan de meisjes.

3.2.4 Zelfgerapporteerd delinquent gedrag

Volgens Walgrave en Vettenburg kunnen we een onderscheid maken tussen twee vormen van jeugdcriminaliteit.¹²⁹ De grote meerderheid van jeugddelinquentie is leeftijdsgebonden en neemt geleidelijk af naarmate een jongere opgroeit. Dergelijke jeugdcriminaliteit wordt eerder als een normaal fenomeen gezien dat bij het ontgroeien van de adolescentiefase hoort. Een tweede vorm is de meer persisterende jeugddelinquentie. Dit is een kleinere groep van jongeren die meer ernstiger deviant gedrag vertoont. Deze vorm van jeugdcriminaliteit “groeit” de jongere niet uit. Dergelijke jongeren volharden dus in hun deviante levensstijl, ook na de adolescentieperiode. Walgrave en Vettenburg geven aan dat er twee verklaringsmodellen zijn voor deze vorm van jeugdcriminaliteit.¹³⁰ Het eerste model gaat kijken naar individuele kenmerken van deze deviante jongeren. Het tweede verklaringsmodel gaat de verklaring gaan zoeken in structuren en mechanismen op sociaal en maatschappelijk vlak. Deze thesis kunnen we situeren onder het tweede verklaringsmodel.

Walgrave en Vettenburg schreven een theorie over de maatschappelijke kwetsbaarheid van jongeren die systematisch delinquent (veelplegers) zijn. Beide geven aan dat uit vorige onderzoeken bleek dat het hebben van een sociaal – economische zwakke positie een verhoogd risico geeft op het stellen van persisterende jeugddelinquentie.¹³¹ Ze stippelden een risicotraject uit.¹³² Deze ziet er als volgt uit. Bepaalde kinderen worden geboren in arme gezinnen. Dergelijke kinderen wonen vervolgens ook in buurten waar het goedkoop wonen is. Omdat deze kinderen minder goed begeleid worden door hun ouders krijgen ze problemen op scholen. Deze kinderen

¹²⁸ Hoyt, S. en Scherer, D.G, *l.c.*, 103.

¹²⁹ De Witte, H., Hooge, J. en Walgrave, L., *o.c.*, 254.

¹³⁰ Goris, P. en Walgrave, L., Van kattekwaad en erger: actuele thema's uit de jeugdcriminologie, Leuven, Garant, 2002, 39.

¹³¹ *Ibid.*, 44.

¹³² *Ibid.*, 50.

worden volgens Walgrave en Vettenburg genegeerd door de leerkrachten die hun bekwaamheid niet zien. Gevolg hiervan is dat deze jongeren een ongunstig zelfbeeld krijgen. De jongeren zoeken steun bij *peers* waar tegenovergestelde waarden gelden dan de conventionele waarden. De jongeren komen terecht in een delinquente peergroep. Hierdoor wordt de kans op contact met de politie en het gerecht vergroot. De jongeren behouden deze schoolstatus en komen hiermee terecht op de arbeidsmarkt. Deze jongeren raken vast in onstabiele banen. Deze maatschappelijke loopbaan zorgt er tenslotte voor dat de jongere eindigt in dezelfde positie als zijn of haar ouders.

De reden waarom dergelijke jongeren in zo een traject terecht komen wijten de onderzoekers aan het feit dat ze beschikken over een gebrekkig sociaal kapitaal.¹³³ Met sociaal kapitaal wordt bedoeld dat de jongeren niet beschikken over de nodige sociale gestructureerde netwerken van relaties tussen individuen, families, buurten, scholen,... die hen toelaten de nodige kennis en inzichten te verwerven om goed te functioneren in de maatschappij. Dit wrekt zich in de school waardoor de jongeren terecht komen op het delinquente pad. Het schoolsysteem zou een soort actieve “criminogene” rol spelen ten aanzien van leerlingen uit bepaalde bevolkingsgroepen.¹³⁴ Deze leerlingen worden dan ook bijna gedwongen tot een deviante levensstijl door de negatieve vooroordelen ten aanzien van de lagere klasse-cultuur door de leerkrachten.

Deze theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid van persisterende delinquente jongeren geeft enkele interessante invalshoeken voor deze thesis. Zo zouden jongeren uit lagere sociale klasse meer veelpleger, delinquenter, moeten zijn dan een jongere uit een hogere sociale klasse. Als we dergelijke redenering volgen dan moet er in scholen met hoge concentraties leerlingen met lage SES ook meer delinquent gedrag gerapporteerd worden dan in scholen met lage concentraties. Zou het kunnen kloppen het dat het schoolsysteem een soort actieve “criminogene” rol speelt ten aanzien van leerlingen uit bepaalde bevolkingsgroepen?¹³⁵ En zo ja zou deze criminogene rol kunnen ‘gespeeld kunnen worden’ door het kenmerk lage school SES?

Om deze redenering te kunnen toetsen en vergelijken met de resultaten van deze thesis, zullen veelplegers en harde kern jongeren betrokken worden in de analyses. Waarbij veelplegers hetzelfde wordt geoperationaliseerd als in het onderzoek van Walgrave en Vettenburg. Hierdoor krijgen we zicht op de invloed van de lage SES van de schoolcontext op het ernstig

¹³³ Goris, P. en Walgrave, L., *o.c.*, 44.

¹³⁴ *Ibid.*, 47.

¹³⁵ *Ibid.*, 47.

zelfgerapporteerd delinquent gedrag van jongens en meisjes. Naast deze veelpleger en harde kernjongeren neem ik ook een algemene delinquentieschaal mee in de analyse en de subschaal ernstige delinquentieschaal. Er moet gewezen worden op het feit dat het begrip ernstig delinquent gedrag zeer subjectief beladen is. Waar ligt immers de grens tussen minder en ernstig delinquent zijn?

Daarnaast wordt er op gewezen dat er tussen de verschillende constructen zoals veelpleger, harde kern jongeren en ernstige delinquent jongeren er “overlap” is. Zowel in de definities als in de operationalisatie. Zo werden hier de ernstige delinquente jongeren bijna hetzelfde geoperationaliseerd als de harde kern jongeren. Walgrave en Vettenburg maken een onderscheid tussen twee vormen van jeugddelinquentie. Andere onderzoekers zijn het hier niet mee eens. Zo onderscheiden Farrington en Loeber drie categorieën van problematisch gedrag van jongeren. De categorieën zijn deze van de ernstige jeugddelinquentie, de andere jeugddelinquenten en de jongeren die zeer ernstig gestoord gedrag vertonen.¹³⁶ In nog een ander boek van beide auteurs zijn de ernstige delinquente jongeren nog eens opgesplitst in “serious offenders”, “violent offenders” en “chronic offenders”.¹³⁷

Besluit

In dit hoofdstuk werd een overzicht van de centrale variabelen en hun samenhang aangegeven. Deze geïntegreerde benadering is gebaseerd op deze van Wikström.¹³⁸ Daarnaast kreeg de lezer een overzicht van alle variabelen van onderzoek. Elke variabele, kenmerk, wordt geïntroduceerd door een klein overzichtje van de bestaande literatuur. Met dit overzicht werd beoogd de lezer te overtuigen van het belang om elke besproken variabele te betrekken in dit onderzoek. Zo werd de link tussen iemand zijn SES en de SES van de school besproken. De volgende variabelen waren de socialisatievariabelen. Uit de literatuur bleek ook dat bij gebrek aan zowel ouderlijk toezicht, de juiste conventionele waarden & normen en zelfcontrole de jongeren vatbaarder zijn voor het ontwikkelen van deviant gedrag. Het is dan ook belangrijk om het eventueel gevonden effect van de lage school SES op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag van de leerlingen te controleren voor het effect van deze socialisatievariabelen. Zo kan het zijn dat het gevonden effect verdwijnt wanneer we controleren voor deze variabelen.

¹³⁶ Loeber, R. en Farrington, D.P., *Child delinquents: development, intervention and service needs*, Thousand Oaks, Sage Publications, 4.

¹³⁷ Ibid., 14.

¹³⁸ Wikström, P-O.H., ‘Crime as alternative: Towards a cross-level situational action theory of crime causation’ in *Beyond empiricism: Institutions and intentions in the study of crime*, McCoard, J. (ed.), New Brunswick, Transaction Publishers, 2004, 1-37.

Uit het overzicht van de genderverschillen leren we dat er drie soorten benaderingen zijn voor jongens en meisjesdelinquentie. De add-and-stir research benadering, de female- only focused research- benadering en de integrated universal models of research waarin men beide benadering integreert.

Tenslotte wordt de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid uiteengezet van Walgrave en Vettenburg. Walgrave en Vettenburg geven aan dat er twee verklaringsmodellen zijn voor persistente jeugdcriminaliteit.¹³⁹ Het eerste model gaat kijken naar individuele kenmerken van deze deviante jongeren. Het tweede verklaringsmodel gaat de verklaring gaan zoeken in structuren en mechanismen op sociaal en maatschappelijk vlak. Deze theorie kunnen we situeren onder het tweede verklaringsmodel. Om deze theorie gedeeltelijk te kunnen toetsen nemen we het begrip veelpleger en harde kern jongeren mee in deze thesis. Voor de verklarende onderzoeksvragen wordt echter gebruik gemaakt van een algemene en ernstige delinquentieschaal.

¹³⁹ Goris, P. en Walgrave, L., *o.c.*, 39.

Hoofdstuk 4: METHODOLOGIE

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van het debat dat heerst tussen de voorstanders van het self-report onderzoek en de voorstanders van officiële data in het onderzoeken van een relatie tussen iemand zijn socio-economische status en zijn delinquent gedrag. Daarnaast wordt de wijze waarop de dataset en de dataset zelf beschreven.

4.1 Zelfrapportage door (mogelijke) plegers van misdrijven.

De zelfrapportage of self-report onderzoek is een onderzoek waarin (potentiële) daders door de onderzoeker schriftelijk of mondeling worden ondervraagd over strafbare feiten die ze in een voorafgaande periode (eventueel) hebben gepleegd.¹⁴⁰ De zelfrapportage methode kan gezien worden als een aanvullende maar ook op zich alleenstaande methode om data en gegevens te verzamelen naast de officiële gegevens. De zelfrapportage methode kan data van officiële bronnen nuanceren, aanvullen en eventuele vertekeningen aanpassen. Deze methode kan leiden tot een meer adequate kennis en inzicht in delinquent gedrag en eigenschappen van personen die misdrijven plegen. Het grootste voordeel van deze onderzoeksmethode is volgens Van Kerckvoorde dat deze aantoont hoe vertekend het beeld is dat door officiële statistieken verstrekt wordt.¹⁴¹ Volgens de self-report methode blijkt immers dat criminaliteit veel gelijkjer/ evenrediger onder de bevolking verdeeld is dan op grond van de officiële criminaliteitstatistieken aangenomen werd.

Heel wat inkt en woorden zijn al gevloeid over de aard van de relatie tussen sociale klasse van een individu en delinquentie. Deze relatie is dan ook al veelvuldig het onderwerp geweest van het debat tussen voorstanders van de zelfrapportage methode en de voorstanders van officiële data over delinquentie. Door dit debat hier neer te schrijven krijgt de lezer ook een idee van de mogelijke beperkingen een zelfrapportage (survey) onderzoek kan inhouden.

De motor van dit debat is het feit dat er in veel zelfrapportage studies geen link tussen delinquentie en de socio-economische status van een persoon wordt gevonden, terwijl in officiële data de delinquentiecijfers voor individuen uit een lage sociale klasse veel hoger liggen dan deze

¹⁴⁰ Kerckvoorde, J.V., *Een maat voor het kwaad?*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 1995, 93.

¹⁴¹ Ibid., 98

van de hogere sociale klassen. Hier wordt dus wel een verband gevonden. Volgens Nye en Short is dit te wijten aan het feit dat “officiële delinquentie” en “delinquent gedrag van de algemene bevolking” twee verschillende fenomenen zijn.¹⁴² Ze geven aan dat deze officiële bronnen een onderzoeker een goed beeld kunnen geven van “officiële delinquentie” maar ze kunnen weinig tot niets zeggen over het “delinquent gedrag” van een populatie.¹⁴³ Ze wijzen hier op dat delinquent gedrag van hogere sociale klasse vaak onzichtbaar blijft voor de officiële databronnen.

Volgens andere zijn deze verschillende bevindingen te wijten aan gebreken, nadelen die eigen zijn aan de zelfrapportage methode. Hindelang, Hirschi en Weiss wijzen erop dat self-reportonderzoeken weinig verschillen tussen klasse, ras en sekse vinden omdat ze bevragen naar relatieve triviale delinquentie gedragingen. Officiële bronnen verzameld door overheden bijvoorbeeld bevatten data over meer serieus delinquent gedrag¹⁴⁴. Verder geven de auteurs ook aan dat data uit officiële bronnen en data uit self-report studies moeilijk te vergelijken zijn omdat *“These measures [official measures and self-report measures] are rarely available on the same subjects and the overlap in their content is often minimal”*¹⁴⁵. Ook Gould kwam tot dezelfde conclusie: *“The most reasonable hypothesis to explain the differences would seem to be that the two measures in fact measure different things”*.¹⁴⁶

De volgende stap die wordt genomen in de literatuur is kijken of een adequatere meten van zelfgerapporteerde delinquentie van een representatieve steekproef, klasse verschillen zou aangeven die nog niet eerder gevonden werden in voorgaand self-report onderzoek. De auteurs Elliott en Huizinga schuiven naar voor dat de selectie van de items die ingesloten worden in een schaal een kritiek punt is en grote invloeden heeft voor de geobserveerde klasse verschillen. We kunnen door verkeerde items te kiezen een verkeerd beeld krijgen over de invloed en spreiding van klasse verschillen.¹⁴⁷

¹⁴² Nye, F.I., Short, J. F.J. en Olson, V.J., ‘Socioeconomic Status and Delinquent Behavior’, *The American Journal of Sociology*, 1958, 282.

¹⁴³ Ibid., 381.

¹⁴⁴ Hindelang, M.J., Hirschi, T. en Weis, J.G., ‘Correlates of Delinquency: The Illusion of Discrepancy between Self-Report and Official Measures’, *American Sociological Review*, 1979, 997.

¹⁴⁵ Ibid., 1012.

¹⁴⁶ Gould, L.C., ‘Discrepancies Between Self-Reported and Official Measures of Delinquency’, *American Sociological Review*, 1981, p368.

¹⁴⁷ Elliott, D.S. en Huizinga, D., ‘Social class and delinquent behavior in a National Youth Panel’, *Criminology*, 1983, 174.

In de jaren 90 komen validiteit en betrouwbaarheid van de self-report methode uitvoerig aan bod. Zo voerde Bruinsma twee onderzoeken in 1991 en 1994 uit naar de betrouwbaarheid van de self-report methode. De algemene conclusie van deze onderzoeker is dat het niet zo best gesteld is met de betrouwbaarheid. Zo bevraagt de self-report methode voornamelijk naar triviale feiten met als reden dat ernstigere feiten jongeren niet snel gaan aangeven.¹⁴⁸ We hebben dus een soort van “under reporting”. Verder geeft de auteur aan dat de uitkomsten van de self-report staat of valt met het vermogen van de respondenten om te kunnen of willen rapporteren van het plegen van een delict.¹⁴⁹ Bij een test-hertest-betrouwbaarheid van deze methode gaf Bruinsma aan dat slechts 5.3% van de respondenten bij een identieke meting na twee weken een zelfde schaalscore gaf. Hij besluit dan ook dat we zeer voorzichtig moeten zijn met deze methode¹⁵⁰

Een reactie op de onderzoeken van Bruinsma werd gegeven door Hessing en Elffers in 1995.¹⁵¹ Beide auteurs willen Bruinsma’s bevindingen nuanceren en toch de waarde van self-report onderzoek naar voor schuiven. Eerst en vooral wijzen ze erop dat de kritiek die Bruinsma geeft al dateert van de jaren 40 en al ettelijke malen beschreven is. Doordat deze kritiek al tientallen jaren oud is, zijn er al verschillende oplossingen gezocht om deze problemen eigen aan de self-report te ondervangen.¹⁵²

Ook Van der Heijden, Sijtsma en 't Hart wijzen erop dat de eisen van Bruinsma om te spreken van een goede betrouwbaarheid van de self-report heel hoog lagen in zijn onderzoek. Volgens deze groep auteurs trekt Bruinsma de verkeerde conclusies, gebeuren zijn her-test-onderzoeken niet in dezelfde identieke omstandigheden waardoor zijn resultaten ook niet identiek kunnen zijn en onderkent hij het fenomeen dat een gemeten eigenschap in de tijd aan verandering onderhevig is. De auteurs besluiten dat door het gebruiken van de cronbach’s alpha als maat voor interne consistentie van schalen, er geen enkele reden is om te twijfelen aan de betrouwbaarheid van de self-report studie.¹⁵³

¹⁴⁸ Bruinsma, G.J.N., ‘De test -hertestbetrouwbaarheid van de self-report methode’, *Tijdschrift voor de criminologie*, 1994, 248.

¹⁴⁹ Ibid., 251.

¹⁵⁰ Ibid., 254.

¹⁵¹ Hessing, D.J. en Elffers, H., ‘De validiteit van de self-report methode in onderzoek naar regelovertredend gedrag’, *Tijdschrift voor de criminologie*, 1995, 55-71.

¹⁵² Ibid., 56

¹⁵³ Van der Heijden, P.G.M., Sijtsma, K. en Hart, H.t., ‘Self- report delinquentie-schalen zijn nog steeds betrouwbaar: een reactie op de studies van Bruinsma’, *Tijdschrift voor de criminologie*, 1995, 76.

4.2 De dataset.

De gebruikte data in deze thesis werd verzameld via een schriftelijke, klassikaal afgenomen zelfrapportage aan de hand van een self administered questionnaire. In de literatuur worden verschillende valkuilen van deze methode aangegeven zoals het gevaar van sociaal wenselijk antwoorden, de volgorde van de vragen, het aantal antwoordcategorieën, de lay out van de vragenlijst,... Ik zal de lezer niet vervelen met een overzicht van alle mogelijke problemen en aandachtspunten waar men moet op letten bij het opstellen van een vragenlijst. Hiervoor verwijs ik naar de handboeken van Jansen & Joostens¹⁵⁴, De Schampheleire & Van Looveren¹⁵⁵, 't Hart, Boeije en Hox¹⁵⁶ en het iets oudere boek van Van Der Zouwen & Dijkstra¹⁵⁷. Dit overzicht van handboeken is natuurlijk niet exhaustief.

Deze zelfrapportage studie is een cross-sectie van jongeren uit de eerste graad woonachtig in Antwerpen. De eerste graad bestaat uit het eerste en tweede middelbaar in het gemeenschappelijk onderwijs in België. Er zal gebruik gemaakt worden van data van een 3000-tal leerlingen verspreid over 23 scholen. Alle scholen eerste graad secundaire in Antwerpen werden aangeschreven. De uiteindelijke schoolsteekproef zijn 23 scholen (scholen die wilden meewerken of overtuigd werden om mee te werken aan dit onderzoek). De uiteindelijk gerealiseerde steekproef is dus geen toevalssteekproef.

Voor het beantwoorden van zijn onderzoeksvragen had Dr. Pauwels alleen de enquêtes gebruikte nodig van de jongeren die ook woonachtig waren in Antwerpen. Het theoretisch bedoelde steekproefkader betreft dus de leerlingen uit de eerste graad woonachtig in Antwerpen. De gegevens van de jongeren die wel naar school gingen in Antwerpen maar niet woonden in Antwerpen waren niet interessant voor het beantwoorden van zijn onderzoeksvraag (de invloed van de buurtcontext en delinquent gedrag). Het gaat dus over een non-probability clustersteekproef van in Antwerpen woonachtige jongeren, die bovendien ook naar school gaan binnen de fusie gemeente Antwerpen. Tijdens de dataverzameling werd wel de hele klas bevraagd met de reden dat de andere leerlingen, die niet woonden in Antwerpen, zich niet uitgesloten zouden voelen. De gegevensset bevat dus ook de data van de leerlingen in de scholen die niet in

¹⁵⁴ Jansen, E.P.W.A. en Joostens, T.H., *Enquêteren: het opstellen en gebruiken van vragenlijsten*, Groningen, Wolters-Noordhoff bv, 1998, 136 p.

¹⁵⁵ Schampheleire, W.D. en Looveren, I.V., *De techniek van de enquête*, Amersfoort, Acco Leuven, 1995, 143.

¹⁵⁶ 't Hart, H., Boeije, H. en Hox, J., *Onderzoeksmethoden*, Amsterdam, Boom onderwijs, 2005, 384p.

¹⁵⁷ Van Der Zouwen, J. en Dijkstra, W., *Sociaal-wetenschappelijk onderzoek met vragenlijsten: Methoden, knelpunten, oplossingen*, Amsterdam, VU Uitgeverij, 1989, 189.

Antwerpen woonden. Ik zal gebruik maken van de gegevens van ALLE leerlingen. Ik wil immers de invloed van de schoolcontext gaan meten op zelfgerapporteerd delinquent gedrag van alle leerlingen. Ik heb dan ook de gegevens nodig van alle leerlingen binnen de school. Enkel de gegevens van de leerlingen die wonen en school lopen in Antwerpen zou een onvolledig beeld opleveren. Mijn analyses zullen dus gebeuren op de totale steekproef van 3082 leerlingen.

De steekproef bestaat dus uit 3083 leerlingen uit de eerste graad secundair. In self-report studies worden heel vaak steekproeven gebruikt die bestaan uit leerlingen. Hagan omschreef dit fenomeen in 1992 als volgt: “*In their place, self-report researchers moved into the schools of America (and later other countries) to collect extensive information on family, educational, community, and other experiences of adolescents. [...] schools replaced the streets as sites for data collection [...]*”¹⁵⁸

Een reden hiervoor is dat via de scholen onderzoekers direct een grote groep jongeren op één plaats kunnen treffen. Een nadeel van in scholen bevragen is dat de jongeren die het interessant zijn bij het meten van prevalentie van een bepaalde delinquent gedrag niet in de steekproef zullen zitten. Denken we hier aan de spijbelaars of jongeren die net op de dag van de bevraging geschorst zijn. Hierdoor missen we dus een interessant deel van de leerlingen. Voor het beantwoorden van mijn onderzoeksvragen heeft dit echter weinig invloed. Ik wil de invloed van een lage SES schoolcontext meten op zelfgerapporteerd delinquent gedrag van leerlingen. Ik ben dus niet specifiek geïnteresseerd in die jongeren die niet veel aanwezig zijn (de drop-outs) op school. Leerlingen die niet veel op school zijn en dus weinig onder de invloed staan van de schoolcontext, en dus ook de lage school SES, zijn net niet zo interessant voor het beantwoorden van de vraagstelling. Mijn theoretische steekproef is immers leerlingen en niet spijbelaars.

4.3 Beschrijving van de dataset.

4.3.1 De samenstelling van de steekproef.

Om een idee te krijgen van hoe de dataset eruit ziet geef ik enkele achtergrondkenmerken van de leerlingen uit de gebruikte steekproef.

¹⁵⁸ Hagan, J., ‘The poverty of a classless criminology - The American Society of criminology 1991 Presidential adress’, *Criminology*, 1992, 4.

Tabel 1: Achtergrondkenmerken van de leerlingen in de gebruikte steekproef.

Kenmerk	Procent (Absolute aantallen tussen haakjes)
Geslacht	
Jongens	49,5% (1526)
Meisjes	50.5% (1555)
Leeftijdsgroep	
12 -14 jarigen	75.7% (2331)
>14 jaar	24.3% (748)
SES gezin	
Lage SES gezin (deprivatie)	8.7% (268)
Geen lage SES gezin (geen deprivatie)	91.3% (2810)
Ontvangen van een uitkering	
Ontvangt geen uitkering	51.6% (1589)
Ontvangt uitkering	14.5% (448)
Leerling weet het niet	33% (1017)
Valid percentage	
Ontvangt uitkering	22% (448)
Ontvangt geen uitkering	78% (1589)
Immigratieachtergrond biologische ouders	
Beide ouders Belgische afkomst	52.2% (1602)
Minstens 1 ouder immigrant	47.8% (1467)
Geboorteland	
Geboren in België	86.3% (2658)
Niet geboren in België	13.7% (422)
Gezinsstructuur	
Eenouder gezin	14.3% (440)
Woont bij beide ouders	85.7% (2642)
Ouders gescheiden	
Ouders gescheiden	22.9% (705)
Ouders niet gescheiden	77.1% (2377)

Tabel 1: achtergrondkenmerken van de leerlingen in de gebruikte steekproef (vervolg).

Schoolse vertraging	
Geen schoolse vertraging	66.7% (2043)
1 jaar schoolse vertraging	28.5% (873)
2 jaar schoolse vertraging	4.8% (148)
Locatie van de school tot de woonbuurt	
Gaat naar school in de eigen woonbuurt	20.1% (619)
Gaat naar school buiten de eigen woonbuurt	79.9% (2463)

De steekproef bestaat uit 3082 leerlingen verspreid over 23 Antwerpse scholen. Er werden bijna evenveel jongens (49,5%) als meisjes (50,5%) bevraagd. 75,7% van de leerlingen zit in de leeftijdsgroep van 12 – 14 jaar. Slechts 20,1% van de jongeren loopt school in de eigen woonbuurt. Wat toch een merkwaardig laag cijfer is.

52,2% van de leerlingen hebben twee ouders van Belgische afkomst. Dit wil zeggen dat 47,8% minstens één ouder heeft die niet van Belgische afkomst is. Er is dus sprake van een oververtegenwoordiging van jongeren uit een gezin met immigratieachtergrond. Dit hoog percentage kunnen we toeschrijven aan het feit dat de meeste bevraagde leerlingen kwamen uit scholen uit de binnenstad van Antwerpen. Ongeacht de immigratieachtergrond bleek toch 86,3% van de leerlingen geboren te zijn in België.

8,7% van de bevraagde leerlingen komt uit een gezin met lage SES.¹⁵⁹ 51,6% ontvangt volgens de leerling thuis geen uitkering tegenover 14,5% die wel een uitkering ontvangen. Tellen we beide percentages op dan komen we op 66,1% van het totaal aantal leerlingen die weet heeft van het feit of de ouders al dan niet een uitkering ontvangen. 33% van de leerlingen zijn niet op de hoogte. Kijken we naar de valid percentages (als we beide optellen bekomen we 100%) dan komen we op 78% die geen uitkering bekommt en 22% die wel uitkering ontvangt.

85,7% verblijft bij de beide ouders, waaruit we kunnen af leiden dat maar 14,3% leeft bij een eenoudergezin.¹⁶⁰ 22,9% van de leerlingen heeft gescheiden ouders, terwijl 77,1% geen gescheiden

¹⁵⁹ Onder lage SES wordt verstaan jongeren die hun ouders /opvoeder(s) af en toe tot regelmatig horen zeggen dat er te weinig geld is thuis om essentiële zaken te kopen en wonen in een gezin waarvan de ouders /opvoeder(s) niet beschikken over een auto. Zie bijlage 1 voor de operationalisatie van de constructen.

¹⁶⁰ Onder eenoudergezin wordt verstaan: het samenwonen met slechts één ouder of opvoeder, er is geen sprake van inwonende partner van de ouder.

ouders heeft. 83,6% van de leerlingen verblijft bij de beide ouders en is dus woonachtig op één adres. Bij 5,3% is een co-ouderschap regeling uitgewerkt en bij 10,9% werd er een omgangsregeling vastgesteld. Dit is een regeling waarbij de jongere voor het merendeel van de tijd bij één ouder woont en af en toe bij de andere ouder.

4.3.2 Zelfgerapporteerd ernstig delinquent gedrag in de steekproef.

Zoals aangegeven in het deeltje over de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid van Walgrave en Vettenburg, gaan we kijken naar veelplegers en harde kern jongeren. Uit volgende tabel krijgen we een idee van hoeveel procent van de bevroegde leerlingen nu veelplegers zijn of harde kern jongeren. Een veelpleger wordt in dit onderzoek gedefinieerd als jongeren die ooit minstens vier verschillende delinquente handelingen gesteld hebben waar naar bevroegd word in de vragenlijst. Opgelet, dit zijn niet noodzakelijk de meest ernstige handelingen uit de vragenlijst. De harde kern jongeren of de ernstig delinquente jongeren zijn een kleine groep van leerlingen die ooit minstens twee van de drie meest ernstig beschouwde handelingen uit de vragenlijst gesteld heeft. Ik heb het hier over diefstal van iets dat meer dan 25€ waard is, heling en inbraak. Naast deze deviante handelingen moeten leerlingen om gedefinieerd te worden als harde kern jongere, ook bijkomend contact hebben gehad met de politie. Onder contact met de politie wordt verstaan dat de leerling verdacht werd door de politie van een als misdrijf omschreven handeling.

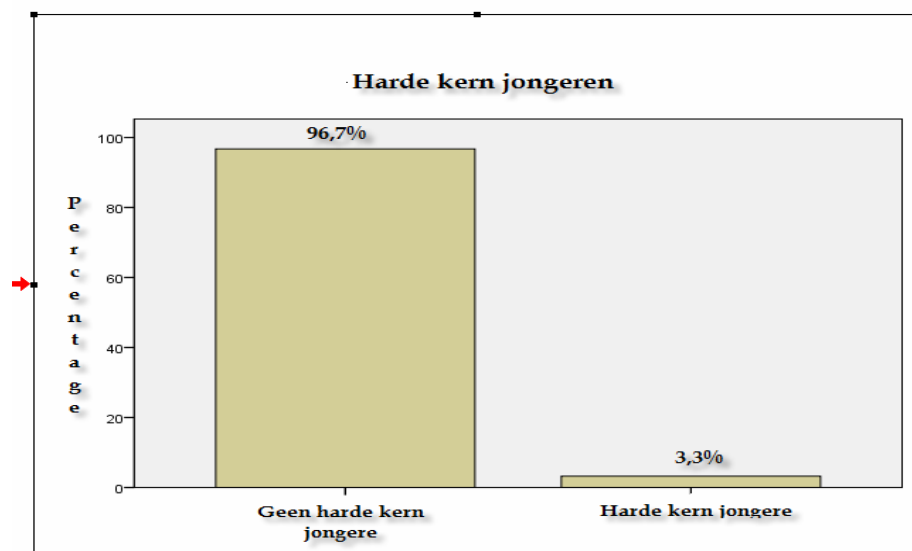
Na het de algemene tabel kan de lezer ook steeds een tabel terugvinden waar opgesplitst wordt naar geslacht. De meerwaarde van deze thesis was immers dat we ook gingen kijken of we verschillen in resultaten kunnen vinden tussen jongens en meisjes.

Tabel 2: Zelfgerapporteerd ernstig delinquent gedrag.

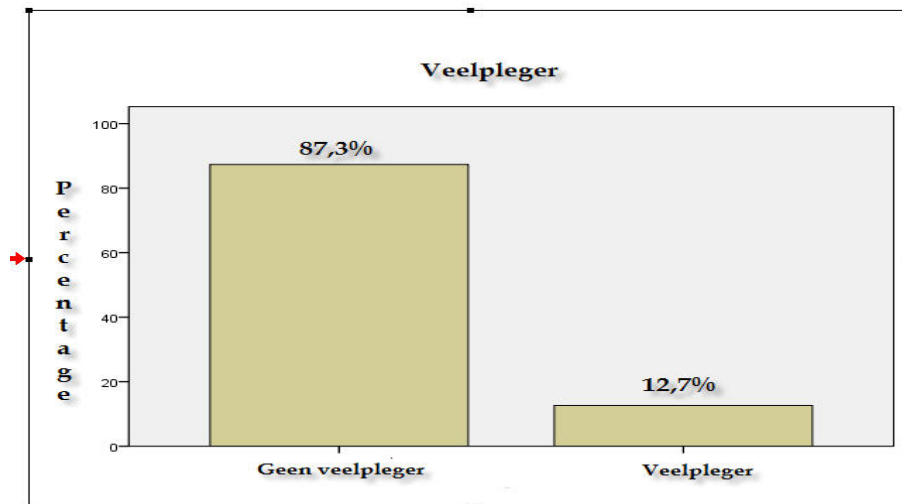
Kenmerk	Totale steekproef Procent (absolute getallen tussen haakjes)	Jongens	Meisjes
Veelpleger			
Geen veelpleger	87.3% (2637)	1226 (82,4%)	1410 (92,2%)
Veelpleger	12.7% (382)	262 (17,6%)	120 (7,8%)
Totaal	100% (3019)	1488 (100%)	1530 (100%)
Harde kern jongeren			
Geen harde kern jongere	96.7% (2940)	1420 (94,8%)	1519 (98,6%)
Harde kern jongere	3.3% (99)	78 (5,2%)	21 (1,4%)
Totaal	100% (3039)	1498 (100%)	1540 (100%)

Van de totale steekproef (3082 leerlingen) zijn er 87,3% geen veelpleger. Slechts 12,7 % is dit wel. Het aantal harde kern jongeren ligt nog lager. Hier is 96,7% van de leerlingen geen harde kern jongeren terwijl 3,3% dit wel is. Wanneer we kijken naar het aandeel van de jongens en meisjes, zien we dat voornamelijk jongens veelpleger of harde kern jongeren zijn. Bij veelpleger vinden we 17,6% mannelijke veelplegers naast 7,8% meisjes die veelpleger zijn. Bij de harde kern jongeren vinden we 5,2% jongens als harde kern jongeren naast 1,4% meisjes.

Het gaat hier dus eigenlijk over een relatief laag percentage jongeren in de scholen. Stellen we dit visueel voor in twee histogrammen dan zien we dat het slechts een kleine minderheid is van de bevroegde jongens die echt veelpleger of harde kern jongere is.

Figuur 4: Percentage harde kern jongeren

Figuur 5: Percentage veelpleger

Zoals hier boven al aangegeven hebben Walgrave en Vettenburg een theorie van maatschappelijke kwetsbaarheid uitgewerkt. In deze theorie keken ze naar de meer persisterende jeugddelinquenten (veelplegers). Beide onderzoekers wijzen op het belang van de school. Volgens hen zijn jongeren uit lagere sociale klassen meer veelpleger (delinquent) dan een jongere uit een hogere sociale klasse. In de scholen vindt de armere jongere immers geen houvast. Hij zal zich dan ook wenden tot meer deviante *peers* wat op zijn beurt uit in het stellen van meer deviant gedrag. De vraag is nu of Walgrave en Vettenburg gelijk hebben. Bestaan de veelpleger en harde kern jongeren voornamelijk uit jongeren uit lagere sociale klasse?

Tabel 3: Veelpleger en deprivatie

Kenmerk	Totale steekproef Procent (absolute getallen tussen haakjes)
Veelpleger	
Geen veelpleger	87,3% (2637)
Veelpleger	12,7% (382)
Veelpleger	
--) Gedepriveerd	12% (46)
--) Niet gedepriveerd	88% (336)
Geen veelpleger	
--) Gedepriveerd	8,2% (215)
--) Niet gedepriveerd	91,8% (2418)

Uit deze tabel blijkt dat de meerderheid van de veelplegers niet gedepriveerd zijn. 88% van het totaal aantal veelplegers (382) is niet gedepriveerd. Maar 12% (46) van de 382 veelplegers zijn wel gedepriveerd. Deze cijfers komen dus niet overeen met de verwachting van Walgrave en Vettenburg.

Tabel 4: Harde kern jongeren en deprivatie

Kenmerk	Totale steekproef Procent (absolute getallen tussen haakjes)
Harde kern jongeren	
Geen harde kern jongere	96,7% (2940)
Harde kern jongere	3,3% (99)
Harde kern jongeren	
--> Gedepriveerd	8,4% (248)
--> Niet gedepriveerd	91,6% (2688)
Geen harde kern	
--> Gedepriveerd	17,2% (17)
--> Niet gedepriveerd	82,8% (82)

Als we kijken naar de harde kern jongeren dan zien we opnieuw dat de meerderheid van de harde kern jongeren niet gedepriveerd zijn. In totaal zijn er 99 harde kern jongeren waarvan 17 gedepriveerd zijn en 82 niet gedepriveerd.

We kunnen besluiten dat de resultaten uit deze tabel de hypothese niet ondersteund dat de meerderheid van de veelplegers en harde kern jongeren afkomstig zijn uit een gezin met lage SES. De cijfers komen dus niet overeen met wat we zouden verwachten volgens de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid.

4.3.3 De socio-economische status van de scholen.

De school SES wordt berekend door te gaan kijken naar het percentage leerlingen met lage SES in school. Deze school SES is dus het percentage economisch kwetsbare jongeren in een school. In de beschrijvende onderzoeksvragen worden de scholen opgedeeld in vier groepen volgens hun "school SES". Dit percentage wordt berekend en vervolgens delen we ze op in vier groepen, volgens de kwartielen. Het eerste kwartiel van een variabele is de waarde die overeenkomt met de

waarneming die past bij de eerste 25 % van de steekproef op een bepaalde variabele hier lage school SES.

Tabel 5: Leerlingen en SES van de school.

	Leerlingen (absolute cijfers tussen haakjes)
Zeer hoge school SES	29,5% (908)
Hoge school SES	43,5% (1341)
Lage school SES	13,6% (419)
Zeer lage school SES	13,4% (414)
Totaal	100% (3082)

Met deze tabel krijgen we een beeld van de leerlingen verdeling binnen de verschillende schoolcategorieën. Zo zien we dat de meeste leerlingen in de steekproef op een school zitten met een hoge school SES (43,5%). De scholen met een zeer hoge SES komen op de tweede plaats. Hier lopen 29,5% van de leerlingen school. Ten slotte de scholen met lage school SES waar we 13,6% van de leerlingen kunnen terug vinden. Voor de scholen met een zeer lage school SES vinden we een gelijkaardig percentage terug namelijk 13,4%.

Tabel 6: Leerlingen en school SES opgesplitst naar geslacht

	Meisjes	Jongens
Zeer hoge school SES (absolute cijfers tussen haakjes)	48,0% (435)	52,0% (472)
Hoge school SES (absolute cijfers tussen haakjes)	51,2% (686)	48,8% (655)
Lage school SES (absolute cijfers tussen haakjes)	56,3% (236)	43,7% (183)
Zeer lage school SES (absolute cijfers tussen haakjes)	47,8% (198)	52,2% (216)
Totaal	1555	1526

Als we kijken naar de verdeling van geslacht binnen de scholen met een verschillende SES dan zien we dat deze ongeveer gelijk. Er zijn ongeveer evenveel jongens als meisjes binnen elke schoolcategorie. De scholen met lage SES hebben de minst gelijke verdeling (56,3% meisjes en 43,7% jongens).

4.4 Operationalisatie van de centrale begrippen.

Eerst en vooral wil ik de lezer enkele belangrijke begrippen rond de operationalisatie van mijn constructen/variabelen meegeven. Even kort een snelcursus. Constructen zoals in dit onderzoek “zelfcontrole” en “waarden & normen” zijn begrippen met een hoog abstractieniveau die men nooit rechtstreeks kan waarnemen of meten.¹⁶¹ Daarnaast zijn ze ook niet nauwkeurig gedefinieerd. Het vertalen van een begrip uit een theorie naar een meetbare variabele heet operationaliseren. Een bepaalde operationalisering heeft als nadeel dat het nooit het hele construct dekt.

Om deze constructen, zoals zelfcontrole, te kunnen gaan meten worden er schalen gebruikt. Deze bestaan uit een verzameling vragen waarop een antwoord moet worden gegeven. Deze afzonderlijke vragen of stellingen noemt men “items”. De combinatie van verschillende items in één schaal is een voorbeeld van multipele operationalisatie. Zoals hierboven al gezien dekt meestal een operationalisatie niet het volledige construct. Door gebruik te maken van een multiple operationalisatie probeert men dit te kort op te vangen.¹⁶²

Het is mogelijk om de mate waarin deze verschillende vragen hetzelfde construct meten in een maat uit te drukken. Een zeer vaak gebruikte maat is de Cronbach's alpha. De cronbach's alpha is een maat voor de interne consistentie van een set items. Kortom deze maat berekent de mate waarin die afzonderlijke vragen inderdaad hetzelfde aspect meten. In onderzoek wordt de vuistregel gehanteerd dat de cronbach's alpha minimaal 0.8 moet zijn. Vinden we een lager cijfer dan moeten we besluiten dat er weinig interne samenhang tussen de items is. In de praktijk worden echter cronbach's alpha's van 0.6 ook geaccepteerd.

Variabelen zijn dan weer beschrijvingen van eigenschappen die toegeschreven worden aan eenheden (hier zijn dit leerlingen). Voorbeelden van dergelijke eigenschappen of kenmerken zijn bijvoorbeeld leeftijd, geslacht, beroep,... Waarden zijn de scores die we kunnen onderscheiden op de variabelen. Bijvoorbeeld bij de variabele sekse hebben we de waarden man en vrouw.¹⁶³

¹⁶¹ Bijleveld, C. C. J. H., *Methoden en technieken van onderzoek in de Criminologie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2005, 153-156.

¹⁶² Ibid., 157-158.

¹⁶³ Hart, H. t., H. Boeije, en Hox, J., *o.c.*, 131-133.

Als laatste wil ik er op wijzen dat ik dezelfde operationalisatie aanhoud als in het doctoraat van mijn promotor. Elke operationalisatie heeft zijn beperkingen. Ik zal proberen aangeven waarom de gebruikte operationalisatie een goede operationalisatie is en dit ondersteunen met literatuur.

4.4.1 SES school vs. SES leerling.

De centrale variabele in deze thesis is de socio-economische status van de school. Deze economische kwetsbaarheid op school niveau is het percentage economisch kwetsbare jongeren in een school. Zoals hierboven aangegeven onderscheiden we vier categorieën (de kwartielen). Zo hebben we de scholen met een zeer hoge, hoge, lage en zeer lage SES. In de scholen met de zeer lage SES vinden we veel economisch kwetsbare leerlingen. Nog anders: we vinden hogere concentraties van deze leerlingen in de scholen met lage tot zeer lage SES dan in de scholen met hoge tot zeer hoge SES.

We gaan deze eventuele gevonden invloed van de SES van de school op zelfgerapporteerd delinquent gedrag controleren voor het effect van het hebben van een lage SES gezin. Economische kwetsbaarheid (lage SES gezin) wordt gemeten door twee vragen te kruisen namelijk de vraag naar het bezit van een auto en de vraag in welke mate men wel eens thuis hoort zeggen dat er onvoldoende financiële middelen zijn om levensnoodzakelijke goederen te kopen. Lage SES gezin is een dummy variabele die verwijst naar economische moeilijkheden in het gezin van de jongere. Deprivatie werd gecodeerd = 1 en geen deprivatie = 0. Inspiratie voor dergelijke operationalisatie werd gevonden bij het onderzoek van Rovers.¹⁶⁴

4.4.2 De socialisatievariabelen

4.4.2.1 Ouderlijke controle

Ouderlijke controle is één van de informele controlemechanismen die in de analyse betrokken zullen worden. Ouderlijke supervisie wordt gemeten door aan de leerlingen volgende vragen te stellen: weten je ouders waar je bent, met wie je omgaat, wanneer je niet thuis bent, hoe je je gedraagt indien je niet thuis bent, moet je op een vast tijdstip naar bed en moet je op een vast tijdstip thuis zijn als je weggaat? Zoals in de inleiding aangegeven is een goede maat voor de

¹⁶⁴ Rovers, B., *De buurt, een broeinest?, Een onderzoek naar de invloed van de woonomgeving op jeugdcriminaliteit*, Nijmegen, Ars Aequi Libri, 1997, 172.

interne consistentie van de schaal de cronbach's alpha. Voor deze schaal vinden we een cronbach's alpha van 0.709. We kunnen hieruit besluiten dat de verschillende items binnen de schaal genoeg samenhangen en dus meten wat ze moeten meten (ouderlijke controle).

Dergelijke operationalisatie van ouderlijke controle vonden we ook terug in andere onderzoeken. Zo werd ouderlijke controle bijna hetzelfde geoperationaliseerd in onder andere de onderzoeken van Vazsonyi¹⁶⁵, Larzelere en Patterson¹⁶⁶, Forehand en Miller¹⁶⁷ en Wikström¹⁶⁸. Dit wijst er toch op dat de operationalisatie die hier gebruikt wordt al getest en gebruikt is geweest in andere onderzoeken. De "degelijkheid" van dergelijke operationalisatie van ouderlijke controle wordt hierdoor aangegeven.

4.4.2.2 Zelfcontrole

Een tweede informele controlemechanisme is de variabele zelfcontrole. Zoals in de inleiding aangegeven hebben sommige constructen een hoog abstractieniveau. Zelfcontrole is zo een construct. Zelfcontrole is geen één dimensioneel construct maar bestaat uit verschillende facetten. Met één vraag krijgen we da ook nooit een volledig en betrouwbaar beeld hierover. De oplossing is dus het stellen van diverse vragen die elk een deelaspect van het construct meten. Hierdoor ga je goed beeld krijgen over het gehele fenomeen dat je wilt meten.

Zelfcontrole werd geoperationaliseerd door gebruikt te maken van twee schalen namelijk een agressieschaal en een impulsiviteitschaal. De items verwerkt in de agressieschaal zijn volgende vragen: "Wanneer ik kwaad ben, kunnen anderen beter uit mijn buurt blijven", "Wanneer ik boos ben op anderen, ga ik eerder slaan dan praten" en "Ik word snel boos". De impulsiviteitschaal bundelt volgende vragen: "Ik doe vaak dingen zonder er eerst bij na te denken", "Als ik plezier kan maken dan doe ik dat, ook al krijg ik er later problemen mee", "Ik zeg wat ik denk, ook als dat niet slim is" en "Ik doe vaak meteen waar ik zin in heb". Deze twee schalen worden dan uiteindelijk samengenomen.

¹⁶⁵ Vazsonyi, A.T., 'Family socialization and delinquency in the United States and Switzerland', *European journal on criminal policy and research*, 1996, 89.

¹⁶⁶ Larzelere, R.E. en Patterson, G.R., 'Parental management: mediator of the effect of socioeconomic status on early delinquency', *Criminology*, 1990, 310.

¹⁶⁷ Forehand, R., Miller, K.S., Dutra, R. en Chance, M.W., 'Role of Parenting in Adolescent Deviant Behavior: Replication Across and Within Two Ethnic Groups', *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 1997, 1038.

¹⁶⁸ Wikström, P-O..H. en Butterworth, D.A., *o.c.*, 93.

We moeten ook controleren of we meten wat we willen meten. Om dit te doen moeten de vragen binnen de twee schalen intern consistent zijn. We krijgen hierover een beeld als we de cronbach's alpha voor deze schalen berekenen. Voor de agressieschaal vonden we een cronbach's alpha van 0.671. Voor de impulsiviteitschaal vonden we een cronbach's alpha van 0.717. Nemen we deze twee dimensies samen dan komen we tot een cronbach's alpha van .782. Deze cronbach's alpha's geven aan dat het de interne consistentie van de schalen in orde is.

Er is heel wat literatuur voorhanden over zelfcontrole. Het is dan ook interessant om te gaan kijken hoe het construct zelfcontrole hierin geoperationaliseerd werd. Eén van de belangrijkste bronnen bleek deze van Grasmick en andere onderzoekers.¹⁶⁹ Grasmich stelde immers een schaal op voor het meten van zelfcontrole in een poging het construct zelfcontrole uit de "General Theory of crime" van Gottfredson en Hirschi in 1990 te kunnen gaan meten.¹⁷⁰ Grasmich was dus één van de eerste die onderzoek wou doen naar dit construct. Hiervoor moest hij het construct zelfcontrole gaan operationaliseren. Grasmich gaat een opdeling in verschillende schalen maken, waarvan elke schaal een facet van het construct zelfcontrole moet meten.¹⁷¹ Hij maakte ook een impulsiviteitschaal en agressiviteitschaal aan. Dergelijke operationalisatie van zelfcontrole werd gebruikt in verschillende andere onderzoeken¹⁷². De verdienstelijkheid vergeleken met andere schalen van zelfcontrole opgesteld door andere auteurs werd bewezen in het onderzoek van Romero.¹⁷³ De gebruikte operationalisatie van zelfcontrole in dit onderzoek is dus opnieuw "geruggensteund" door de literatuur.

4.4.2.3 Waarden & Normen

Als laatste informele controlemechanisme hebben we waarden & normen. Moraliteit wordt gemeten door aan de leerlingen te vragen of ze vinden dat regels gemaakt zijn om te breken, of

¹⁶⁹ Grasmick, H.G., Tittle, C.R., Bursik, R.J. en Arneklev, B.J., 'Testing the core empirical implications of Gottfredson and Hirschi's General theory of crime', *Journal of research in crime and delinquency*, 1993, 5-29.

¹⁷⁰ Gottfredson, M.R. en Hirschi, T., *o.c.*, 297.

¹⁷¹ Grasmick, H.G., Tittle, C.R., Bursik, R.J. en Arneklev, B.J., *l.c.*, 14.

¹⁷² Zie:

- Vazsonyi, A.T., Pickering, L.E., Junger, M. en Hessing, D., 'An empirical test of a general theory of crime: a four-nation comparative study of self control and the prediction of deviance', *Journal of research in crime and delinquency*, 2001, 91-113.

- Wikström, P-O.H. en Butterworth, D.A., *o.c.*, 286 p.

¹⁷³ Romero, E., Go'Mez-Fraguela, J.A., Luengo, A. en Sobral, J., 'The self-control construct in the general theory of crime: an investigation in terms of personality psychology', *Psychology, Crime and Law*, 2002, 66.

regels overtreden niet zo erg is zolang men niet gepakt wordt, of het OK is om te vechten als men uitgedaagd wordt, of men bereid is om oneerlijke manieren te gebruiken indien eerlijke manieren niet succesvol zijn. Met deze vragen wordt gemeten naar de delinquentietolerantie van de leerlingen. Dit werd gedaan naar het voorbeeld van de “legal cynism” schaal van Sampson en Jeglum-Bartusch.¹⁷⁴ De interne consistentie van de schaal is goed. De cronbach’s alpha bedraagt .783.

4.4.3 Geslacht

Een meerwaarde van dit onderzoek is het feit dat er opgesplitst zal worden naar geslacht. Dit kan de resultaten uit het algemene onderzoek nuanceren. De vraag is of we dezelfde conclusies kunnen maken voor jongens en meisjes. Geslacht is een dichotome variabele of nog anders een dummy variabele. Er werd dan ook gecodeerd als volgt: voor de jongens als één en een nul voor de meisjes.

4.4.4 Zelfgerapporteerd delinquent gedrag.

In dit onderzoek wordt er in het beschrijvend deel gebruik gemaakt van de constructen veelplegers en harde kern jongeren. In het verklarend deel gaan we met een algemene delinquentieschaal en een subschaal van deze (ernstige delinquentieschaal) werken. De reden hiervoor is dat veelpleger gecodeerd werd als 1= veelpleger en 0 = geen veelpleger. Hetzelfde voor de harde kern jongeren. Nadeel hiervan is dat we in de gebruikte multivariate analyses binnen deze thesis als afhankelijke variabele niet dergelijke dichotome afhankelijke variabele kunnen gebruiken. Daarom werd geopteerd voor een algemene delinquentieschaal en de ernstige delinquentieschaal.

Het construct veelpleger werd geoperationaliseerd als het aantal (procent) respondenten (leerlingen) dat meer dan vier feiten heeft gepleegd in het afgelopen jaar. Zoals hier voorgaand al aangegeven wordt in de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid van Walgrave en Vettenburg ook onderzoek gedaan naar deze groep deviante jongeren. In deze thesis wordt de operationalisatie van veelplegers door deze onderzoekers overgenomen.¹⁷⁵ Hierdoor wordt het ook mogelijk om eventuele vergelijkingen van resultaten mogelijk te maken. Daarnaast hebben

¹⁷⁴ Sampson, R.J., Bartush, D.J., ‘Legal cynicism and (subcultural?) tolerance of deviance: the neighbourhood context of racial differences’, *Law and society review*, 1998, 777-804.

¹⁷⁵ Goris, P. en Walgrave, L., *o.c.*, 39-42.

we ook het onderzoek van De Witte.¹⁷⁶ De Witte gebruikte ook de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid en ging het profiel van deze veelplegers opstellen. Ook deze auteur volgde dezelfde definiëring van Walgrave en Vettenburg.¹⁷⁷

Harde kernjongeren werd geoperationaliseerd als het aantal (procent) respondenten (leerlingen) dat minstens vier feiten gepleegd heeft in het afgelopen jaar en bijkomend contact met de politie hebben gehad.

In de multivariate analyses (verklarend deel) wordt er gewerkt met twee delinquentie schalen namelijk de algemene delinquentie schaal en een subschaal van deze schaal die meet naar het aantal ernstige feiten die gerapporteerd werden door de leerlingen. De algemene delinquentie schaal is een schaal die de algemene frequentie van delinquent gedrag meet gedurende de referentieperiode van de 12 maanden voorafgaand aan de bevraging. Door de subschaal van deze algemene delinquentieschaal er bij te nemen krijgen we een idee van de frequenties ernstig delinquentie handelingen gesteld door de leerlingen. Deze subschaal is opgesteld op basis van verschillende feiten die onder de noemer “eerder ernstig” kan geplaatst worden, rekening houdend met de jeugdige leeftijd van de respondenten. Het gaat om zelfgerapporteerde inbraak, diefstal van goederen met waarde van meer dan 25€ en heling.

Besluit

In dit deel methodologie kreeg de lezer een overzicht van het debat die er heerst tussen de voorstanders van het gebruik van de zelfrapportagemethode en diegene die eerder de resultaten van dergelijke methode willen nuanceren. Door het geven van dit overzicht kreeg de lezer ook een opsomming van de grootste problemen, valkuilen, binnen deze methode.

Vervolgens werd de dataset beschreven. We kregen dus een idee van de representativiteit van de steekproef. Naast het beschrijven van verschillende kenmerken van de leerlingen werden er ook enkele tabellen gepresenteerd over het zelfgerapporteerde delinquent gedrag van de leerlingen. Hieruit bleek dat het aantal veelplegers en harde kern jongeren klein is. Daarnaast kregen we ook een overzicht van hoeveel leerlingen (opgesplitst naar geslacht) we konden vinden binnen de verschillende gebruikte schoolcategorieën naar school SES (zeer hoge SES, hoge SES, lage SES,

¹⁷⁶ De Witte, H., Hooge, J. en Walgrave, L.,*o.c.*, 358.

¹⁷⁷ Ibid., 275.

zeer lage SES). Hieruit konden we afleiden dat jongens en meisjes ongeveer gelijk verdeeld zijn binnen elke schoolcategorie.

Tenslotte werd aangegeven hoe de centrale begrippen in deze thesis werden geoperationaliseerd. Bij elke begrip kregen we een heel korte literatuuruitstap die de verdienstelijkheid van de gebruikte operationalisatie moest aantonen.

Hoofdstuk 5: BESCHRIJVEND ONDERZOEK

Om een goed beeld te krijgen over het bestudeerde fenomeen (namelijk de invloed van een lage school SES op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag van jongens en meisjes) werden de onderzoeksvragen in beschrijvende en verklarende onderzoeksvragen opgedeeld. In dit hoofdstuk worden de beschrijvende onderzoeksvragen behandeld. De verklarende onderzoeksvragen vinden we terug in hoofdstuk 6.

Beschrijvende statistiek of inductieve statistiek richt zich op het beschrijven van kenmerken van een groep onderzoekseenheden. Handige maten hiervoor zijn percentages, gemiddelden en de mediaan. Voor we gaan verklaren moeten we eerst een beeld krijgen van het fenomeen. Als eerste beschrijvende onderzoeksvraag stel ik me dan ook de vraag hoe de spreiding van de delinquenten jongeren (veelpleger en harde kern jongeren) eruit ziet over de 23 scholen. Vervolgens wordt gezocht naar de samenhang tussen een lage SES van de school en delinquentie. We willen dus eigenlijk een beeld krijgen van de eventuele concentraties van veelplegers en harde kern jongeren binnen de verschillende schoolcategorieën. Hierdoor zouden we een antwoord op de vraag krijgen of het nu echt zo is dat de hoogste concentraties veelplegers terug te vinden zijn in scholen met lage tot zeer lage SES.

Tenslotte wil ik een onderscheid maken naar geslacht. Stel dat we vinden dat de hoogste concentraties van veelplegers en harde kern jongeren teruggevonden kunnen worden in een school met zeer lage SES, dan is de volgende vraag of dit zowel voor jongens als voor meisjes het geval is. Daarnaast willen we ook een antwoord formuleren op de vraag of jongens en meisjes delinquenter zijn in een school met lage SES dan in een school met hoge SES? Of nog een interessante vraag is of jongens en meisjes even delinquent zijn in een school met lage SES?

Ik omschrijf mijn beschrijvende onderzoeksvragen als volgt:

1. Hoe is de spreiding van delinquenten jongeren over de scholen (schoolniveau)?
2. Wat is de samenhang tussen lage SES (socio-economische status) op school niveau en delinquentie?
3. Vinden we meer zelfgerapporteerd delinquent gedrag van jongens/ meisjes in een school met lage SES dan in een school met hoge SES?

5.1 De spreiding van delinquente jongeren over de scholen.

De eerste beschrijvende onderzoeksvraag betreft de spreiding van de veelplegers en harde kern jongeren over de 23 scholen. We maken binnen elke beschrijvende onderzoeksvraag steeds de opdeling naar veelpleger en harde kern jongeren.

5.1.1 Veelpleger

Uit de volgende tabel kunnen we een idee krijgen van de spreiding van de veelplegers.

Tabel 7: Spreiding veelplegers.

Scholen	Veelpleger	Geen veelpleger	Totaal
School 1	11,4% (64)	88,6% (499)	100% (563)
School 2	12,8% (19)	87,2% (130)	100% (149)
School 3	14,7% (11)	85,3% (64)	100% (75)
School 4	4,7% (13)	95,3% (265)	100% (278)
School 5	11,5% (6)	88,5% (46)	100% (52)
School 6	3,6% (1)	96,4% (27)	100% (28)
School 7	8,1% (5)	91,9% (57)	100% (62)
School 8	18,8% (16)	81,2% (69)	100% (85)
School 9	12,8% (15)	87,2% (102)	100% (117)
School 10	23,2% (26)	76,8% (86)	100% (112)
School 11	13,3% (8)	86,7% (52)	100% (60)
School 12	21,4% (15)	78,6% (55)	100% (70)
School 13	17,5% (40)	82,5% (189)	100% (229)
School 14	14,9% (21)	85,1% (120)	100% (141)
School 15	14,4% (19)	85,6% (113)	100% (132)
School 16	16,4% (4)	83,3% (20)	100% (24)
School 17	15,7% (18)	84,3% (97)	100% (115)
School 18	8,6% (20)	91,4% (212)	100% (232)
School 19	12,3 % (24)	87,7% (171)	100% (195)
School 20	13,4% (11)	86,6% (71)	100% (82)
School 21	10,9% (19)	98,1% (155)	100% (174)
School 22	0% (0)	100% (9)	100% (9)
School 23	20,0% (7)	80,0% (28)	100% (35)
Totaal	12,7% (332)	87,3% (2637)	100% (3019)

chi waarde 53,643 df 22 en p.000

Zoals hier boven al aan gegeven is 87,3% van de bevroagde leerlingen geen veelpleger en 12,7% veelpleger. We beschikken over de gegevens van 3019 leerlingen. In totaal hebben we de gegevens van 3082 leerlingen. De uitval van 63 leerlingen is te wijten aan het feit dat deze de vragenlijst gebrekkig hebben ingevuld waardoor niet uitgemaakt kon worden of ze nu veelpleger waren of niet.

Met deze tabel kunnen we te weten komen of deze percentages veelpleger/ geen veelpleger sterk schommelen tussen scholen. Nog anders: vinden we in sommige scholen meer veelplegers dan 12,7%? Werpen we een eerste blik op deze tabel dan valt direct op dat er scholen zijn waar er minder dan 12,7% veelplegers gevonden kunnen worden. Voorbeelden hier zijn de scholen zes, zeven, achttien, eenentwintig en tweeëntwintig. De laatste school (22) heeft een uitzonderlijk percentage van nul veelplegers. Binnen deze school waren er echter maar 9 bruikbare enquêtes om deze vraag te beantwoorden. De school met het laagste percentage veelplegers (3,6%) is school zes. Opnieuw moeten we hier rekening houden dat het gaat over een klein aantal totaal leerlingen (28). Daarnaast zijn er ook verschillende scholen die over een veel hoger percentage veelplegers beschikken. Voornamelijk de scholen acht (18,8%), tien (23,2%), twaalf (21,4%), dertien (17,5%), zestien (16,4%) en drieëntwintig (20%) springen in het oog. Er zijn in totaal dertien scholen die meer dan 12,7% veelplegers heeft. Dus er zijn dertien scholen die een groter percentage veelplegers hebben dan we in het totaal vonden.

De chi- waarde geeft ons veel informatie over de significantie van de resultaten. Door de Chi-waarde te berekenen weten we of er een significante relatie bestaat tussen beide variabelen. De hoogte van het Chi- kwadraat geeft aan in hoeverre er een verschil bestaat tussen de waargenomen aantallen in de kruistabel en de verwachte aantallen, indien de nulhypothese (geen verband) juist zou zijn. Nog anders gezegd: hoe groter de verschillen tussen de waargenomen en verwachte celfrequenties hoe groter de waarde van chi-kwadraat. Er is een verschil van 53,643. De waarde van chi- kwadraat is hier hoog dus de associatie is sterk tussen beide variabelen.

Nog een belangrijk begrip is de p-waarde. De p-waarde geeft aan dat het verband statistisch significant is. We vinden een p-waarde van .000, dit geeft aan dat het verschil significant is op het niveau van 0,001. Anders geformuleerd: er is slechts 1 kans op 1000 dat deze resultaten toevallig zijn.

We kunnen besluiten dat de veelplegers niet gelijkmatig verspreid zijn over de 23 scholen. Sommige scholen hebben zeer lage percentages (0%) en andere scholen hebben dan weer zeer hoge percentages (23,2%).

5.1.2 Harde kern jongeren

Vervolgens kijken we ook naar de spreiding van de harde kern jongeren over de 23 scholen.

Tabel 8: Spreiding harde kern jongeren

Scholen	Harde kern jongere	Geen harde kern jongere	Totaal
School 1	1,2% (7)	98,8% (558)	100% (565)
School 2	5,3% (8)	94,7% (142)	100% (150)
School 3	5,1% (4)	94,9% (74)	100% (78)
School 4	0,4% (1)	99,6% (277)	100% (278)
School 5	5,7% (3)	94,3% (50)	100% (53)
School 6	0% (0)	100% (28)	100% (28)
School 7	3,1% (2)	96,9% (62)	100% (64)
School 8	4,7% (4)	95,3% (82)	100% (86)
School 9	1,7% (2)	98,3% (116)	100% (118)
School 10	9,6% (11)	90,4% (104)	100% (115)
School 11	3,3% (2)	96,7% (59)	100% (61)
School 12	11,3% (8)	88,7% (63)	100% (71)
School 13	3,0% (7)	97,0% (224)	100% (231)
School 14	5,7% (8)	94,3% (133)	100% (141)
School 15	4,5% (6)	95,5% (127)	100% (133)
School 16	4,2% (1)	95,8% (23)	100% (24)
School 17	5,2% (6)	94,8% (110)	100% (116)
School 18	1,3% (3)	98,7% (219)	100% (232)
School 19	2,6 % (5)	97,4% (190)	100% (195)
School 20	2,4% (2)	97,6% (80)	100% (82)
School 21	3,4% (6)	96,6% (168)	100% (174)
School 22	0% (0)	100% (9)	100% (9)
School 23	8,6% (3)	91,4% (32)	100% (35)
Totaal	3,3% (99)	96,7% (2940)	100% (3039)

chi waarde 61,462 df 22 en p.000

We kunnen uit deze tabel afleiden dat 99 leerlingen ofwel 3,3% van de leerlingen harde kern jongeren is. Dit wil dus zeggen dat een zeer groot aantal van de leerlingen (96,7%) geen harde kern jongeren is. Opnieuw kunnen we uit deze tabel opmaken of deze percentages verschillen binnen de scholen. Is de spreiding van de harde kern jongeren ongeveer gelijkmatig verdeeld over de 23 scholen? Of zijn er sommige scholen waar een groot aantal van deze 99 harde kern jongeren schoollopen?

Uit de tabel blijkt dat een aantal scholen weinig tot geen harde kern jongeren heeft. Ik heb het hier over de scholen één (1,2%), vier (0,4%), zes (0%), negen (1,2%), achttien (1,3%), negentien (2,6%), twintig (2,4%) en ten slotte tweeëntwintig (0%). Als we het in absolute cijfers weergeven wordt het nog duidelijker. Zo heeft school één maar 7 van de 99 harde kern jongeren, school zes heeft geen harde kern jongere, school negen 2, school achttien heeft er 3, school negentien 5, school twintig heeft maar twee harde kern jongeren en ten slotte de school tweeëntwintig die geen harde kern jongeren heeft. We hebben dus twee scholen die geen harde kern jongeren heeft (school 6 en 22). We kunnen dit (gebrek) aan percentage verklaren doordat er maar bij klein aantal leerlingen in deze scholen kon nagegaan worden of deze harde kern jongeren waren of niet. In school zes zitten we met een totaal aantal leerlingen van 28 en in school tweeëntwintig met maar 9 leerlingen.

Daarnaast kunnen we ook opmaken dat er verschillende scholen grotere percentages dan 3,3% harde kern jongeren terug gevonden kon worden. De uitschieters zijn hier de scholen tien met 9,6% harde kern jongeren, school twaalf met 11,3%, school drieëntwintig met 8,3% harde kern jongeren. Het is goed om ook te gaan kijken naar de absolute cijfers. Deze nuanceren de soms hoge percentages gevonden harde kern jongeren binnen sommige scholen. Nemen we bijvoorbeeld school 12 daar vinden we 11,3% harde kern jongeren en in school 10 vinden we 9,6% harde kern jongeren. De lezer zou hier (foutief) kunnen uit afleiden dat we meer harde kern jongeren zullen vinden in de school 12 dan in de school 10. Kijken we echter naar de absolute cijfers dan zien we dat we in school twaalf 8 van de totaal 99 harde kern jongeren in terug vinden. In school tien kunnen we echter 11 van de 99 harde kern jongeren terug vinden.

De Chi- waarde is hier groter dan bij de tabel van de veelplegers. We vinden een Chi-waarde van 63,462. Daarnaast kunnen we uit de p-waarde ook afleiden dat de relatie significant is (p- waarde van .000). Opnieuw een sterke en significante associatie.

We kunnen hier een gelijkaardige conclusie maken als bij de veelplegers namelijk dat de harde kern jongeren niet gelijkmatig verdeeld zijn over de verschillende scholen. We vinden grote uitersten namelijk in scholen waar geen harde kern jongeren werden gevonden naast scholen waar tot 11,3% harde kern jongeren werd gevonden.

5.2 De samenhang tussen SES school en zelfgerapporteerd delinquent gedrag.

Een tweede beschrijvende onderzoeksvraag betreft de samenhang tussen een lage school SES en het zelfgerapporteerd delinquent gedrag. De centrale vraag die hier gesteld wordt is of het zo is dat we meer zelfgerapporteerd delinquent gedrag zullen vinden in de scholen met lage SES dan in de scholen met hoge SES. Nog anders geformuleerd, wordt er in scholen met concentraties van economisch kwetsbare leerlingen meer delinquent gedrag gerapporteerd dan in scholen zonder dergelijke concentraties. We gaan dus gaan kijken hoeveel procent veelplegers we kunnen vinden in een school met zeer hoge school SES (lage percentage economisch kwetsbare leerlingen), in een school met hoge SES, in een school met lage SES en in een school met zeer lage SES (met een hoog percentage economisch kwetsbare leerlingen).

5.2.1 Veelpleger:

Tabel 9: Samenhang school SES en veelpleger.

	Zeer hoge school SES	Hoge school SES	Lage school SES	Zeer lage school SES	Totaal
Veelpleger					
Geen veelpleger	810 (90,7%)	1150 (87,3%)	350 (85,2%)	327 (82,2%)	2637 (87,3%)
Veelpleger	83 (9,3%)	167 (12,7%)	61 (14,8%)	71 (17,8%)	382 (12,7%)
Totaal	893 (100%)	1317 (100%)	411 (100%)	398 (100%)	3019 (100%)

Chi- waarde: 20,582 df:3 en p .000

Laten we eerst naar de scholen met zeer hoge SES kijken. Uit deze tabel blijkt dat slecht 83 leerlingen of (9,3%) van de bevroegde jongeren in scholen met zeer hoge SES veelpleger zijn. Dit wil zeggen dat 810 (90, 7%) geen veelpleger is. In scholen met hoge SES zien we dat het percentage veelpleger licht gestegen is (van 9,3% naar 12,7%). In deze scholen vinden we dat 87,3% van de bevroegde leerlingen geen veelpleger zijn. Kijken we ten slotte ook naar de scholen

met lage tot zeer lage SES. Opnieuw zien we dat het percentage veelplegers toeneemt. We vinden 14,8% veelplegers in een school met lage SES en in een school met zeer lage SES 17,8%. Vergelijken we de twee uiterste scholen, deze met zeer hoge SES en zeer lage SES, dan zien we een toch een groot percentageverschil. In de scholen met zeer hoge SES vinden we 9,3% veelplegers in tegenstelling tot de scholen met zeer lage SES waar we 17,8% van de bevroagde leerlingen kunnen omschrijven als een veelpleger. We kunnen dus besluiten dat de hoogste percentages veelplegers teruggevonden kunnen worden in de scholen met zeer lage SES.

Jongens en meisjes

De meerwaarde van deze thesis is dat we de resultaten zullen opsplitsen naar geslacht. We vinden in scholen met hoge concentraties economisch kwetsbare leerlingen meer veelplegers en harde kernjongeren terug, maar geldt deze conclusie voor zowel jongens als meisjes?

In de scholen met een hoge concentratie van economische kwetsbare jongeren (de scholen met zeer lage SES) vinden we dus een hoger percentage van veelplegers terug. In de scholen met zeer lage concentraties van economisch kwetsbare leerlingen (de scholen met een zeer hoge school SES) blijkt dat 90,7% van de bevroagde leerlingen binnen deze scholen geen veelplegers is. Dit in tegenstelling tot de scholen met zeer lage SES waar 82,2% van de bevroagde leerlingen geen veelplegers is. Kunnen we dezelfde resultaten terug vinden wanneer we opsplitsen naar jongens en meisjes.

Tabel 10: Samenhang veelpleger en school SES opgesplitst naar geslacht

	Zeer hoge school SES	Hoge school SES	Lage school SES	Zeer lage school SES	Totaal
Jongens					
Geen veelpleger	400 (86,0%)	522 (81,7%)	147 (83,1%)	157 (75,8%)	1226 (82,4%)
Veelpleger	65 (14,0%)	117 (18,3%)	30 (16,9%)	50 (24,2%)	262 (17,6%)
Totaal	465 (100%)	639 (100%)	177 (100%)	207 (100%)	1488 (100%)
Meisjes					
Geen veelpleger	409 (95,8%)	628 (92,6%)	203 (86,8%)	170 (89,0%)	1410 (92,2%)
Veelpleger	18 (4,2%)	50 (7,4%)	31 (13,2%)	21 (11,0%)	120 (7,8%)
Totaal	427 (100%)	678 (100%)	234 (100%)	191 (100%)	1530 (100%)
Totaal veelpleger					
Geen veelpleger	810 (90,7%)	1150 (87,3%)	350 (85,2%)	327 (82,2%)	2637 (87,3%)
veelpleger	83 (9,3 %)	167 (12,7%)	61 (14,8%)	71 (17,8%)	382 (12,7%)
	893 (100%)	1317 (100%)	411(100%)	398 (100%)	3019 (100%)

Chi – waarde meisjes: 20,062 df 3 p waarde .000

Chi – waarde jongens: 10,608 df 3 p- waarde .014

Laten we starten met een blik te werpen op de totaal cijfers. Zo blijkt 17,6% van de jongens een veelpleger te zijn. Bij de meisjes vinden we een lager percentage namelijk 7,8%. Over de totale steekproef leerlingen hebben we een percentage van 12,7% veelplegers gevonden. Hieruit kunnen we afleiden dat als we opsplitsen naar geslacht we zien dat het aantal percentages vrouwelijke veelplegers onder deze 12,7% ligt en het percentage mannelijke veelplegers er sterk over. 92,2% van de meisjes zijn geen veelpleger naast 82,4% van de jongens die geen veelpleger zijn.

Bekijken we nu de spreiding van de mannelijke veelplegers en geen veelplegers over de scholen met verschillende SES. In de scholen met zeer hoge SES (lage concentraties van economisch kwetsbare leerlingen) vinden we dat 14% veelpleger zijn en dus 86% geen veelpleger. In de scholen met hoge SES kunnen we opmerken dat het percentage veelplegers toeneemt vergeleken met het percentage in de scholen met zeer hoge SES (van 14% naar 18,3%). Het percentage geen veelplegers daalt dus van 86% in de scholen met zeer hoge SES naar 81,7% in de scholen met hoge SES.

In de scholen met lage SES zien we een DALING van het percentage veelplegers. Zo vonden we in de scholen met hoge SES 18,3% veelplegers en in de scholen met lage SES 16,9%. Ik moet de

lezer er wel op wijzen dat het aantal bevraagde leerlingen in de scholen met lage SES veel lager ligt (177) dan in de scholen met hoge SES (639). Kijken we naar de scholen met lage SES zien we opnieuw een grote toename van het percentage veelplegers. 24,2% van de bevraagde leerlingen in de scholen met zeer lage SES zijn veelplegers. Dit wil dus zeggen dat 75,8% van de leerlingen geen veelplegers zijn. Vergelijken we nu de scholen met zeer hoge SES en zeer lage SES, dan zien we dat er in de scholen met zeer lage SES (en dus hoge concentraties van economische kwetsbare leerlingen) er een veel hoger percentage veelplegers (24,2%) te vinden is dan in de scholen met zeer hoge SES (14%).

De vraag is nu of we een zelfde soort spreiding kunnen terug vinden bij de vrouwelijke veelplegers en geen veelplegers. In de scholen met zeer hoge SES vinden we 4,2% veelplegers. Dit wil dus zeggen dat 95,8% van de vrouwelijke bevraagde leerlingen binnen de scholen met zeer hoge SES, geen veelplegers zijn. Vergelijken we deze percentages met de scholen met hoge SES dan merken we een stijging van het percentage vrouwelijke veelplegers, en dus ook een daling van de geen veelplegers. In deze scholen vinden we 7,4% veelplegers en dus 92,6% geen veelplegers. In de scholen met lage SES kunnen we opnieuw een stijging waarnemen van het percentage veelplegers. We vinden in een school met lage SES 13,2% veelplegers. In de scholen met zeer lage SES vinden we echter maar 11,0% veelplegers. Hier is er dus sprake van een daling van percentage vrouwelijke veelplegers. Bij de jongens vonden we een gelijkaardige daling maar dan wel in de scholen met lage SES en niet zeer lage SES.

Een algemene conclusie is dat het merendeel van de veelplegers mannelijk zijn. Tenslotte vinden we ook een antwoord op de vraag of we meer delinquent gedrag vinden van jongens/ meisjes in scholen met zeer lage SES. Een conclusie is dat de hoogste percentages mannelijke en vrouwelijke veelplegers liggen in de scholen met lage tot zeer lage SES. Een kleine kanttekening is het feit dat blijkt uit de cijfers dat er een groter percentage jongens veelpleger zijn in de scholen met zeer lage SES en dat er een groter percentage meisjes veelplegers zijn in de scholen met lage SES.

5.2.2 Harde kern jongeren

De vraag is nu of we voor harde kern jongeren gelijkaardige resultaten vinden.

Tabel 11: Samenhang school SES en harde kern jongeren.

	School met zeer hoge SES	School met hoge SES	School met lage SES	School met zeer lage SES	Totaal
Harde kern					
Geen harde kern	885 (98,8%)	1283 (97,0%)	395 (95,4%)	377 (92,9%)	2940 (96,7%)
Harde kern	11 (1,2%)	40 (3,0%)	19 (4,6%)	29 (7,1%)	99 (3,3%)
Totaal	896 (100%)	1323 (100%)	414 (100%)	406 (100%)	3039 (100%)

Chi- waarde: 33,722 df:3 en p .000

In de scholen met zeer hoge SES vinden we da 1,2% van de bevroagde jongeren omschreven kon worden als een harde kern jongeren. Dit wil dus zeggen dat 98,8% van de bevroagde leerlingen geen harde kern jongeren zijn. In de scholen met een hoge SES zien we een stijging in het percentage harde kern jongeren. Zo blijkt hier 3% van de bevroagde leerlingen een harde kern jongeren te zijn. 97% van de leerlingen binnen de scholen met hoge SES zijn dus geen harde kern jongeren. Tenslotte de scholen met lage tot zeer lage SES. Opnieuw vinden we een stijging van het percentage harde kern jongeren. Zo vinden we in scholen met lage SES 4,6% harde kern jongeren en in scholen met zeer lage SES 7,1% harde kern jongeren. Als we het percentage harde kern jongeren van de scholen met zeer hoge SES (1,2%) plaatsten naast het percentage harde kernjongeren uit de scholen met zeer lage SES (7,1%), kunnen we besluiten dat we in scholen met zeer lage SES meer harde kern jongeren zullen terug vinden.

Net als bij de veelplegers komen we tot de conclusie dat in scholen met concentraties van economisch kwetsbare leerlingen (scholen met lage tot zeer lage SES) we grotere aantallen harde kernjongeren zullen terug vinden dan in scholen met lage concentraties economisch kwetsbare leerlingen.

Jongens en meisjes

Opnieuw splitsen we de resultaten op naar jongens en meisjes. Vinden we ook de hoogste concentraties mannelijke en vrouwelijke harde kern jongeren in scholen met lage tot zeer lage school SES?

Tabel 12: Samenhang school SES en harde kern jongeren opgesplitst naar geslacht.

	Zeer hoge school SES	Hoge school SES	Lager school SES	Zeer lage school SES	Rij totaal
Jongens					
Geen harde kern	460 (98,7%)	606 (94,5%)	165 (91,7%)	189 (89,6%)	1420 (94,8%)
Harde kern	6 (1,3%)	35 (5,5%)	15 (8,3%)	22 (10,4%)	78 (5,2%)
Totaal	466 (100%)	641 (100%)	180 (100%)	211 (100%)	1498 (100%)
Meisjes					
Geen harde kern	424 (98,8%)	677 (99,3%)	230 (98,3%)	188 (96,4%)	1519 (98,6%)
Harde kern	5 (1,2%)	5 (0,7%)	4 (1,7%)	7 (3,6%)	21 (1,4%)
Totaal	429 (100%)	682 (100%)	234 (100%)	195 (100%)	1540 (100%)
Totaal harde kern					
Geen harde kern	885 (98,8%)	1283 (97,0%)	395 (95,4%)	377 (92,9%)	2940 (96,7%)
Harde kern	11 (1,2%)	40 (3,0%)	19 (4,6%)	29 (7,1%)	99 (3,3%)
Totaal	896 (100%)	1323 (100%)	414 (100%)	406 (100%)	3039 (100%)

Chi waarde meisjes: 9,533 df 3 en p-waarde .023

Chi waarde jongens : 29, 798 df 3 en p-waarde .000

Ongeveer 3,3% van de bevraagde jongeren zijn harde kern jongeren. Dit wil dus ook zeggen dat 96,7% geen harde kern jongeren zijn. Splitsen we dit op naar geslacht dan zien we dat 5,2% van de jongens harde kern jongeren zijn en bij de meisjes maar 1,4%.

Zoals hier voorgaand al aangegeven vinden we dus een hoger percentage harde kern jongeren in de scholen met zeer lage SES (scholen met een hoge concentratie economisch kwetsbare jongeren). We maakten een gelijkaardige conclusie als bij de veelplegers. Vinden we als we opsplitsen naar geslacht ook de hoogste percentages harde kern jongeren in de scholen met de zeer lage SES? Laten we eerst de mannelijke harde kern jongeren bekijken. In de scholen met zeer hoge SES vinden we 1,3% harde kern jongeren. In de scholen met hoge SES is dit 5,5%. In de scholen met lage SES 8,3% en tenslotte in de scholen met zeer lage SES vinden we 10,4% harde kern jongeren. Voor de mannelijke harde kern jongeren gaat voorgaande redenering op.

We vinden inderdaad de hoogste percentages harde kern jongeren in de scholen met zeer lage SES.

Voor de vrouwelijke harde kern jongeren: in de scholen met zeer hoge SES vinden we een percentage van 1,2% harde kern jongeren. Voor de scholen met hoge SES 0,7%, in de scholen met lage SES vinden we een percentage van 1,7% en ten slotte de scholen met zeer lage SES waar we een harde kern jongeren – percentage vinden van 3,6%. Wat opvalt is dat als we kijken naar de percentages van de vrouwelijke harde kern jongeren blijkt dat deze veel lager liggen dan de mannelijke harde kernjongeren. We mogen dus besluiten dat (net als bij veelplegers) de harde kern jongeren voornamelijk mannelijk zijn. Daarnaast kunnen we ook de conclusie trekken dat in de scholen met de hoge concentraties economisch kwetsbare leerlingen (scholen met lage tot zeer lage SES) we meer vrouwelijke harde kern jongeren kunnen terug vinden dan in de scholen met lage concentraties economisch kwetsbare jongeren (scholen met zeer hoge en hoge SES). Dit is net dezelfde conclusie die eerder al gemaakt werd voor de mannelijke harde kern jongeren.

We kunnen dus besluiten dat de meeste harde kern jongeren terug gevonden worden in de scholen met hoge concentraties economisch kwetsbare leerlingen (scholen met lage tot zeer lage SES). Deze conclusie blijft ongewijzigd als we opsplitsen naar geslacht. We vinden dus zowel voor de mannelijke als voor de vrouwelijke harde kern jongeren de hoogste percentages in de scholen met lage tot zeer lage SES. Daarnaast bleek ook dat de harde kern jongeren voornamelijk mannelijk zijn.

Besluit

Met de eerste beschrijvende onderzoeksvraag wouden we een beeld krijgen van de spreiding van de veelplegers en harde kern jongeren over de 23 scholen. Door naar de spreiding te gaan kijken van de veelplegers en de harde kern jongeren leerden we dat deze delinquente jongeren niet gelijk verdeeld waren over de verschillende scholen. Zo bleek in sommige scholen geen harde kern jongeren en veelplegers gevonden te worden terwijl in andere hoge percentages gevonden werden.

Uit de beschrijvende onderzoeksvraag naar de samenhang tussen school SES en de zelfgerapporteerde delinquentie door de leerlingen bleek dat beide significant samen hingen. Zowel voor de harde kern jongeren als voor de veelplegers kwamen we tot de conclusie dat in scholen met concentraties van economisch kwetsbare leerlingen (scholen met lage tot zeer lage

SES) we grotere aantallen harde kernjongeren en veelplegers terug vonden dan in scholen met lage concentraties economisch kwetsbare leerlingen (scholen met hoge tot zeer hoge SES).

De volgende stap was gaan kijken of deze gevonden samenhang ook gevonden kon worden bij zowel de jongens als de meisjes. Een algemene conclusie bij onderzoek naar de veelplegers was dat de hoogste percentages mannelijke en vrouwelijke veelplegers lagen in de scholen met lage tot zeer lage SES. Een kleine kanttekening is het feit dat blijkt uit de cijfers dat de jongens meer veelpleger zijn in de scholen met zeer lage SES en dat de meisjes meer veelplegers zijn in de scholen met lage SES. Hetzelfde resultaat vonden we ook voor de harde kern jongeren. Er werd ook de algemene conclusie gemaakt dat het merendeel van de veelplegers en harde kern jongeren mannelijk zijn.

De conclusie dat we het hoogste percentage veelplegers en harde kern jongeren vinden in de scholen met lage tot zeer lage SES blijft ongewijzigd als we op splitsen naar geslacht. We vinden dus zowel voor de mannelijke als voor de vrouwelijke harde kern jongeren en veelplegers de hoogste percentages in de scholen met lage tot zeer lage SES.

Hoofdstuk 6: VERKLAREND ONDERZOEK

In dit deel worden de verklarende onderzoeksvragen behandeld. We gaan dus zoeken naar causale verbanden tussen verschillende variabelen. Voor variabelen van metrisch niveau hebben we de analysetechniek van de regressie. Met de bivariate en multivariate lineaire regressie-analyse kunnen we assumpties maken over de “causale” samenhang. Bij bivariate regressie analyse gaat het om voorspellen van een afhankelijke variabele uit één onafhankelijke variabele X. Bij multivariate regressie analyse hebben we meerdere onafhankelijke variabelen.

Kort wijs ik hier op het probleem van de multicollineariteit. Multicollineariteit verwijst naar de samenhang tussen onafhankelijke variabelen. Hierdoor kan een gevonden effect vaak een overschatting zijn van de realiteit. Om dit te vermijden raadt men aan dat je bij de start van je multivariate analyses eerst de correlaties berekend tussen de onafhankelijke variabelen. Bij een correlatie van .5 dient men voorzichtig te zijn bij de interpretatie van de resultaten. Bij .8 mag men zeker geen meervoudige regressie analyse met die onafhankelijke variabelen uitvoeren door te hoge samenhang. De onafhankelijke variabelen hangen dan zo sterk samen dat een analyse van deze zeer onbetrouwbaar zou zijn. Na controle in SPSS bleken de hier betrokken onafhankelijke variabelen dergelijke hoge correlaties niet te hebben (zie bijlage 2).

In dit deel van de thesis wordt een bloksgewijze regressieanalyse gebruikt om de verschillende stellingen/onderzoeksvragen te kunnen toetsen. De volgorde van het invoegen van de onafhankelijke variabelen volgen de onderzoeksvragen. Zo vinden we in model 1 enkel de school SES als onafhankelijke variabele. Hierdoor vinden we het netto-effect van de lage school SES op de afhankelijke variabelen (de algemene delinquentie schaal en de ernstige delinquentie schaal). Met het vinden van dit netto-effect hebben we ook een antwoord op de eerste onderzoeksvraag: namelijk heeft de lage SES van de school een invloed op het zelfgerapporteerde delinquent gedrag?

In model 2 worden enkele achtergrondkenmerken (geslacht, leeftijd en lage SES gezin) mee betrokken in de analyse. We gaan het gevonden effect van de lage school SES controleren voor achtergrondkenmerken van de leerlingen. Hierdoor krijgen we een antwoord op de tweede verklarende onderzoeksvraag namelijk heeft de lage SES van de school een onafhankelijke invloed op het zelfgerapporteerde delinquent gedrag ongeacht de lage SES van het gezin?

In de laatste stap (modellen 3, 4 en 5) worden de informele controlemechanismen geïntroduceerd. Zo kunnen we nagaan of het effect van de lage school SES toeneemt of afneemt wanneer we deze onafhankelijke variabelen mee betrekken in de analyse (Zie ook figuur 1). In deze laatste stap krijgen we dus een antwoord op de laatste verklarende onderzoeksvraag namelijk in welke mate socialisatievariabelen een rol spelen bij het interpreteren van de relatie tussen de lage SES van de school en het zelfgerapporteerd delinquent gedrag.

Per verklarende onderzoeksvraag zullen steeds twee reeksen van multivariate analyses worden gepresenteerd. Een eerste reeks worden multivariate analyses gepresenteerd met een algemene delinquentieschaal als afhankelijke variabele. Een tweede reeks multivariate analyses werd uitgevoerd met frequenties van zelfgerapporteerde ernstige delinquentie handelingen als afhankelijke variabele. Binnen elke reeks van analyses zal steeds de opdeling gemaakt worden naar geslacht.

Ik wil de lezer er tenslotte nog op wijzen dat de resultaten van de stapsgewijze multivariate analyses een steekproefgrootte hebben die uiteindelijk minder is dan het geheel (een gevolg van missing data). Als we de verschillende modellen tegenover elkaar zetten dan zullen enkele de eenheden waarvoor er geen ontbrekende data zijn, betrokken worden in de analyse.

6.1 De invloed van de SES van de school op zelfgerapporteerd delinquent gedrag.

Een eerste verklarende onderzoeksvraag betreft de mogelijke invloed van de lage school SES op het zelfgerapporteerde delinquent gedrag van de leerlingen. Voor het beantwoorden van deze vraag wordt er gebruik gemaakt van de lineaire regressieanalyse. Een lineaire regressieanalyse wordt gebruikt om waarden van een afhankelijke variabele (Y) te voorspellen aan de hand van de waarden van een onafhankelijke variabele (X). We gaan kijken of er een invloed uitgaat van voorspeller X (de lage school SES) op variabele Y (de algemene delinquentieschaal en ernstige delinquentieschaal.) zoals hier boven aangegeven krijgt de lezer twee reeksen multivariate analyses te zien. Een eerste reeks hanteert de algemene delinquentieschaal als afhankelijke variabele, de tweede reeks heeft de ernstige delinquentieschaal als afhankelijke variabele. In elke reeks wordt de opdeling naar geslacht gemaakt.

Om een mogelijke invloed van de lage school SES te ontdekken op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag kijken we naar de R^2 , adjusted R^2 en de Bèta-waarden.

Het kwadraat van de correlatiecoëfficiënt (R^2) wordt de determinatiecoëfficiënt genoemd. Deze geeft aan welk gedeelte van de variantie in de ene variabele door de andere wordt ‘verklaard’. Men spreekt wel van ‘verklaarde variantie’. R^2 kwadraat geeft dus de variantie in Y weer die door de onafhankelijke variabele verklaard kan worden. R^2 dichtbij 1,0 betekent dat er veel van de variantie in de waarden van variabele Y door X alleen kan worden verklaard. Een waarde dicht bij 0,0 betekent dat andere variabelen dan X verantwoordelijk zijn voor de waargenomen variantie in Y.

De adjusted R- kwadraat is een meer kritische maat en houdt rekening met het aantal onafhankelijke variabelen. De Bèta-waarden (de gestandaardiseerde richtingscoëfficiënten) geven het netto-effect van de onafhankelijke variabele op de afhankelijke variabele weer. Een netto-effect wordt significant beschouwd wanneer de $p < 0.05$ (5% significantieniveau).

Uit de Bèta-waarden kan het netto-effect afgelezen worden van de variabele school SES op de algemene delinquentieschaal en de ernstige delinquentieschaal.

6.1.1 Algemene delinquentieschaal

Tabel 13: Algemene delinquentie en het netto-effect van de lage school SES.

Onafhankelijke variabele	Bèta-waarden
Lage school SES	.099***
R^2	.010
Adjusted R^2	.010
N	3011

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

Uit deze tabel blijkt dat de verklaarde individuele verschillen in de algemene delinquentieschaal slechts in zéér beperkte mate verklaard worden door de lage school SES. We vinden hier maar een R^2 van $R^2: .010$. Nog andere geformuleerd: slechts 1.0% van de variantie in de algemene delinquentieschaal kan verklaard worden door de school SES. Bij de interpretatie van de Bèta-

waarden kunnen we letten op drie zaken. Eerst en vooral kan iets gezegd worden over de richting (positief of negatief). Hier is dit positief. We kunnen dit interpreteren als volgt: hoe hoger het procent leerlingen met lage SES in een school hoe hoger de frequentie delinquent gedrag in de school. Als tweede kan er iets gezegd worden over de significantie van het gevonden effect. Hiervoor kijken we naar de p-waarden. Hier is $p < .001$. Het gevonden effect is significant. Tenslotte kan er ook iets gezegd worden over de sterkte van het gevonden effect. We vinden hier een bèta waarde van .099, dit is een eerder zwak gevonden effect.

Jongens & meisjes

Laten we nu de resultaten opsplitsen voor jongens en voor meisjes.

Tabel 14: Algemene delinquentie en het netto-effect van de lage school SES opgesplitst naar geslacht.

Onafhankelijke variabele	Bèta-waarden	Bèta-waarden
	Jongens	Meisjes
Lage school SES	.116***	.081***
R ²	.013	.007
Adjusted R ²	.013	.006
N	1482	1527

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

We vinden een ander netto-effect terug van de lage school SES voor jongens als voor meisjes. Bij de jongens vinden we een sterker netto-effect van deze variabele. Bij beide zijn de gevonden netto-effecten voor lage school SES positief en significant. Wanneer we kijken naar R² zien we dat deze hoger ligt voor de jongens dan voor de meisjes. Met andere woorden er is meer verklaarde variantie door de lage school SES in de algemene delinquentieschaal bij jongens dan bij meisjes. Bij de jongens kan 1,3 % van de variantie in de algemene delinquentieschaal verklaard worden door de school SES bij de meisjes is dit maar 0,7%.

Wanneer we alleen naar de jongens kijken dan valt op dat de R² iets hoger ligt dan in de algemene tabel gevonden werd, namelijk .013. Nochtans blijft dit een heel kleine percentage verklaarde variantie in de algemene delinquentieschaal. Daarnaast kunnen we ook opmerken dat het netto-effect van de school SES hoger ligt dan we vonden in de tabel hierboven. Bij de meisjes nemen kunnen we net het tegenover gestelde bemerken. Waar we een stijging vonden in netto-effect van de school SES en in de verklaarde variantie (R²) bij de jongens in vergelijking met de

algemene tabel vinden we bij de meisjes een daling. Zo is de verklaarde variantie van de algemene delinquentie schaal door de school SES minimaal. Bij de meisjes vinden we een R^2 van .007 en in de algemene tabel was dit R^2 : .010. Hieruit kunnen we afleiden dat het de verklaarde variantie in de delinquentieschaal door de school SES het grootst is bij de jongens. Naast de afname van de R^2 vinden we ook een afname in het netto-effect van de school SES (van β :.099 naar β .81).

We kunnen besluiten dat de er wel degelijk een invloed werd gevonden van de school SES op het zelfgerapporteerde delinquent gedrag in de school zowel voor de jongens als voor de meisjes. Dit netto-effect van de school SES is positief, significant maar ook eerder zwak. Bij de jongens werd er een groter netto-effect van de school SES gevonden dan in de algemene tabel en dan bij de meisjes. De verklaarde variantie van de delinquentieschaal (R^2) is zeer matig. R^2 is iets groter bij de jongens dan bij de meisjes.

6.1.2 Ernstige delinquentie schaal

Een tweede reeks analyses hanteert de ernstige delinquentieschaal als afhankelijke variabele.

Tabel 15: Ernstig delinquent gedrag en het netto-effect van de lage school SES.

Onafhankelijke variabele	Bèta-waarden
Lage school SES	.145***
R^2	.021
Adjusted R^2	.021
N	3015

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

Uit deze tabel blijkt dat de verklaarde individuele verschillen in de ernstige delinquentieschaal slechts in zéér beperkte mate verklaard worden door de school SES. We vinden hier maar een R^2 van .021. Nog andere geformuleerd: slechts 2,1% van de variantie in de ernstige delinquentieschaal kan verklaard worden door de school SES. We kunnen er wel op wijzen dat deze verklaarde variantie groter is dan we vonden bij de algemene delinquentieschaal.

Bij de interpretatie van de Bèta-waarden kunnen we zoals hierboven al aangegeven letten op drie zaken. De richting (positief of negatief) van de bèta waarde en dus het netto-effect. Hier is dit positief. We kunnen dit interpreteren als volgt: hoe hoger het procent leerlingen met lage SES in een school hoe hoger de frequentie ernstig bevonden delinquent gedrag in de school. Als tweede

kan er iets gezegd worden over de significantie van het gevonden effect. Hiervoor kijken we naar de p-waarden. Hier is $p < .001$. Het gevonden effect is significant. Tenslotte kan er ook iets gezegd worden over de sterkte van het gevonden effect. We vinden hier een bèta waarde van .145. Dit is een matig effect.

Het blijkt dat niet alleen de verklaarde variantie van de school SES in de ernstige delinquentieschaal groter is dan bij de algemene delinquentieschaal, maar ook het netto-effect van de school SES is groter.

Jongens & meisjes

Opnieuw splitsen we de resultaten op naar jongens en meisjes.

Tabel 16: Ernstig delinquent gedrag en het netto-effect van de lage school SES opgesplitst naar geslacht.

Onafhankelijke variabele	Bèta-waarden	
	Jongens	Meisjes
Lage school SES	.194***	.068**
R ²	.038	.005
Adjusted R ²	.037	.004
N	1486	1527

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

Ook voor de jongens en meisjes kunnen we een groter netto-effect terugvinden in de scholen met lage SES. Het verschil in netto-effect is hier groter dan we konden terug vinden in de algemene delinquentieschaal. Ook is er een groot verschil in verklaarde variantie. Bij de jongens is 3,8% van de variantie in de ernstige delinquentieschaal verklaard door de lage school SES bij de meisjes is dit maar 0,5%.

Bij de jongens kunnen we een toename waarnemen van het netto-effect van de school SES alsook van de verklaarde variantie vergeleken met de algemene tabel. We hadden eerder al hetzelfde geconcludeerd bij de algemene delinquentieschaal. We kunnen dus zeggen dat 3.7 % van de variantie in de ernstige delinquentieschaal bij de jongens kan verklaard worden door de school SES. Deze verklaarde variantie ligt hoger dan gevonden in de algemene delinquentieschaal (1.0%). Naast een toegenomen verklaarde variantie vinden we ook een groter netto-effect van de school SES. Het netto-effect is matig, positief en significant. Bij de meisjes vinden we een daling van zowel het netto-effect van de school SES als de verklaarde variantie (R²) vergeleken met de

algemene tabel. Het gevonden netto-effect nu is zwak, positief en significant. De verklaarde variantie door lage school SES in de ernstige delinquentieschaal is zo goed als nihil (0.4%).

We kunnen besluiten dat het netto-effect van de lage school SES op de ernstige delinquentieschaal hoger ligt dan bij de algemene delinquentieschaal (enkel bij de meisjes niet). We vinden opnieuw een groot verschil in netto-effecten van de lage school SES tussen de jongens en meisjes. Individuele verschillen in de ernstige delinquentieschaal kunnen slechts in beperkte mate verklaard worden door de lage school SES. Deze verklaarde variantie van de lage school SES in de ernstige delinquentieschaal ligt wel iets hoger, behalve voor de meisjes, dan bij de algemene delinquentieschaal. Kortom we vinden een significant, positief maar toch eerder zwak verband van de school SES op de ernstige delinquentieschaal.

6.2 De SES van de school vs. SES van de leerling.

Hier willen we gaan kijken of de SES van de school een onafhankelijke invloed op delinquent gedrag ongeacht de SES van het gezin (tweede verklarende onderzoeksvraag)? En is deze gevonden invloed even groot voor zowel jongens als meisjes?

6.2.1 Algemene delinquentieschaal

Tabel 17: Algemene delinquentie en het netto-effect van de lage school SES en lage SES gezin.

Onafhankelijke variabelen	Model 1 Bèta-waarden	Model 2 Bèta-waarden
Lage school SES	.098***	.091***
Lage SES gezin		.032
R ²	.010	.011
Adjusted R ²	.009	.010
Verandering in R ²	--	--
N	3007	3007

* p < .05 ** p < .01 *** p < .001

Uit deze tabel blijkt dat de school SES een rol speelt: er is een invloed, en die invloed bestaat onder controle van de SES van de leerling. Met andere woorden hoe hoger het procent leerlingen met lage SES in een school, hoe hoger de frequentie delinquent gedrag in die school. Het netto-

effect van de school SES is in beide modellen significant. Daarnaast neemt het netto-effect van de school SES weinig af wanneer we de variabele SES gezin introduceren in het model. Het gevonden netto-effect is dus significant, positief maar eerder zwak. De verklaarde variantie van de school SES in de algemene delinquentie schaal neemt toe bij het toevoegen van de variabele SES van de leerling in het model (van R^2 .010 naar R^2 .011). Weliswaar is dit maar een kleine toename.

Jongens & meisjes

Tabel 18: Algemene delinquentie en het netto-effect van de lage school SES en lage SES gezin opgesplitst naar geslacht.

Onafhankelijke variabelen	Model 1 Bèta-waarden		Model 2 Bèta-waarden	
	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
School SES	.113***	.081**	.109***	.066*
Lage SES gezin			.028	.062*
R^2	.013	.007	.014	.010
Adjusted R^2	.012	.006	.012	.009
Verandering in R^2	--	--	--	--
N	1479	1526	1479	1526

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

Opnieuw kunnen we opmerken dat de lage school SES een voor zowel de jongens als de meisjes. Nog beter: er is een invloed en deze bestaat ook onder controle van de SES van de leerling. Met andere woorden hoe hoger het procent leerlingen met lage SES in een school, hoe hoger de frequentie delinquent gedrag in die school. Het netto-effect van de school SES is in beide modellen voor zowel jongens als meisjes opnieuw significant. Voor de jongens neemt het netto-effect van de school SES weinig af wanneer we de variabele SES gezin introduceren in het model. Bij de meisjes vinden we al een grotere afname in netto-effect van lage school SES (bèta:.066). Het gevonden netto-effect van de lage school SES bij de jongens is positief, significant en iets sterker dan bij de meisjes. Voor de meisjes vinden we een positief, significant maar zwak effect van de school SES.

De verklaarde variantie door de lage school SES in de algemene delinquentie schaal neemt toe bij zowel de jongens als de meisjes wanneer variabele SES van de leerling in het model wordt toegevoegd. Deze toename is echter niet significant.

We kunnen besluiten dat de lage school SES een invloed blijft uitoefenen zelfs na controle van de SES van de leerling. Zowel in de algemene tabel als bij de jongens en meisjes neemt het netto-effect af van de school SES wanneer we de SES van het gezin introduceren in het model. Toch kunnen we besluiten dat hoe hoger het procent leerlingen met lage SES in een school, hoe hoger de frequentie delinquent gedrag in de school. Deze conclusie kunnen we maken uit zowel de resultaten van de jongens als de meisjes. Opnieuw blijkt dat het netto-effect van de lage school SES het grootste is voor de jongens. Bij de meisjes vinden we maar een zwak, positief en significant netto-effect van de lage school SES. Daarnaast kunnen we ook besluiten dat individuele verschillen in de algemene delinquentie schaal zowel voor de jongens als voor de meisjes, weliswaar in beperkte mate, toenemen door het introduceren van de SES van het gezin van de leerling.

6.2.2 Ernstige delinquentie schaal

Tabel 19: Ernstig delinquent gedrag en het netto-effect van lage school SES en lage SES gezin.

Onafhankelijke variabelen	Model 1 Bèta-waarden	Model 2 Bèta-waarden
School SES	.146***	.141***
Lage SES gezin		.024
R ²	.021	.022
Adjusted R ²	.021	.021
Verandering inR ²	--	--
N	3011	3011

* p < .05 ** p < .01 *** p < .001

Uit deze tabel blijkt dat opnieuw de school SES een rol speelt: er is een invloed, en die invloed bestaat onder controle van de SES van de leerling. Met andere woorden hoe hoger het procent leerlingen met lage SES in een school, hoe hoger de frequentie ernstig delinquent gedrag in die school. Het netto-effect van de school SES is in beide modellen significant. We kunnen ook bemerken dat het netto-effect van de school SES weinig afneemt wanneer we de variabele SES gezin introduceren in het model. Het gevonden netto-effect is dus significant, positief maar eerder zwak. Wel is het gevonden netto-effect van de school SES groter in de ernstige delinquentie schaal dan in de algemene delinquentieschaal. We vonden een bèta waarde van de

lage school SES .098, bij de algemene delinquentieschaal. In deze tabel vinden we een bèta waarde van de lage school SES van .146.

De verklaarde variantie door het effect van de lage school SES in de ernstige delinquentie schaal) neemt toe bij het toevoegen van de variabele SES van de leerling in het model (van R^2 .021 naar R^2 .022) maar is niet significant. We besloten eerder al hetzelfde bij de generale delinquentieschaal.

Jongens & meisjes

Tabel 20: Ernstig delinquent gedrag en het netto-effect van lage school SES en lage SES gezin opgesplitst naar geslacht.

Onafhankelijke variabelen	Model 1 Bèta-waarden		Model 2 Bèta-waarden	
	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
Lage school SES	.195***	.068**	.194***	.047
Lage SES gezin			.008	.084***
R^2	.038	.005	.038	.011
Adjusted R^2	.037	.004	.037	.010
Verandering in R^2	--	--	--	***
N	1483	1526	1483	1526

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

Wanneer we kijken naar het netto-effect van de lage school SES dan valt op dat deze in beide modellen nog significant is voor de jongens. Dit gevonden netto-effect van de school SES ligt ook hoger ligt dan in de algemene tabel (bèta uit algemene tabel: .146 en in deze tabel .195). Bij de meisjes verdwijnt deze significantie wanneer de variabele lage SES gezin wordt toegevoegd. Daarnaast vinden we bij de jongens amper een afname in het netto-effect in model 2 van de lage school SES . Bij de meisjes vinden we een grotere afname in netto-effect (van bèta: .068 naar bèta: .047). Wat ook opvallend is dat bij de meisjes de variabele lage SES gezin een groter netto-effect heeft dan de variabele lage school SES. Niet alleen is dit netto-effect groter maar ook positief en significant. Bij de jongens vinden we deze significantie niet terug. Het toevoegen van de variabele lage SES gezin zorgt dan ook voor een significante verandering in R^2 . Bij de jongens was dit niet het geval.

We kunnen dus besluiten dat de school SES een significante rol speelt in de algemene tabel en die voor de jongens. In deze tabellen is er een invloed gevonden van de lage school SES, en die invloed bestaat onder controle van de SES van de leerling. Met andere woorden hoe hoger het procent leerlingen met lage SES in een school, hoe hoger de frequentie ernstig delinquent gedrag in die school. Het netto-effect van de school SES, na introductie van de variabele SES gezin, is in de algemene tabel en deze van de jongens significant maar deze significantie verdwijnt in de tabel van de meisjes. Het toevoegen van de variabele lage SES had weinig effect in de verklaringskracht van de verklaringsmodellen voor de algemene tabel en de tabel van de jongens. Bij de meisjes echter zorgde de introductie voor deze variabele voor een significante verandering in R^2 .

6.3 De plaats van socialisatievariabelen in de relatie: lage school SES en zelfgerapporteerd delinquent gedrag.

In dit deeltje zoeken we een antwoord op de derde verklarende onderzoeksvraag. In welke mate spelen socialisatie variabelen een rol bij het interpreteren van de relatie tussen de SES van de school en zelfgerapporteerd delinquent gedrag?

Om een overzicht te krijgen van welk netto-effect aan welke variabele kan toegeschreven worden geven we hier een stapsgewijze analyse. Bij model 1 wordt er enkel onderzocht welk netto-effect het percentage economische kwetsbare jongeren in de scholen heeft op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag van de leerlingen binnen de scholen. In model 2 voegen we enkele achtergrondkenmerken toe van de leerlingen (geslacht, leeftijd en socio-economische status van het gezin). In model 3 nemen we alle variabelen van hierboven samen en voegen we de informele controlemechanismen toe namelijk ouderlijke controle, zelfcontrole en waarden & normen. Zo krijgen we een overzicht van de netto-effecten van de verschillende variabelen en hun toename of afname aan effect wanneer we andere variabelen in het model introduceren.

Om een idee te krijgen van de netto effecten van de onafhankelijke variabelen (hier SES school, de achtergrondkenmerken van de leerlingen en de informele controlemechanismen) kijken we naar de gestandaardiseerde richtingscoëfficiënten (Bèta-waarden). Deze Bèta-waarden laten een vergelijking toe van de netto effecten van de onafhankelijke waarden.

Ik geef de lezer nog een kort overzicht mee van de verschillende modellen:

Model 1: Lage school SES

Model 2: Lage school SES + achtergrondkenmerken

Model 3: Lage school SES + achtergrondkenmerken+ ouderlijke controle

Model 4: Lage school SES + achtergrondkenmerken + ouderlijke controle en Waarden & Normen

Model 5: Lage school SES + achtergrondkenmerken+ ouderlijke controle, waarden & normen en zelfcontrole

In de bijlage kan de lezer de tabellen van SPSS terugvinden.

6.3.1 Algemene delinquentieschaal

Tabel 21: Algemene delinquentie en Bloksgewijze regressieanalyse.

Onafhankelijke variabelen	Model 1 Bèta- waarden	Model 2 Bèta-waarden	Model 3 Bèta- waarden	Model 4 Bèta- waarden	Model 5 Bèta- waarden
Lage school SES	.108 ***	.063 ***	.032	.021	.019
Achtergrondkenmerken					
Geslacht		.184 ***	.158***	.098***	.098***
Leeftijd		.149 ***	.080***	.047**	.049**
Lage SES gezin		.022	.011	.015	.015
Sociale controlevariabelen					
Ouderlijke controle			-.373***	-.215***	-.192***
Waarden&normen				.404***	.294***
Zelfcontrole					.200***
R ²	.012	.067	.198	.327	.352
R ² adjusted	.011	.065	.196	.325	.351
Verandering in R ²	--	***	***	***	***
N	2835	2835	2835	2835	2835

* p < .05 ** p < .01 *** p < .001

Model 1 werd hier boven al besproken. Uit model 1 bleek dat de lage school SES een invloed heeft. De verklaarde variantie door de school SES is echter wel klein (R^2 .011). De individuele verschillen in de algemene delinquentieschaal wordt dus in heel beperkte mate verklaard door de lage school SES. In model 2 worden enkele achtergrondkenmerken van de leerling (lage SES gezin, leeftijd en geslacht) toegevoegd aan het model. We zien dat het netto-effect van de school SES afneemt (van bèta waarde .108 naar .063). Het netto-effect van de school SES neemt dus af maar blijft wel nog significant en positief. Van de drie betrokken achtergrondkenmerken hebben geslacht en leeftijd een significant positief maar matig netto-effect. Het effect van lage SES gezin is zeer zwak en niet significant. Daarnaast moet ook vermeld worden dat R^2 groter is dan in model 1 (R^2 .067). We kunnen dus besluiten dat meer van de individuele verschillen in deze algemene delinquentieschaal verklaard worden wanneer we deze drie achtergrondkenmerken mee betrekken in de analyse.

In model 3 wordt de variabele ouderlijke controle toegevoegd. Het netto-effect van de school SES neemt opnieuw af (bèta: .032). Naast een afname van effect zien we ook dat dit gevonden netto-effect van de school SES niet meer significant is. We vinden ook een afname van de netto-effecten van de achtergrondkenmerken. Wel blijven de effecten van geslacht en leeftijd significant. Wat verder opvalt is dat de verklaarde variantie significant toegenomen is door de introductie van de variabele ouderlijke controle (R^2 : .198). Ouderlijke controle heeft dan ook het grootste netto-effect in het model. We vinden een sterk, negatief en significant netto-effect voor ouderlijke controle. We kunnen deze negatieve bèta waarde als volgt interpreteren: Hoe meer ouderlijke controle, hoe minder zelfgerapporteerd delinquent gedrag.

In model 4 voegen we nog een informele controlemechanisme uit namelijk waarden & normen. We kunnen wat betreft het netto-effect van school SES hetzelfde concluderen als in model 3. We zien immers opnieuw een daling van effect van de school SES. We vinden dus een zwak, positief en niet significant netto-effect van de school SES. Naast een afname in effect van de school SES vinden we ook een afname in effect bij de achtergrondkenmerken. Zowel het netto-effect van geslacht en leeftijd blijft significant.

Het introduceren van de variabele waarden & normen zorgt voor een afname van het netto-effect van ouderlijke controle. De bèta waarde van ouderlijke controle is nog matig, negatief en significant. Daarnaast zien we dat de bèta-waarde van waarden & normen hoog ligt. We vinden een sterk, significant en positief netto-effect voor waarden & normen. Tenslotte zien we opnieuw

een grote, significante, toename in verklaarde variantie ($R^2: .327$). Het toevoegen van de variabele waarden & normen zal dus leiden tot meer verklaarde individuele verschillen in de algemene delinquentieschaal.

In model 5 wordt ten slotte ook de variabele zelfcontrole toegevoegd. Nu zijn alle informele controlemechanismen geïntroduceerd in het model. Wat het meest opvalt is dat de verklaarde variantie (opnieuw) significant veel groter wordt ($R^2: .352$). We kunnen dus besluiten dat het introduceren van de variabele zelfcontrole zorgt voor een significante toename in de verklarende kracht van het model. Daarnaast zien we ook dat het netto-effect van de school SES afneemt. In model 1 vonden we nog een bèta waarde van .108 en in model 5 is dit afgenomen tot een bèta waarde van .019. De school SES blijft dus een invloed hebben, weliswaar een heel zwakke, na controle van de informele controle mechanismen. De afname in effect van de school SES wijst erop dat het informele controlemechanisme, zelfcontrole, een modererende variabele is voor het effect van de school SES (zie ook figuur 1). Naast een afname van het netto-effect van de school SES, vinden we GEEN afname in effect van de achtergrondkenmerken geslacht, leeftijd en lage SES gezin. De variabelen geslacht en leeftijd blijven een significant netto-effect hebben.

We zien dat waarden & normen het belangrijkste controlemechanisme is (bèta waarde van .294). De variabele heeft een sterk, significant en positief netto-effect. We zien wel dat het introduceren van de variabele zelfcontrole zorgde voor een afname in netto-effect voor zowel de variabele ouderlijke controle als de variabele waarden & normen.

Ten slotte is het ook belangrijk te gaan kijken naar het verloop in netto-effect van de school SES doorheen de verschillende modellen. We startten met een positief, zwak en significant netto-effect van de school SES in model 1. Bij het introduceren van enkele achtergrondkenmerken zien we een afname van netto-effect (bèta waarde: .063). Dit gevonden netto effect blijft wel positief en significant. In model 3, 4 en 5 zien we grote dalingen in het netto-effect van de school SES. Met andere woorden de variabelen ouderlijke controle, waarden & normen en zelfcontrole zijn modererende variabelen voor het effect van de school SES.

Jongens & meisjes

Tabel 22: Algemene delinquentie en bloksgewijze regressieanalyse opgesplitst naar geslacht.

Onafhankelijke variabelen	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4		Model 5	
	Bèta-waarden		Bèta-waarden		Bèta-waarden		Bèta-waarden		Bèta-waarden	
	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
Lage school SES	.121** *	.094***	.071**	.051	.031	.029	.033	.004	.029	.003
Achtergrond-kenmerken			.178***	.119***	.093***	.063*	.058*	.030	.063*	.031
Leeftijd			.008	.047	-.005	.035	.009	.032	.011	.030
Lage SES gezin										
Sociale controlevariabelen										
Ouderlijke controle					-.393***	-.364***	-.230***	-.203***	-.213***	-.174***
Waarden&normen							.422***	.390***	.298***	.289***
Zelfcontrole									.224***	.193***
R ²	.015	.009	.044	.025	.187	.153	.335	.274	.368	.298
R ² adjusted	.014	.008	.042	.023	.185	.151	.333	.272	.365	.295
Verandering in R ²	--	--	***	***	***	***	***	***	***	***
N	1395	1439	1395	1439	1395	1439	1395	1439	1395	1439

* p < .05 ** p < .01 *** p < .001

Nu is het de vraag of we dergelijke conclusies ook kunnen maken wanneer we opsplitsen naar geslacht. Wanneer we kijken naar de effecten van de lage school SES dan valt op dat voor zowel de meisjes als voor de jongens de significantie verdwijnt doorheen de modellen. Het netto-effect van de lage school SES neemt dus af met elke variabele die wordt geïntroduceerd in de analyse. Voor de jongens vinden we dat met het introduceren van de achtergrondkenmerken van de leerling (model 2) er een afname in netto-effect van de school SES plaatsvindt. Wel blijft dit netto-effect significant. Bij de meisjes is dit niet het geval. De significant van lage school SES verdwijnt al in model 2. Wanneer we één voor één de informele controlemechanismen toevoegen merken we, bij zowel de jongens als de meisjes, dat het netto-effect afneemt van de school SES nog verder afneemt. We kunnen opnieuw zeggen dat de informele controlemechanismen modererende variabelen zijn voor het effect van de lage school SES.

De belangrijkste variabelen in deze analyse zijn ongetwijfeld de informele controlemechanismen. Wanneer we kijken naar de netto-effecten van de informele controlemechanismen dan zien we in model 3 dat ouderlijke controle een sterk, negatief en significant effect heeft in model 3. Dit effect is iets groter dan gevonden werd in de algemene tabel (daar was bèta: $-.373$). Dit gevonden effect van ouderlijke controle neemt af wanneer we waarden & normen introduceren (model 4). Voor deze variabele vinden we een sterk, positief en significant effect. De variabele waarden & normen heeft hier ook een iets groter netto-effect dan dat gevonden werd in de algemene tabel. Tenslotte wordt ook de variabele zelfcontrole toegevoegd (model 5). We kunnen waarnemen dat het netto-effect van zowel ouderlijke controle als waarden & normen afneemt. Toch zien we dat de variabele waarden & normen opnieuw het belangrijkste informele controlemechanisme is bij zowel de jongens als de meisjes.

Wat hier wel opvalt, is het feit dat opnieuw alle informele controlemechanismen een significant effect hebben en ook zorgen voor een significante toename in de verklaaringskracht van het model bij zowel de jongens als de meisjes. In de algemene tabel hierboven vonden we ook al een significant effect voor alle informele controlemechanismen. Niet alleen blijken deze informele controlemechanismen een significant effect te hebben, zo blijkt ook dat ze modererende variabelen zijn voor het effect van de school SES.

Een verschilpunt tussen de jongens en meisjes is de grote van de verklaarde variantie. Waar we bij de jongens een grotere R^2 konden terug vinden dan in de algemene tabel is dit niet het geval voor de meisjes. Bij de meisjes vinden we een R^2 van $.298$. In de algemene tabel was R^2 : $.352$ en bij de jongens was dit R^2 : $.368$. We kunnen hieruit besluiten dat de verwerkte variabelen in de analyse minder individuele verschillen in de algemene delinquentieschaal bij de meisjes kan verklaren dan bij de jongens het geval was.

Wanneer we alles even samenvatten dan moeten we zeggen dat het netto-effect van de lage school SES daalt en de significantie verdwijnt wanneer de andere variabelen in de analyse worden betrokken. Het introduceren van de informele controlemechanismen zorgde voor een significante toename in de verklaaringskracht van het model bij zowel de algemene tabel als ook in in de tabellen van de jongens en meisjes. Van deze informele controlemechanismen bleek de variabele waarden & normen de sterkste bèta-waarde te hebben bij zowel de jongens als de meisjes.

6.3.2 Ernstige delinquentie schaal.

Hier volgt een tweede reeks van multivariate analyses ter verklaring van individuele verschillen in frequentie van ernstige delinquentie handelingen. De resultaten van de analyses lijken sterk op deze van de hierboven al gepresenteerde resultaten.

Tabel 23: Ernstig delinquent gedrag en bloksgewijze regressieanalyse.

Onafhankelijke variabelen	Model 1 Bèta- waarden	Model 2 Bèta- waarden	Model 3 Bèta- waarden	Model 4 Bèta- waarden	Model 5 Bèta- waarden
Lage School SES	.145***	.103***	.084***	.078***	.078***
Achtergrondkenmerken					
Geslacht		.144***	.128***	.098***	.098***
Leeftijd		.146***	.103***	.086***	.087***
Lage ses gezin		.006	.000	.001	.001
Sociale controlevariabelen					
Ouderlijke controle			-.234***	-.155***	-.145***
Waarden&normen				.201***	.153***
Zelfcontrole					.088***
R ²	.021	.062	.113	.145	.150
R ² adjusted	.021	.060	.112	.143	.148
Verandering in R ²	--	***	***	***	***
N	2838	2838	2838	2838	2838

* p < .05 ** p < .01 *** p < .001

In model 1 kunnen we het netto-effect voor de school SES terug vinden. We kunnen een matig, positief en significant effect vinden van de school SES. De verklaarde variantie is echter beperkt (R²: .021). In model 2 voegen we enkele achtergrondkenmerken van de leerlingen toe. We kunnen zien dat het netto-effect van de school SES afneemt (bèta: .103) Dit effect blijft wel positief en significant. Naast de school SES vinden we ook voor geslacht en leeftijd een significant netto-effect. Voor lage SES gezin vinden we een heel laag netto-effect. Daarnaast is de verklaarde variantie is door het toevoegen van enkele achtergrondkenmerken in de analyse toegenomen (R²: .062).

Vanaf model 3 worden één voor één de informele controlemechanismen toegevoegd. We merken opnieuw een afname in netto-effect van de school SES (bèta: .084), wel blijft deze significant en positief. Naast een afname van de school SES vinden we ook een afname in effect van de achtergrondkenmerken. Geslacht en leeftijd blijven wel een positief en significant effect behouden. Ouderlijke controle heeft een matig, negatief en significant effect. We kunnen dit interpreteren als volgt: hoe meer ouderlijke controle een leerling ervaart, hoe minder delinquent gedrag de leerling zal vertonen. Opnieuw is de verklaarde variantie door het toevoegen van deze extra variabele toegenomen (R^2 : .113)

In model 4 wordt de variabele waarden & normen toegevoegd. Opnieuw vinden we een afname in het effect van de school SES, leeftijd en geslacht. Wel blijven hun effect positief en significant. Met het introduceren van de variabele waarden & normen vinden we een afname in effect van ouderlijke controle. Wel blijft het effect van ouderlijke controle negatief en significant. Tenslotte in model 5 wordt het laatste informele controlemechanisme geïntroduceerd, de variabele zelfcontrole. We kunnen zien dat noch het effect van de lage school SES noch het effect van de achtergrondvariabelen afneemt met het introduceren van dit laatste informele controlemechanisme. We zien in model 5 dat alle informele controlemechanismen een significant effect hebben. Opnieuw blijkt de variabele waarden & normen het sterkste netto-effect te hebben (bèta: .153).

Tenslotte kunnen we er ook op wijzen dat de verklaarde variantie door het toevoegen van deze informele controlemechanismen significant is toegenomen. In model 1 vonden we een R^2 : .021 en in model 5 vonden we een R^2 : .150.

Jongens & meisjes

Tabel 24: Ernstig delinquent gedrag en bloksgewijze opgesplitst naar geslacht.

Onafhankelijke variabelen	Model 1 Bèta-waarden		Model 2 Bèta-waarden		Model 3 Bèta-waarden		Model 4 Bèta-waarden		Model 5 Bèta-waarden	
	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
Lage school SES	.193***	.063*	.151**	.015	.120***	.007	.121***	-.005	.119***	-.005
Achtergrond-kenmerken										
Leeftijd			.162***	.138***	.097***	.118***	.079**	.102***	.081**	.102***
Lage SES gezin			-.009	.046	-.019	.041	-.011	.040	-.010	.039
Sociale controlevariabelen										
Ouderlijke controle					-.300***	-.135***	-.213***	-.057*	-.204***	-.049
Waarden&normen							.225***	.187***	.155***	.156***
Zelfcontrole									.126***	.059
R ²	.037	.004	.062	.025	.145	.042	.187	.070	.198	.072
R ² adjusted	.037	.003	.060	.023	.143	.040	.184	.067	.194	.068
Verandering in R ²	--	--	***	***	***	***	***	***	***	Niet sig
N	1398	1439	1398	1439	1398	1439	1398	1439	1398	1439

* p < .05 ** p < .01 *** p < .001

In model 1 vinden we een netto-effect van de school SES van bèta waarde: .193. Bij de jongens vinden we dus een groter netto-effect van de school SES in model 1 als in de algemene tabel (bèta waarde:.145) en ook een groter effect vergeleken met de meisjes. Wat opvallend is het feit dat voor de jongens het netto-effect van de lage school SES significant blijft doorheen de modellen. Voor de meisjes vinden we deze significantie al niet meer terug in model 2. We kunnen besluiten dat we in model 5 we voor de jongens een effect vinden van de lage school SES maar dat we dit effect niet terug vinden bij de meisjes.

In model 3 wordt het eerste informeel controlemechanisme toegevoegd, de variabele ouderlijke controle. We krijgen bij zowel de jongens als de meisjes een afname in netto-effect van school SES en van de achtergrondkenmerken. Wel blijft zowel het netto-effect van de lage school SES als ook die van leeftijd voor de jongens significant. Bij de meisjes is dit enkel de variabele leeftijd. Voor de variabele ouderlijke controle vinden we voor de jongens een sterk, negatief en significant

effect. Met het introduceren van deze variabele is de verklaarde variantie ook significant toegenomen ($R^2: .045$). Voor de meisjes vinden we een matige, negatieve en significant netto-effect. Ook hier vinden we een significante toename van de verklaarde variantie (R^2).

In model 4 wordt een tweede informele controlemechanisme toegevoegd namelijk waarden & normen. We vinden geen afname in netto-effect van de school SES voor de jongens. Deze blijft matig, positief en significant. Voor de meisjes vinden we wel een afname. Bij zowel de jongens als de meisjes vinden we een afname in netto-effect van de variabele ouderlijke controle. Het netto-effect van ouderlijke controle als van waarden & normen is significant bij beide. Opnieuw krijgen we een significante toename in verklaarde variantie ($R^2: .187$ en $R^2: .70$). In model 5 tenslotte wordt de variabele zelfcontrole, als laatste informeel controlemechanisme, toegevoegd. We vinden maar een kleine afname in netto-effect van de school SES hierdoor bij de jongens. Het netto-effect blijft matig, positief en significant. Bij de meisjes heeft de lage school SES geen effect. Wel vinden we grotere afnamen in netto-effect van de variabelen ouderlijke controle en waarden & normen. De gevonden effecten blijven wel significant. De variabele met het sterkste netto-effect is ouderlijke controle ($\beta: -.204$) voor de jongens en waarden & normen voor de meisjes ($\beta: .156$).

We kunnen besluiten dat we doorheen de verschillende modellen weliswaar een afnemende, maar ook significant netto-effect terug vinden van de lage school SES voor de jongens en voor de meisjes een verdwijnend effect van de lage school SES. Daarnaast wijst de afname in netto-effect van de lage school SES met het introduceren van de andere variabelen erop dat de informele controlemechanismen modererende variabelen zijn voor het effect van de lage school SES. Verder vinden we ook dat de verklaarde variantie significant toeneemt bij het introduceren van alle de informele controlemechanismen bij de jongens. Bij de meisjes neemt de verklaarde variantie niet significant toe met het introduceren van de variabele zelfcontrole. Bij de andere informele controlemechanismen konden we wel een significante toename vinden. Tenslotte kunnen we nog zeggen dat de variabele met het sterkste netto-effect de ouderlijke controle ($\beta: -.204$) is voor de jongens en waarden & normen voor de meisjes ($\beta: .156$).

Besluit

Uit de eerste verklarende onderzoeksvraag bleek dat er wel degelijk een invloed (netto-effect) gevonden kan worden van de lage SES school. Zowel bij jongens als bij de meisjes en zowel de algemene delinquentieschaal als in de ernstige delinquentieschaal. Wel vonden we een sterker, vergeleken met deze van in de algemene delinquentieschaal, invloed (netto-effect) van de lage school SES in de ernstige delinquentieschaal.

In de tweede verklarende onderzoeksvraag wordt deze gevonden invloed gecontroleerd voor de variabele lage SES gezin. Uit het onderzoek bleek dat er een invloed van de lage school SES bleef bestaan zelfs na controle voor lage SES gezin. Voor de algemene delinquentieschaal bleven we een significant netto-effect vinden van de lage school SES zowel in de algemene tabel als voor de jongens en meisjes. In de ernstige delinquentieschaal vonden we andere resultaten. Daar bleef de lage SES school in de algemene tabel als in de tabel van de jongens een significant netto-effect te hebben zelfs na controle van de variabele lage SES gezin. Voor de meisjes verdween echter wel het gevonden significante netto-effect van de lage school SES.

Ten slotte de derde en laatste verklarende onderzoeksvraag. Hier werden alle variabelen van onderzoek in de analyses betrokken. Wanneer we kijken naar de algemene delinquentieschaal dan zien we na het introduceren van de achtergrondkenmerken de significante invloed (netto-effect) van de lage school SES verdwijnt. Ook wanneer we opsplitsten naar geslacht bleek dit het geval te zijn. Zowel bij de meisjes als bij de jongens verdween het significante netto-effect van de lage school SES met het introduceren van de achtergrondkenmerken of de socialisatievariabelen.

In de ernstige delinquentieschaal vinden we WEL een significant netto-effect van de lage school SES na het introduceren van alle variabelen. Wanneer de resultaten opgesplitst werden naar geslacht zagen we dat voor de meisjes geen significant netto-effect van de lage school SES kon worden terug gevonden. Voor de jongens vonden we dit significante netto-effect echter wel.

ALGEMEEN BESLUIT

Laten we alle gevonden resultaten even op een rijtje zetten.

Uit het beschrijvend deel hebben we geleerd dat de veelplegers en harde kern jongeren niet gelijk verdeeld zijn over de 23 scholen waarover we gegevens hebben. Sommige scholen hadden geen enkele veelpleger / harde kern jongere en andere scholen hadden dan weer een groot deel van het totaal veelplegers en harde kern jongeren. Uit de tweede beschrijvende onderzoeksvraag blijkt dat de scholen met lage tot zeer lage SES de grootste percentages veelpleger en harde kern jongeren hadden. Dezelfde conclusie kon ook gemaakt worden wanneer we opsplitsen naar geslacht. Zowel de hoogste percentages mannelijke als vrouwelijke veelplegers en harde kern jongeren werden gevonden in scholen met lage tot zeer lage SES.

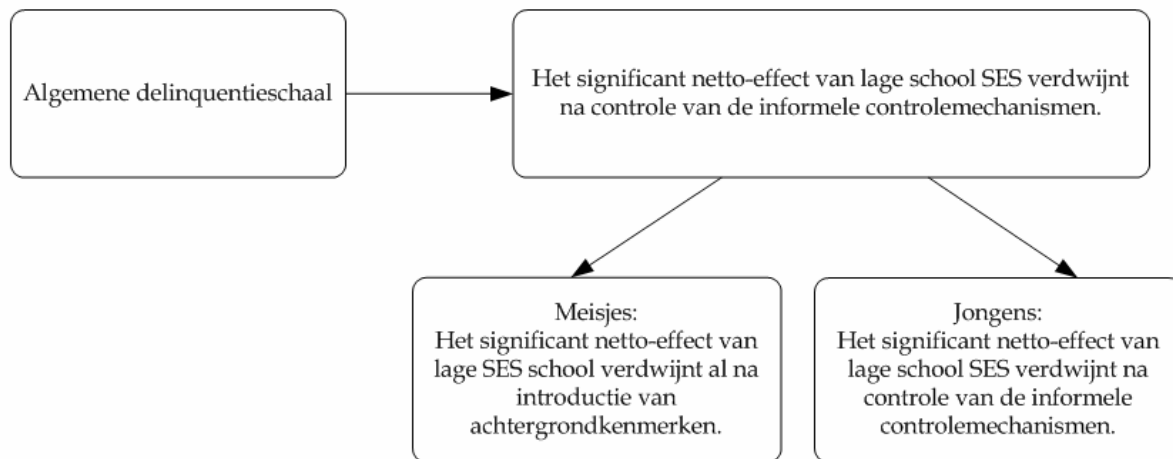
Uit het verklarend deel werd dan weer duidelijk dat de lage school SES wel degelijk een invloed heeft wanneer we een algemene delinquentieschaal en een ernstige delinquentieschaal als afhankelijke variabele gebruikten. Bij de ernstige delinquentieschaal vonden we een groter netto-effect van de lage school SES dan in de algemene delinquentieschaal. Wanneer opgesplitst werd naar geslacht dan bleek in de eerste reeks analyses van veelplegers (algemene delinquentieschaal als afhankelijke variabele) dat het netto-effect van de lage school SES groter is bij de jongens (β : .116) dan bij de meisjes (β : .081). Bij de ernstige delinquentieschaal kon hetzelfde worden vastgesteld. We vinden voor de jongens een β : .194 en voor de meisjes een β : .068. Uit deze eerste onderzoeksvraag kunnen we ook leren dat er niet alleen een effect gevonden wordt van de lage school SES maar dat deze ook significant is in zowel de algemene delinquentieschaal als de ernstige delinquentieschaal als ook voor de beide geslachten.

In de tweede verklarende onderzoeksvraag gaan we deze gevonden significante en matige netto-effect van de lage school SES controleren voor de lage SES gezin van de leerlingen. Met andere woorden vinden we nog steeds een netto-effect van de lage school SES wanneer de lage gezin SES in de analyse betrokken wordt? Laten we eerst de resultaten bekijken in de algemene delinquentieschaal. Hier blijkt dat zelfs na het introduceren van de lage gezin SES er een significant netto-effect voor de lage school SES blijft bestaan. Dezelfde conclusie kon gemaakt worden voor zowel de jongens en de meisjes. Een opvallend resultaat is het feit dat de lage SES

gezin niet significant is in de algemene tabel noch in de tabel voor de jongens. Voor de meisjes heeft de variabele lage SES gezin wel een significant netto-effect.

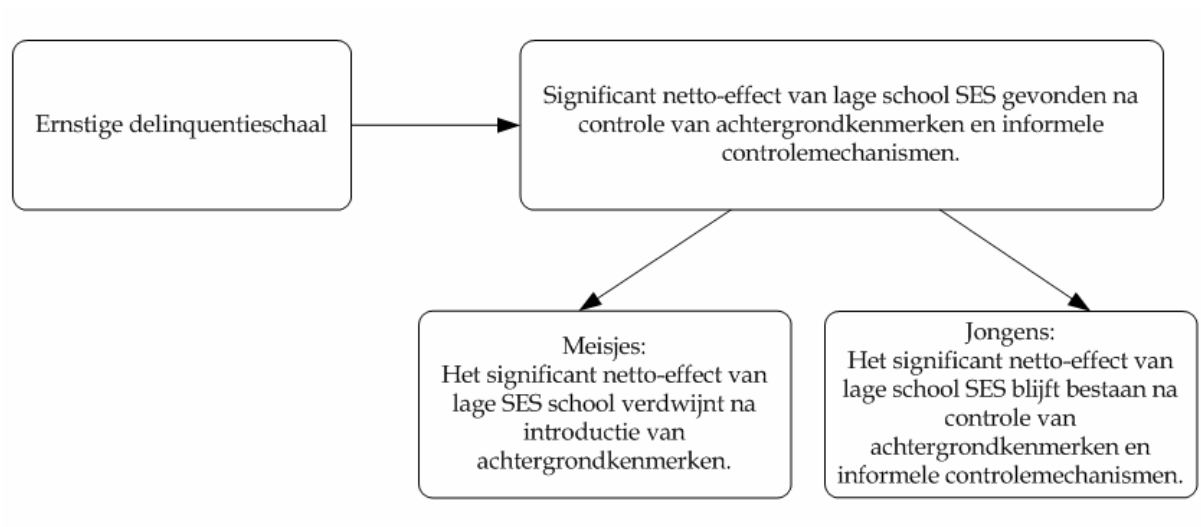
In de ernstige delinquentieschaal blijft de lage school SES na het introduceren van de variabele lage SES significant in de algemene tabel en in de tabel voor de jongens. Met andere woorden we vinden geen significant netto-effect meer van de lage school SES bij de meisjes wanneer er gecontroleerd wordt op lage gezin SES. Opnieuw vinden we ook dat de variabele lage SES gezin geen significant netto-effect heeft in de algemene tabel noch in de tabel van de jongens. In de tabel van de meisjes vinden we wel een significant netto-effect van deze variabele. We vonden hetzelfde resultaat ook al bij de algemene delinquentieschaal.

Tenslotte hebben we nog de derde en laatste verklarende onderzoeksvraag. Hier werd de rol van de informele controlemechanismen in de relatie tussen lage school SES en zelfgerapporteerd delinquent gedrag onderzocht. In de algemene delinquentieschaal hebben we de conclusie gemaakt dat door het introduceren van de informele controlemechanismen het netto-effect van de lage school SES afneemt maar ook de significantie verdwijnt. We zouden dus kunnen besluiten dat de informele controlemechanismen modererende variabelen zijn voor het effect van de lage school SES. De informele controlemechanismen bleken een matig tot sterk significant netto-effect te hebben. Waarden & normen bleek het informeel controlemechanisme te zijn met het sterkste netto-effect (β : .294). Wanneer we opsplitsten naar geslacht zagen we dat voor de jongens het netto-effect van de lage school SES afneemt als ook de significantie verdwijnt door het introduceren van de informele controlemechanismen. Voor de meisjes werd al geen significant netto-effect van de lage school SES gevonden na het introduceren van enkele achtergrondkenmerken (leeftijd, geslacht en lage gezin SES) van de leerlingen. Opnieuw bleken de informele controlemechanismen modererende variabelen te zijn voor het effect van de lage school SES. Zowel voor de meisjes als voor de jongens bleken ouderlijke controle, waarden&normen en zelfcontrole een matig tot sterk, significant, netto-effect te hebben. Van deze informele controlemechanismen bleek de variabele waarden & normen de sterkste β -waarde te hebben bij zowel de jongens als de meisjes.

Figuur 6: Algemene delinquentie en het effect van de lage school SES

Vervolgens kijken we ook naar de ernstige delinquentieschaal. De belangrijkste bevinding hier is dat zelfs na het introduceren van de informele controlemechanismen we een significant en matig tot sterk netto-effect blijven vinden voor de variabele lage school SES. Dit was niet het geval in de algemene delinquentieschaal. Naast een significant netto-effect van de lage school SES vinden we ook een significant netto-effect van alle informele controlemechanismen. Opnieuw blijkt de variabele waarden & normen het sterkste netto-effect te hebben (β : .153). Wanneer we gaan opsplitsen naar geslacht kunnen we opnieuw een opmerkelijke conclusie maken. Zo blijkt het netto-effect van de lage school SES bij de jongens significant doorheen de modellen. Bij de meisjes verdwijnt de significantie van het netto-effect van de lage SES al in model 2, na het introduceren van enkele achtergrondkenmerken van de leerlingen. Dus het introduceren van de informele controlemechanismen neemt in de meisjestabel als het ware de eerder gevonden invloed van de lage school SES weg. Daarnaast zien we ook dat alle informele controlemechanismen een significant netto-effect hebben in de tabel voor de jongens. In de tabel van de meisjes vinden we enkel voor waarden & normen, en dus niet voor ouderlijke controle en zelfcontrole, een significant netto-effect. Voor de meisjes blijkt deze variabele dan ook het sterkste netto-effect te hebben, voor de jongens is dit niet waarden en normen maar wel ouderlijke controle (β : -.204).

Figuur 7: Ernstig delinquent gedrag en het effect van de lage school SES.

KRITISCHE BEDENKINGEN.

In deze thesis gaan we een kenmerk van de schoolcontext, namelijk concentraties van economisch kwetsbare jongeren, bestuderen. We doen dit aan de hand van data verzameld door een vragenlijst die werd afgenomen van leerlingen. De lezer moet voor ogen houden dat scholen niet geïsoleerd werken van de rest van de maatschappij.

“[...] the ideal study of school effects would employ individual-, school-, and community-level data for a large number of social areas. Further, it would measure the specific characteristics of community and school context as well as the specific individual-level factors thought to contribute to the behaviour of interest. No study has yet accomplished this combination of measurements and sample size.”¹⁷⁸

Zoals Gottfredson hier aangeeft zou het ideale onderzoek niet alleen kenmerken van het individu en de school, zoals in deze thesis, maar ook kenmerken van de buurt/stad moeten meenemen in de analyses. Met andere woorden niet alleen de leerlingen staan onder invloed van kenmerken van de schoolcontext maar ook de scholen worden beïnvloed door kenmerken van bijvoorbeeld de buurtcontext. Daarnaast moeten we opmerken dat niet alleen de school maar ook de leerlingen binnen de school onder invloed staan van deze buurtkenmerken. Hoe de leerlingen hun schoolcontext zullen ervaren is dus ook afhankelijk van de invloed van de kenmerken van de buurt of stad waar ze wonen of school lopen. Dergelijke ideeën passen in het Bronfenbrenner perspectief: *“The bronfenbrenner perspective indicates that the school is part of a wider societal context and that individuals within the school setting will be influenced by wider societal factors, which will also influence how they perceive the school setting.”¹⁷⁹*

Kortom het bestuderen van de school en de mogelijke invloed van een kenmerk van de school is niet gemakkelijk. Zo wijst Boxford er ook op dat scholen verschillen naar leerlingensamenstelling, naar omgeving (buurt/stad context), van structuur (gebouwen en directie) en mechanismen.¹⁸⁰ Met mechanismen bedoelt Boxford de verzameling van processen dat de structuur van het schoolsysteem bepalen. Deze mechanismen beïnvloeden de leerlingensamenstelling, de omgeving en de structuur van een school en op hun beurt beïnvloeden zij deze mechanismen. Boxford wil met andere woorden aangeven dat naast een invloed van de school er nog heel wat andere

¹⁷⁸ Gottfredson, D.C., *Schools and delinquency*, Cambridge, Cambridge University Press, 2001, 68.

¹⁷⁹ Boxford, S., *Schools and the problem of crime*, USA, Willan Publishing, 2006, 63.

¹⁸⁰ Ibid., 61.

invloeden zijn die individueel gedrag sturen. Deze andere verschillende invloeden zouden volgens hem dan ook moeten verwerkt worden in de analyse.

Naast de lezer te wijzen op mogelijke invloeden van buurt en stad wil ik er ook op wijzen dat in deze thesis geen onderscheid is gemaakt naar de mate van blootstelling van de leerling aan de schoolcontext. De sterkte van een invloed van een kenmerk van de schoolcontext op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag zal afhankelijk zijn van in hoeverre de leerlingen ook enige tijd hebben doorgebracht in deze context. Zo kan het zijn dat sommige van de bevroegde leerlingen al de hele eerste graad secundair in een school met lage SES doorbrengen en andere leerlingen kunnen nog maar net veranderd zijn van school. Deze leerlingen die nog maar nieuw zijn op de school hebben nog niet lang onder invloed gestaan van de context van lage school SES. Met andere woorden de mate van blootstelling zal zijn weerslag hebben op het gevonden netto-effect van een lage school SES op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag van de leerlingen.

Een derde bedenking die geplaatst kan worden bij dit onderzoek is dat de invloed van *peers*, de vriendengroep, niet betrokken werd in de analyse. Uit onderzoek bleek dat deze invloed niet te onderschatten is.¹⁸¹ Het zou kunnen dat wanneer we deze mogelijke invloed mee in de analyses betrokken hadden we andere resultaten waren bekomen.

Een vierde bedenking is of er nu, op basis van deze resultaten, een motivatie gevonden kan worden om een onderscheid in theorieën te maken voor jongens en meisjesdelinquentie. Zoals aangegeven in het stukje over genderverschillen zouden de theoretische benaderingen over jongens- en meisjes delinquentie in drie typen van benaderingen onderscheiden kunnen worden.¹⁸² We hebben de add-and-stir research, female-only-focused research en de integrated universal models of research. Wanneer we kijken naar de algemene delinquentieschaal dan bleek de lage school SES zowel voor de jongens als voor de meisjes, na het introduceren van de informele controlemechanismen, geen significant netto-effect meer te hebben op het zelfgerapporteerde delinquent gedrag. In de ernstige delinquentieschaal vonden we voor de jongens WEL een significant netto-effect van de lage school SES op het zelfgerapporteerde delinquent gedrag. Bij de meisjes werd dit significant netto-effect niet terug gevonden. Daarnaast

¹⁸¹ Kimberly, H.L. en Huizinga, D.H., 'School-related Risk and Protective Factors Associated with Truancy among Urban Youth Placed at Risk', *The journal of primary prevention*, 2007, 505-519.

¹⁸² Hoyt, S. en Scherer, D.G., *l.c.*, 102

blijkt ook in de ernstige delinquentieschaal dat bij het introduceren van het achtergrondkenmerk lage SES gezin het significante netto-effect verloren ging bij de meisjes. Bij de jongens was dit wel nog significant. Met andere woorden als we een verschil in resultaten vinden tussen jongens en meisjes dan was dit in de ernstige delinquentieschaal. Uit de resultaten in de algemene delinquentieschaal zou het opstellen van een aparte theorie voor jongens- en meisjesdelinquentie zinloos lijken. Op basis van de resultaten in de ernstige delinquentieschaal zou het idee van een aparte theorie voor jongens en meisjes delinquentie dan weer wel waardevol kunnen zijn.

Laten we tenslotte enkele bedenkingen formuleren rond de resultaten die naar voor kwamen bij het literatuuroverzicht. Laten we de resultaten uit deze thesis vergelijken met de resultaten uit de vorige onderzoeken (zie het literatuuroverzicht). Reiss en Rhodes vonden in hun onderzoek in 1963 dat de status (lage SES of hoge SES) van de schoolcontext een groter effect had dan de socio-economische achtergrond van de leerling.¹⁸³ Ook Jarjoura en Triplett maakten een gelijkaardige conclusie namelijk dat de status van een gebied een grotere impact heeft op het niveau van delinquentie bij jongeren, terwijl de familiestatus weinig tot geen impact heeft.¹⁸⁴ Ik wijs de lezer erop dat ik, op basis van de resultaten uit deze thesis, enkel uitspraken kan doen over de invloed van een LAGE status van een context.

Uit de tweede verklarende onderzoeksvraag in deze thesis bleek dat er een significant netto-effect van de lage school SES werd gevonden ook na het toevoegen van een lage SES gezin in de analyse. Dit gevonden netto-effect was significant en groter dan die van de lage SES gezin. Dit werd gevonden voor zowel de algemene als de ernstige delinquentie (behalve bij ernstige delinquentie van de meisjes) In de tabellen van de derde verklarende onderzoeksvraag bleek uit de multivariate analyses ter verklaring voor de individuele verschillen in de algemene delinquentieschaal dat het significante netto-effect van lage school SES verdween maar deze bleef wel groter dan het netto-effect van de lage SES gezin. Hetzelfde kon geconcludeerd worden voor de jongens. Bij de meisjes vonden we andere resultaten, hier was het netto-effect van de lage SES gezin groter dan deze van de lage school SES. Bij de multivariate analyses ter verklaring van individuele verschillen in ernstig delinquent gedrag bleek het netto-effect van de lage school SES significant. Voor de lage SES gezin vonden we een klein en niet significant netto-effect. Dit was zowel het geval in de algemene tabel als bij de jongenstabel. Voor de meisjes kregen we opnieuw andere resultaten. Hier vonden we geen significant netto-effect van de lage school SES. Voor de variabele lage SES gezin vonden we ook geen significant netto-effect maar dit effect was wel

¹⁸³ Reiss, A.J. en Rhodes, A.L., *l.c.*, 725.

¹⁸⁴ Jarjoura, G.R. en Triplett, R., *l.c.*, 134.

groter dan deze van de lage school SES. We zouden dus kunnen concluderen dat wat Reiss & Rhodes en Jarjoura & Triplette klopt wanneer er geen opsplitsing wordt gemaakt naar geslacht. In hun onderzoek werd dan ook geen opsplitsing gemaakt. Wanneer we wel opsplitsten kunnen we zeggen dat de resultaten van deze onderzoekers enkel gelden voor de jongens maar niet voor de meisjes.

Een eindconclusie bij het literatuuroverzicht was dat verschillende onderzoeken tegenstrijdige bevindingen aangaven. Volgens sommige onderzoeken zullen leerlingen delinquenter zijn in de meer homogene scholen (scholen waar jongeren zitten met dezelfde sociale klasse) terwijl andere onderzoeken dan weer aangeven dat jongeren devianter zullen zijn in de meer heterogene scholen. Uit de beschrijvende onderzoeksvragen konden we vaststellen dat de hoogste percentages veelplegers en harde kern jongeren gevonden werden in scholen met lage tot zeer lage SES. In dergelijke scholen zijn er hogere concentraties economisch kwetsbare leerlingen. Hiermee kunnen we slechts gedeeltelijke de vraag beantwoorden of nu in een homogene school of in een heterogene school de meeste delinquentie gevonden zal worden. Uit de beschrijving van de steekproef bleek het aantal bevroegde gedepriveerde leerlingen laag te liggen. Echte homogene, scholen met laten we zeggen 75% en meer economisch kwetsbare leerlingen, zaten niet in de steekproef. We zouden de voorzichtige conclusie kunnen maken dat in de meer homogene scholen, dus met concentraties van economisch kwetsbare jongeren, men meer delinquent gedrag zal vinden.

Daarnaast verwijs ik nog kort naar de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid van persisterende delinquenten jongeren van Walgrave en Vettenburg. Volgens hen kan de school een actieve ‘criminogene’ rol spelen ten aanzien van leerlingen van bepaalde bevolkingsgroepen. In het uitwerken van deze theorie gingen ze alleen kijken naar de meer ernstige delinquent gedrag (de veelplegers). “Zou het kunnen kloppen het dat het schoolsysteem een soort actieve ‘criminogene’ rol speelt ten aanzien van leerlingen uit bepaalde bevolkingsgroepen?” “En zo ja, zou deze criminogene rol ‘gespeeld kunnen worden’ door het kenmerk lage SES van de schoolcontext?” Dit waren de vragen die ik mezelf stelde voor het uitvoeren van de analyses. Uit de resultaten is gebleken dat het kenmerk van een lage SES van de schoolcontext inderdaad wel een ‘criminogene’ invloed kan uitoefenen voor ernstig delinquent gedrag. Bij de algemene delinquentieschaal werd dit na introductie van alle variabelen van onderzoek niet terug gevonden. Deze resultaten ondersteunen dus de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid.

Is er nu een economische desegregatie van het onderwijs in België, zoals Bowen Paulle voorstelt in zijn essay, nodig? Ik zou zeggen dat het afhangt van het doel dat je koppelt aan deze economische desegregatie. Als het doel is het verbeteren van de academische prestaties van de leerlingen dan is dit misschien wel nog een goede strategie. Uit onderzoek bleek immers dat de academische prestaties van de economisch kwetsbare leerlingen stegen wanneer ze school liepen waar geen concentraties van economisch kwetsbare leerlingen waren.¹⁸⁵ Wanneer het doel is het verminderen van het delinquent gedrag van de leerlingen dan kan aangegeven worden, uit de resultaten van de analyses in dit onderzoek, dat dit waarschijnlijk weinig effect zal hebben. Zo bleek immers dat het netto-effect (de bèta-waarden) van de lage school SES op het zelfgerapporteerd delinquent gedrag betrekkelijk laag is wanneer we kijken naar algemene delinquentie. Bij ernstig delinquent gedrag werd een sterker en significant effect gevonden van de lage school SES. Ik wijs de lezer er hier kort op dat de opmerking van McDonald en Braithwaite past binnen het plaatje. Deze onderzoekers gaven immers aan dat de invloed van de SES van de schoolcontext afhankelijk zal zijn van naar welk soort delinquent gedrag (triviale of ernstige feiten) men gaat kijken.

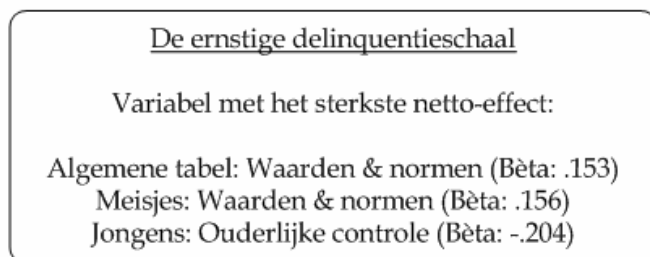
Echte resultaten die pleiten voor een economische desegregatie werd niet gevonden maar wel kunnen we besluiten dat de informele controlemechanismen het belangrijkste zijn voor de verklaring van individuele verschillen in de algemene en ernstige delinquentieschaal. Deze variabelen bleken zowel voor de jongens als voor de meisjes en in zowel de algemene delinquentieschaal als in de ernstige delinquentieschaal, steeds een matig tot sterk en significant netto-effect te hebben.

De algemene delinquentieschaal
Variabel met het sterkste netto-effect:
Algemene tabel: Waarden & normen (Bèta: .294)
Meisjes: Waarden & normen (Bèta: .289)
Jongens: Waarden & normen (Bèta: .298)

Figuur 8: De algemene delinquentieschaal: de variabele met het sterkste netto-effect

In de algemene delinquentieschaal bleek de variabele waarden & normen de variabele met het sterkste netto-effect.

¹⁸⁵ Kahlenberg, R.D., *o.c.*, 440.

Figuur 9: De ernstige delinquentieschaal: de variabele met het sterkste netto-effect

In de ernstige delinquentieschaal vinden we een verschil tussen jongens en meisjes. Hier blijkt voor de meisjes de variabele waarden & normen het sterkste netto-effect te hebben. Voor de jongens is dit echter ouderlijke controle. Deze resultaten (de gevonden netto-effecten van de informele controlemechanismen) kunnen interessant zijn naar beleid en preventie toe. Op basis van deze gevonden sterke en significante netto-effecten van de informele controlemechanisme zouden we kunnen besluiten dat het misschien beter is te interveniëren op het niveau van het individu, meer bepaald op zijn waarden & normen, dan op schoolniveau. Het hebben van de conventionele waarden & normen blijkt een goede beschermende factor in het stellen van delinquent gedrag. De vraag is natuurlijk in hoeverre interventie mogelijk is in de socialisatie, opvoeding van iemand.

We kunnen besluiten dat de resultaten uit deze thesis geven geen ondersteuning om te pleiten voor economische desegregatie. Maar misschien zijn andere niet zo extreme initiatieven dan weer wel een goed idee. Zo een initiatief vinden we in het recente decreet betreffende gelijke onderwijskansen (GOK decreet).¹⁸⁶ Met het GOK-decreet wil men speciale aandacht besteden aan allochtone en autochtone kinderen/jongeren uit kansarme milieus. Het decreet betreft drie grote krachtlijnen.

Krachtlijn 1: gaat over het inschrijvingsrecht. Hierin staat dat de school elk kind/ leerling MOET inschrijven in de school van zijn keuze of de keuze van zijn ouders indien het kind jonger is dan 12 jaar. Een van de verklaringsmodellen van het ontstaan van concentraties economisch kwetsbare leerlingen was dat de school de leerlingeninstroom controleert. Ze laten dus enkel de leerlingen toe die ze willen toelaten. Dit decreet wil daar een stokje voor steken.

¹⁸⁶ Decreet betreffende gelijke onderwijskansen, 28 juni 2002 , B.S. 14/09/2002

Krachtlijn 2 gaat over de oprichting van LOP's (Lokale overlegplatforms). Deze LOP's krijgen elk een welbepaald werkingsgebied van een aantal gemeenten of een regio toegewezen. Er zijn LOP's voor het basisonderwijs en LOP's voor het secundair onderwijs. Het LOP probeert alle leerlingen gelijke kansen te bieden om te leren en zich te ontwikkelen. Daarnaast trachten de LOP's ook elke vorm van uitsluiting, discriminatie en sociale scheiding tegen te gaan. In het LOP zitten onder andere: schooldirecties, directies van CLB's, vertegenwoordigers van vakverenigingen, ouderverenigingen, leerlingen, armen, allochtonen, de integratiedienst, onthaalbureaus voor anderstalige nieuwkomers, schoolopbouwwerk en de sociale sector.

Ten slotte de laatste krachtlijn. Deze betreft een extra ondersteuningsaanbod. Scholen met relatief veel kansarme leerlingen kunnen beroep doen op aanvullende lestijden, begeleiding en ondersteuning. Het gaat om leerlingen die bijvoorbeeld minder kansen hebben door hun thuissituatie, omdat ze anderstalig zijn of omdat ze eerder al achterstand opliepen. Een voorbeeld van deze extra ondersteuning zijn de GOK-uren. Gok-uren zijn aanvullende lestijden waarmee scholen met veel kansarme leerlingen een gelijke-kansenbeleid kunnen voeren. De GOK-ondersteuning hangt samen met de kenmerken van de leerlingen van een school. De minimumdrempel om aanvullende lestijden te krijgen verschilt: in basisonderwijs en de eerste graad secundair komen alle scholen met meer dan 10 procent kansarme leerlingen in aanmerking. In de tweede en derde graad is de minimumdrempel 25 procent. Op 1 september 2007 steeg het aantal GOK-uren in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs met 30 %.¹⁸⁷

Misschien zijn deze zogenaamde GOK-uren de ideale oplossing om het effect van een lage school SES op ernstig zelfgerapporteerd delinquent gedrag te verkleinen. Als in deze scholen met hoge concentraties economisch kwetsbare leerlingen een speciaal beleid wordt gevoerd om deze kwetsbaarheid op te vangen dan kan het zijn dat het effect van deze lage school SES op ernstig delinquent gedrag verkleint.

We kunnen dus besluiten dat steeds meer academische en beleidsmatige aandacht komt voor het mogelijke effect dat concentraties van economisch kwetsbare leerlingen kan spelen op het (delinquent) gedrag van leerlingen. Om deze aandacht te ondersteunen en te versterken is er verder onderzoek naar concentraties van armoede binnen de schoolcontext nodig. *"We have a vast*

¹⁸⁷ X, 30 % Meer GOK-uren in secundair [2006/10/24], in Klasse [www] <http://www.klasse.be/flash/flash.ta?tekst=inline&actie=flash&nr=5392> [22/4/08]

*literature on juvenile offenses, but we have little direct information about the independent role schools may play.*¹⁸⁸

Er is dus nood aan onderzoek die de onafhankelijke rol van een school in delinquent gedrag van jongeren onderzoekt.

Om deze thesis met een positieve noot af te sluiten wil ik nog meegeven dat bleek uit diverse contacten, zoals mijn “email- verkeer” met zowel Ides Nicaise¹⁸⁹ en andere leden van OVDS¹⁹⁰ als ook met professor R.D. Kahlenberg¹⁹¹ en VZW’s zoals De Zuidpoort¹⁹², dat de academische interesse voor dit onderwerp er is, en in de toekomst verder zal uitgebouwd worden.

¹⁸⁸ McPartland, J.M. en Mcdill, E.L., ‘Research on crime in schools’ in *Violence in schools*, McPartland, J.M. en Mcdill, E.L., (eds.), Lexington, MA: Lexington books, 1977, 3.

¹⁸⁹ Nicaise, I., onderwerp: De democratische school [email] ontvangen op 31/03/08.

¹⁹⁰ De Zutter, D., onderwerp: De democratische school [email] ontvangen op 3/04/08.

¹⁹¹ Kahlenberg, R.D., onderwerp: equal schools [emails], datum van ontvangst 14/04/08 en 15/04/08.

¹⁹² Burgelman, S., onderwerp: armoede [emails] ontvangen op 21/03/08, 7/04/08 en 8/04/08.

BIBLIOGRAFIE

Boeken

- Angenent, H., *Achtergronden van jeugdcriminaliteit*, Diegem, Bohn Stafleu Van Loghum, 1991, 338 p.
- Bijleveld, C. C. J. H., *Methoden en technieken van onderzoek in de Criminologie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2005, 316.
- Boxford, S., *Schools and the problem of crime*, USA, Willan Publishing, 2006, 274 p.
- Braithwaite, J., *Inequality, crime and public policy*, Londen, Routledge, 1979, 332 p.
- Cohen, A.K., *Delinquent Boys : The culture of the gang*, New York, The Free Press, 198 p.
- Chesney- Lind, M., *The female offender: girls, women and crime*, Thousand Oaks, Sage, 1997, 232 p.
- De Witte, H., Hooge, J. en Walgrave, L., *Jongeren in vlaanderen: gemeten en geteld, 12-18 jarigen over hun leefwereld en toekomst*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2000, 258 p.
- Glueck, E. en Glueck, S., *Unraveling juvenile delinquency*, New York, Commonwealth fund, 1950, 247p.
- Gottfredson, D.C., *'Schools and delinquency'*, Cambridge, Cambridge University Press, 2001, 334 p.
- Gottfredson, M.R. en Hirschi, T., *A general theory of crime*, California, Stanford university press, 1990, 275 p.
- Goris, P. en Walgrave, L., *Van kattenkwaad en erger: actuele thema's uit de jeugdcriminologie*, Leuven, Garant, 2002, 231 p.
- Jansen, E.P.W.A. en Joostens, T.H., *Enquêteuren: het opstellen en gebruiken van vragenlijsten*, Groningen, Wolters-Noordhoff BV, 1998, 136 p.
- Kahlenberg, R.D., *All together now: creating 'middle- class schools' through public school choice*, Washington DC, Brooking institution Press, 2001, 440.
- Kerckvoorde, J.V., *Een maat voor het kwaad?*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 1995, 262 p.
- Loeber, R. en Farrington, D.P., *Serious & violent juvenile offenders: risk factors and successful interventions*, Thousand Oaks, Sage Publications, 1998, 251 p.
- Loeber, R. en Farrington, D.P., *Child delinquents: development, intervention and service needs*, Thousand Oaks, Sage Publications, 495 p.
- McDonald, L., *Social class and delinquency*, Londen, Faber en Faber, 1969, 240 p.

McPartland, J.M. en Mcdill, E.L., 'Research on crime in schools' in *Violence in schools*, McPartland, J.M. en Mcdill, E.L., (eds.), Lexington, MA: Lexington books, 1977, 185 p.

Pauwels, L., *Buurtinvloeden en jeugddelinquentie: Een toets van de sociale desorganisatietheorie*, Den Haag, Boom Juridische Uitgevers, 2007, 247 p.

Peeters, J., *Antisociale jongeren*, Antwerpen, Garant, 2003, 151 p.

Rovers, B., *De buurt, een broeinest?, Een onderzoek naar de invloed van de woonomgeving op jeugdcriminaliteit*, Nijmegen, Ars Aequi Libri, 1997, 172 p.

Schampheleire, W.D. en Looveren, I.V., *De techniek van de enquête*, Amersfoort, Acco Leuven, 1995, 143 p.

Sampson, R.J. en Laub, J.H., *Crime in the making: Pathways in turning points through life*, Cambridge, Harvard university Press, 1993, 385 p.

't Hart, H., Boeije, H. en Hox, J., *Onderzoeksmethoden*, Amsterdam, Boom onderwijs, 2005, 384 p.

Van Der Zouwen, J. en Dijkstra, W., *Sociaal-wetenschappelijk onderzoek met vragenlijsten: Methoden, knelpunten, oplossingen*, Amsterdam, VU Uitgeverij, 1989, 189 p.

Weerman, F., Smeenk, W. en Harland, P., *Probleemgedrag van leerlingen tijdens de middelbare schoolperiode: individuele ontwikkeling, leerlingennetwerken en reacties vanuit de school.*, Amsterdam, Aksant, 2007, 302 p.

Wikström, P.-O.H., 'Crime as alternative: Towards a cross-level situational action theory of crime causation' in *Beyond empiricism: Institutions and intentions in the study of crime*, McCoard, J. (ed.), New Brunswick, Transaction Publishers, 2004, 1-37.

Wikström, H.P.-O., 'Individuals, settings, and acts of crime: situational mechanisms and the explanation of crime' in *The explanation of crime: context, mechanisms and development*, Wikström, H.P.-O en Sampson, R.J.(eds.), Cambridge, Cambridge University Press, 2006, 61-108.

Wikström, P.-O.H. en Butterworth, D.A., *Adolescent crime: individual differences and lifestyles*, Canada, Willan Publishing, 2006, 286 p.

Tijdschriften

Alwin, D.F. en Otto, L.B., 'High school context effects on aspirations', *Sociology of education*, 1977, 259-273

Bowles, S., 'Schooling and inequality from generation to generation', *J. Pol. Ec.*, 1972, 219-251.

Boyd, W.L., 'What makes ghetto schools succeed or fail', *Teachers college record*, 1991, 331- 363.

Boyle, R.P., 'The Effect of the High School on Students Aspirations', *The American Journal of Sociology*, 1966, 628-639.

Bruinsma, G.J.N., 'De test -hertestbetrouwbaarheid van de self-report methode', *Tijdschrift voor de criminologie*, 1994, 245-255.

Bruinsma, G.J.N., 'Schoolklaseffecten en crimineel gedrag: een multilevel-analyse van contextuele invloeden', *Tijdschrift voor de criminologie*, 1990, 1-11.

Bruinsma, G.J.N. en Klok, P.J., 'Schoolsatisfactie en crimineel gedrag bij jongeren: een contextuele studie', *Tijdschrift voor de criminologie*, 1985, 152-165.

Burt, C.H., Simons, R.L. en Simons, L.G., 'A longitudinal test of the effects of parenting and the stability of self-control: negative evidence for the general theory of crime', *Criminology*, 2006, 353-396.

Burton, V.S., Cullen, F.T., Evans, T.D., Alarid, L.F. en Dunaway, R.G., 'Gender, Self-Control, and Crime', *Journal of research in crime and delinquency*, 1998, 123-147.

Dornbusch, S.M., Erickson, K. G., Laird, J. en Wong, C.A., 'The Relation of Family and School Attachment to Adolescent Deviance in Diverse Groups and Communities', *Journal of Adolescent Research*, 2001, 396-422.

Elliott, D.S., 'Delinquency, school attendance and dropout', *Social Problems*, 1966, 307-314.

Elliott, D.S. en Huizinga, D., 'Social class and delinquent behavior in a National Youth Panel', *Criminology*, 1983, 149-178.

Forehand, R., Miller, K.S., Dutra, R. en Chance, M.W., 'Role of Parenting in Adolescent Deviant Behavior: Replication Across and Within Two Ethnic Groups', *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 1997, 1036-1041.

Gould, L.C., 'Discrepancies Between Self-Reported and Official Measures of Delinquency', *American Sociological Review*, 1981, p367-396.

Grasmick, H.G., Tittle, C.R., Bursik, R.J. en Arneklev, B.J., 'Testing the core empirical implications of Gottfredson and Hirschi's General theory of crime', *Journal of research in crime and delinquency*, 1993, 5-29.

Hagan, J., 'The poverty of a classless criminology - The American Society of criminology 1991 Presidential address', *Criminology*, 1992, 1-20.

Hagan, J., Simpson, J. en Gillis., A.G., 'The sexual stratification of social control: a gender-based perspective on crime and delinquency', *Br. J. Sociol.*, 1979, 25-38.

Harry, J., 'Social Class and Delinquency: One More Time*', *The Sociological Quarterly*, 1974, 294-301.

Hessing, D.J. en Elffers, H., 'De validiteit van de self-report methode in onderzoek naar regelvertredend gedrag', *Tijdschrift voor de criminologie*, 1995, 55-71.

Hindelang, M.J., Hirschi, T. en Weis, J.G., 'Correlates of Delinquency: The Illusion of Discrepancy between Self-Report and Official Measures', *American Sociological Review*, 1979, 995-1014.

Hoyt, S. en Scherer, D.G., 'Female juvenile delinquency: Misunderstood by the Juvenile Justice System, neglected by social science', *Law and Human Behavior*, 1998, 81-107.

Jarjoura, G.R. en Triplett, R., 'The effects of social area characteristics on the relationship between social class and delinquency', *Journal of Criminal Justice*, 1997, 125-139.

Johnstone, J.W.C., 'Social class, social areas and delinquency', *Sociology and social research*, 1978, 49-72.

Junger-Tas, j., 'De theorie van sociale controle of sociale binding', *Tijdschrift voor de criminologie*, 1985, 244-266.

Kimpberly, H.L. en Huizinga, D.H., 'School-related Risk and Protective Factors Associated with Truancy among Urban Youth Placed at Risk', *The journal of primary prevention*, 2007, 505-519.

Krohn, M.D., Akers, R.L., Radosevich, M.J. en Lanza-Kaduce, L., 'Social status and deviance', *Criminology*, 1980, 303-318.

Lagrange, T.C. en Silverman, R.A., 'Low self-control and opportunity: testing the general theory of crime as an explanation for gender differences in delinquency', *Criminology*, 1999, 41-72.

Landis, J.R. en Scarpitti, F.R., 'Perceptions regarding value orientation and legitimate opportunity: delinquents and non-delinquents', *Social Forces*, 1965, 83- 91.

Larzelere, R.E. en Patterson, G.R., 'Parental management: mediator of the effect of socioeconomic status on early delinquency', *Criminology*, 1990, 301-319.

Latimore, T.L., Tittle, C.R. en Grasmick, H.G., 'Childrearing, Self-Control and crime: Additional Evidence', *Sociological Inquiry*, 2006, 343-371.

Megens, K. en Day, S., 'Delinquentie van meisjes. Over de relatie tussen risicofactoren en delinquent gedrag na behandeling in een JJI', *Tijdschrift voor de criminologie*, 2007, 370-385.

Meyer, J.W., "High School Effects on College Intentions", *The American Journal of Sociology*, 1970, 59-70.

Miller, W., 'Lower class culture as a generating milieu of gang delinquency', *Journal of Social Issues*, 1958, 5-20.

Nicaise, I., "Armoede op school: oorzaken en remedies", *Schoolleiding en begeleiding*, 1997, 1-37.

Nye, F.I., Short, J. F.J. en Olson, V.J., 'Socioeconomic Status and Delinquent Behavior', *The American Journal of Sociology*, 1958, 281-389.

Pauwels, L., 'Geweld in groepsverband bij Antwerpse jongeren', *Tijdschrift voor de criminologie*, 2008, 3-16.

Petersen, L.R., Lee, G.R. en Ellis, G.J., 'Social Structure, Socialization Values, and Disciplinary Techniques: A Cross-Cultural Analysis', *Journal of Marriage and the Family*, 1982, 131-142.

Sampson, R.J., Bartush, D.J., 'Legal cynicism and (subcultural?) tolerance of deviance: the neighbourhood context of racial differences', *Law and society review*, 1998, 777-804.

Romero, E., Go'Mez-Fraguela, J.A., Luengo, A. en Sobral, J., 'The self-control construct in the general theory of crime: an investigation in terms of personality psychology', *Psychology, Crime and Law*, 2002, 61-86.

Reiss, A.J. en Rhodes, A.L., 'Status Deprivation and Delinquent Behavior', *The Sociological Quarterly*, 1963, 135-149.

Reiss, A.J. en Rhodes, A.L., 'The Distribution of Juvenile Delinquency in the Social Class Structure', *American Sociological Review*, 1961, 720-732.

Sellström, E. en Bremberg, S., 'Is there a school-effect on pupil outcomes? A review of multilevel studies', *J. Epidemiol. Community Health*, 2006, 149-155.

Thorlindsson, T., 'Durkheim's Theory of Social Order and Deviance: a Multi-level Test', *European sociological review*, 2004, 271-285.

Tittle, C.R. en Meier, R.F., 'Specifying the SES/ delinquency relationship by social characteristics of contexts', *Journal of research in crime and delinquency*, 1991, 430-455.

Turner, M.G., Piquero, A.R. en Pratt, T.C., 'The school context as a source of self-control', *Journal of Criminal Justice*, 2005, 327-339.

Van der Heijden, P.G.M., Sijtsma, K. en Hart, H.t., 'Self- report delinquentie-schalen zijn nog steeds betrouwbaar: een reactie op de studies van Bruinsma', *Tijdschrift voor de criminologie*, 1995, 71-83.

Vazsonyi, A.T., 'Family socialization and delinquency in the United States and Switzerland', *European journal on criminal policy and research*, 1996, 81-100.

Vazsonyi, A.T., Pickering, L.E., Junger, M. en Helsing, D., 'An empirical test of a general theory of crime: a four-nation comparative study of self control and the prediction of deviance', *Journal of research in crime and delinquency*, 2001, 91-131.

Welsh, N.W., 'The effects of school climate on school disorder', *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 2000, 88-107.

Andere bronnen

Burgelman, S., onderwerp: armoede [emails] ontvangen op 21/03/08, 7/04/08 en 8/04/08.

Cooper, B.S. en Valentine, T.S. (z.d.) James S. Coleman (1926-1995) Career- Contributions and Controversies, Redefining American Education, Contribution to education [www]. Education encyclopedia: <http://education.stateuniversity.com/pages/1841/Coleman-James-S-1926-1995.html> [1/4/08]

Decreet betreffende gelijke onderwijskansen, 28 juni 2002, B.S. 14/09/2002

De Zutter, D., onderwerp: De democratische school [email] ontvangen op 3/04/08.
Fred Braeckman, F (z.d) 'Kansarmoede en onderwijs' [www]. Vereniging armoede. be: www.acodonderwijs.be/doc/Kansarmoede%2520en%2520onderwijs.doc [8/04/2008]

Hebberecht, P. *Criminologie*. Gent, 2004-2005, 230.

Jansens, D. (z.d) 'Ouder, je bent het en je blijft het.' in De Zuidpoort VZW: Verenigingen waar armen het woord nemen (brochure)

Kahlenberg, R.D., (2006/05/24) 'One Pasadena : Tapping the Community's Resources to Strengthen the Public Schools. A Report to the Pasadena Educational Foundation' [pdf bestand]. Equality and education: A century foundation project [www] <http://www.equaleducation.org/publications.asp?pubid=567> [29/03/2008]

Kahlenberg, R.D, onderwerp: equal schools [emails], datum van ontvangst 14/04/08 en 15/04/08.

Nicaise, I. (2008/03/7) 'De sociale ongelijkheid achter de kampeertoestanden' [www]. Ovds, oproep voor een democratische school: http://www.democratischeschool.org/article.php3?id_article=223 [19/04/08]

Nicaise, I., onderwerp: De democratische school [email] ontvangen op 31/03/08.

Paulle, B. (2006/03/01). 'Voorbij de oude debatten. Een voorstel voor 'economische' desegregatie van het onderwijs'. [pdf bestand]. De volkskrant: http://www.volkskrant.com/bijlagen/essay_paulle.pdf [27/03/08].

Pol, K., (z.d) 'Marion County [Oregon] Youth Study, 1964-1979' [www]. Inter university consortium for political and social research: <http://www.icpsr.umich.edu/ICPSR/index.html> [28/2/08]

Riley, D. en Shaw, M., 'Parental supervision and juvenile delinquency', Londen, Her majesty's stationery office, 1985, (een Home Office research and planning unit report nummer 83).

X. (2001/01/01) '70 vragen over 10- puntenprogramma van OVDS' [www]. Ovds, Oproep voor een democratische school: http://www.democratischeschool.org/article.php3?id_article=161 [26/03/08]

X, 30 % Meer GOK- uren in secundair [2006/10/24], in Klasse [www] <http://www.klasse.be/flash/flash.taf?tekst=inline&actie=flash&nr=5392> [22/4/08]

BIJLAGEN

Bijlage 1: operationaliseringen van variabelen, constructen en cronbach's alpha van schaalconstructen.

Bijlage 2: Probleem van de multicollineariteit.

Bijlage 3: Eerste verklarende onderzoeksvraag.

Bijlage 4: Tweede verklarende onderzoeksvraag.

Bijlage 5: Derde verklarende onderzoeksvraag.

Bijlage 1: Operationalisering van variabelen, constructen en cronbach's alpha van schaalconstructen

Construct	Sociaal-structurele achtergrondkenmerken
Immigratieachtergrond gezin	Beide biologische ouders afkomstig uit België= geen achtergrond van immigratie Een van beide biologische ouders niet afkomstig uit België= achtergrond van immigratie
Lage SES gezin	Geen auto in het gezin + minstens af en toe horen zeggen dat er geen geld genoeg is om noodzakelijke dingen te kopen (codering: 1= deprivatie en 0 = geen deprivatie)
Eenoudergezin	Jongere vormt gezin met één ouder, zonder partner van vader, zonder partner van moeder. Als de jongere gescheiden ouders heeft, doch deze ouder woont samen met partner, is dit geen eenoudergezin. (Codering: 1= eenoudergezin; 0= andere)
Geslacht	Jongen = 1 Meisje= 0
Schoolse vertraging	Minstens een keer blijven zitten
Leeftijd	12-14 jaar = de jongste groep 14+ = oudste groep

Variabele	Operationele definitie
School SES	Is het percentage economisch kwetsbare jongeren per school
Veelpleger	% respondenten dat meer dan vier feiten heeft gepleegd in het afgelopen jaar
Harde kern jongere	% respondenten dat minstens vier feiten gepleegd heeft in het afgelopen jaar + contact met de politie gehad

Schaalconstruct	Gebruikte items	Cronbach's Alpha waarde
Delinquentie tolerantie (waarden en normen)	<p>Antwoordschaal: 5 puntenschaal (helemaal eens tot helemaal niet mee eens)</p> <p>Regels zijn gemaakt om te breken.</p> <p>Regels overtreden is niet erg, zolang je maar niet gepakt wordt.</p> <p>Het is oké om met iemand te vechten als je door die persoon uitgedaagd wordt.</p> <p>Als ik iets niet kan bereiken op een eerlijke manier, probeer ik het wel op een oneerlijke manier.</p>	.783
Ouderlijke controle	<p>Mijn ouder(s)/ verzorger(s) weten met wie ik omga als ik niet thuis ben.</p> <p>Mijn ouder(s)/verzorger(s) weten waar ik ben als ik niet thuis ben.</p> <p>Mijn ouder(s)/verzorger(s) weten hoe ik mij gedraag als ik niet thuis ben.</p> <p>Als ik de volgende dag naar school moet, moet ik op een vast tijdstip naar bed.</p> <p>Als ik met vrienden wegga, moet ik op een vast tijdstip thuis zijn.</p>	.709
Lage zelfcontrole	<p>1.Ik doe vaak dingen zonder er eerst bij na te denken.</p> <p>2.Wanneer ik kwaad ben, kunnen anderen beter uit mijn buurt blijven.</p> <p>3.Als ik plezier kan maken dan doe ik dat, ook al krijg ik er later problemen mee.</p> <p>4.Wanneer ik boos ben op anderen, ga ik eerder slaan dan praten.</p> <p>5.Ik zeg wat ik denk, ook als dat niet slim is.</p> <p>6.Ik doe vaak meteen waar ik zin in heb.</p> <p>7.Ik word snel boos.</p> <p><u>Twee subschalen:</u></p> <p>Agressieschaal: bundelt de vragen: 2/4/7.</p> <p>Impulsiviteitschaal: bundelt de vragen: 1/3/5/6</p>	<p>Total schaal: .788</p> <p>Agressieschaal: .671</p> <p>Impulsiviteitschaal: .717</p>

Bijlage 2. Probleem van de multicollineariteit.

Correlations

		geslacht	geen wagen en af en toe weinig geld	selfcontrol	delinquency tolerance	parcontrol	leeftijd	procentsschool
geslacht	Pearson Correlation	1,000	-,043*	,106**	,165**	-,088**	-,004	,002
	Sig. (2-tailed)		,017	,000	,000	,000	,826	,920
	N	3081,000	3077	2944	3049	3045	3078	3081
geen wagen en af en toe weinig geld	Pearson Correlation	-,043*	1,000	,023	-,002	,033	,145**	,207**
	Sig. (2-tailed)	,017		,213	,930	,065	,000	,000
	N	3077	3078,000	2940	3046	3042	3075	3078
selfcontrol	Pearson Correlation	,106**	,023	1,000	,104**	-,039*	,101**	,079**
	Sig. (2-tailed)	,000	,213		,000	,034	,000	,000
	N	2944	2940	2944,000	2915	2910	2941	2944
delinquency tolerance	Pearson Correlation	,165**	-,002	,104**	1,000	-,377**	,055**	,110**
	Sig. (2-tailed)	,000	,930	,000		,000	,002	,000
	N	3049	3046	2915	3050,000	3016	3047	3050
parcontrol	Pearson Correlation	-,088**	,033	-,039*	-,377**	1,000	-,037*	-,048**
	Sig. (2-tailed)	,000	,065	,034	,000		,042	,008
	N	3045	3042	2910	3016	3046,000	3043	3046
leeftijd	Pearson Correlation	-,004	,145**	,101**	,055**	-,037*	1,000	,279**

	Sig. (2-tailed)	,826	,000	,000	,002	,042		,000
	N	3078	3075	2941	3047	3043	3079,000	3079
procentsschool	Pearson Correlation	,002	,207**	,079**	,110**	-,048**	,279**	1,000
	Sig. (2-tailed)	,920	,000	,000	,000	,008	,000	
	N	3081	3078	2944	3050	3046	3079	3082,000

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Bijlage 3: Eerste verklarende onderzoeksvraag

1. Algemene delinquentieschaal:

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,099a	,010	,010	2,89650

a. Predictors: (Constant), lowschooles

Coefficientsa

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,289	,095		13,603	,000
	lowschooles	,050	,009	,099	5,476	,000

a. Dependent Variable: general deviance scale

Geslacht (split file):

Model Summary

geslacht	Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
meisje	1	,081a	,007	,006	2,38724
jongen	1	,116a	,013	,013	3,25696

a. Predictors: (Constant), lowschooles

Coefficientsa

geslacht	Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
			B	Std. Error	Beta		
meisje	1	(Constant)	,897	,114		7,858	,000
		lowschooles	,035	,011	,081	3,184	,001
jongen	1	(Constant)	1,715	,147		11,701	,000
		lowschooles	,062	,014	,116	4,481	,000

a. Dependent Variable: general deviance scale

2. Ernstige delinquentie schaal:

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted Square	R	Std. Error of the Estimate
1	,145a	,021	,021		1,12924

a. Predictors: (Constant), lowschooles

Coefficientsa

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,088	,037		2,388	,017
	lowschooles	,029	,004	,145	8,068	,000

a. Dependent Variable: ernstscore

Geslacht (split file) :

Model Summary

geslacht	Model	R	R Square	Adjusted Square	R	Std. Error of the Estimate
meisje	1	,068a	,005	,004		,80233
jongen	1	,194a	,038	,037		1,36236

a. Predictors: (Constant), lowschooles

Coefficientsa

geslacht	Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
			B	Std. Error	Beta		
meisje	1	(Constant)	,093	,038		2,432	,015
		lowschooles	,010	,004	,068	2,654	,008
jongen	1	(Constant)	,116	,061		1,893	,059
		lowschooles	,044	,006	,194	7,612	,000

a. Dependent Variable: ernstscore

Bijlage 4: Tweede verklarende onderzoeksvraag

1. Algemene delinquentieschaal:

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,098a	,010	,009	2,89731
2	,103b	,011	,010	2,89640

a. Predictors: (Constant), lowschooles

b. Predictors: (Constant), lowschooles, geen wagen en af en toe weinig geld

Coefficientsa

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,296	,095		13,653	,000
	lowschooles	,049	,009	,098	5,389	,000
2	(Constant)	1,296	,095		13,654	,000
	lowschooles	,046	,009	,091	4,928	,000
	geen wagen en af en toe weinig geld	,327	,192	,032	1,704	,088

a. Dependent Variable: general deviance scale

Geslacht (spil file):

Model Summary

geslacht	Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
meisje	1	,081a	,007	,006	2,38784
	2	,101b	,010	,009	2,38429
jongen	1	,113a	,013	,012	3,25861
	2	,117b	,014	,012	3,25849

a. Predictors: (Constant), lowschooles

b. Predictors: (Constant), lowschooles, geen wagen en af en toe weinig geld

Model Summary

geslacht	Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
meisje	1	,081a	,007	,006	2,38784
	2	,101b	,010	,009	2,38429
jongen	1	,113a	,013	,012	3,25861
	2	,117b	,014	,012	3,25849

Coefficientsa

geslacht	Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
			B	Std. Error	Beta		
meisje	1	(Constant)	,898	,114		7,865	,000
		lowschoolses	,035	,011	,081	3,179	,002
	2	(Constant)	,906	,114		7,941	,000
		lowschoolses	,029	,011	,066	2,516	,012
		geen wagen en af en toe weinig geld	,496	,211	,062	2,356	,019
jongen	1	(Constant)	1,725	,147		11,744	,000
		lowschoolses	,061	,014	,113	4,391	,000
	2	(Constant)	1,721	,147		11,711	,000
		lowschoolses	,058	,014	,109	4,154	,000
		geen wagen en af en toe weinig geld	,345	,328	,028	1,054	,292

a. Dependent Variable: general deviance scale

2. Ernstige delinquentie schaal:

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,146a	,021	,021	1,12986
2	,148b	,022	,021	1,12973

a. Predictors: (Constant), lowschoolses

Coefficientsa

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,088	,037		2,370	,018
	lowschoolses	,029	,004	,146	8,086	,000
2	(Constant)	,088	,037		2,367	,018
	lowschoolses	,028	,004	,141	7,652	,000
	geen wagen en af en toe weinig geld	,097	,075	,024	1,294	,196

a. Dependent Variable: ernstscore

Geslacht (split file):

Model Summary

geslacht	Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
meisje	1	,068a	,005	,004	,80258
	2	,106b	,011	,010	,80018
jongen	1	,195a	,038	,037	1,36327
	2	,195b	,038	,037	1,36369

a. Predictors: (Constant), lowschoolses

b. Predictors: (Constant), lowschoolses, geen wagen en af en toe weinig geld

Coefficientsa

geslacht	Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
			B	Std. Error	Beta		
meisje	1	(Constant)	,093	,038		2,435	,015
		lowschoolses	,010	,004	,068	2,651	,008
	2	(Constant)	,097	,038		2,533	,011
		lowschoolses	,007	,004	,047	1,805	,071

		geen wagen en af en toe weinig geld	,226	,071	,084	3,189	,001
jongen	1	(Constant)	,114	,061		1,860	,063
		lowschoolses	,044	,006	,195	7,647	,000
	2	(Constant)	,114	,061		1,850	,064
		lowschoolses	,044	,006	,194	7,487	,000
		geen wagen en af en toe weinig geld	,042	,136	,008	,308	,758

a. Dependent Variable: ernstscore

Bijlage 5: Derde verklarende onderzoeksvraag

1. Algemene delinquentieschaal

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,108a	,012	,011	2,89123
2	,258b	,067	,065	2,81139
3	,445c	,198	,196	2,60705
4	,571d	,327	,325	2,38878
5	,594e	,352	,351	2,34319

a. Predictors: (Constant), lowschooles

b. Predictors: (Constant), lowschooles, geslacht, geen wagen en af en toe weinig geld, leeftijd

c. Predictors: (Constant), lowschooles, geslacht, geen wagen en af en toe weinig geld, leeftijd, famcontrol

d. Predictors: (Constant), lowschooles, geslacht, geen wagen en af en toe weinig geld, leeftijd, famcontrol, antisocw

e. Predictors: (Constant), lowschooles, geslacht, geen wagen en af en toe weinig geld, leeftijd, famcontrol, antisocw, selfcontrol

Coefficientsa

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,266	,098		12,960	,000
	lowschooles	,055	,010	,108	5,806	,000
2	(Constant)	-5,997	,863		-6,946	,000
	lowschooles	,032	,010	,063	3,276	,001
	geslacht	1,068	,106	,184	10,101	,000
	leeftijd	,495	,063	,149	7,867	,000
	geen wagen en af en toe weinig geld	,235	,195	,022	1,207	,227
3	(Constant)	2,430	,891		2,726	,006

	lowschoolses	,016	,009	,032	1,784	,075
	geslacht	,918	,098	,158	9,344	,000
	leeftijd	,265	,059	,080	4,458	,000
	geen wagen en af en toe weinig geld	,111	,181	,011	,616	,538
	famcontrol	-,253	,012	-,373	-21,499	,000
4	(Constant)	-,620	,827		-,749	,454
	lowschoolses	,011	,008	,021	1,294	,196
	geslacht	,569	,091	,098	6,231	,000
	leeftijd	,155	,055	,047	2,844	,004
	geen wagen en af en toe weinig geld	,155	,166	,015	,936	,349
	famcontrol	-,146	,012	-,215	-12,404	,000
	antisocw	,273	,012	,404	23,276	,000
5	(Constant)	-2,257	,826		-2,732	,006
	lowschoolses	,010	,008	,019	1,208	,227
	geslacht	,570	,090	,098	6,362	,000
	leeftijd	,164	,054	,049	3,069	,002
	geen wagen en af en toe weinig geld	,153	,163	,015	,939	,348
	famcontrol	-,130	,012	-,192	-11,246	,000
	antisocw	,199	,013	,294	14,784	,000
	selfcontrol	,093	,009	,200	10,591	,000

a. Dependent Variable: general deviance scale

Geslacht (split- file) :

Model Summaryf

geslacht	Model	R	R Square	Adjusted Square	R Std. Error of the Estimate
meisje	1	,094a	,009	,008	2,36425
	2	,158b	,025	,023	2,34660
	3	,391c	,153	,151	2,18801

	4	,524d	,274	,272	2,02581
	5	,546e	,298	,295	1,99317
jongen	1	,121a	,015	,014	3,26278
	2	,210b	,044	,042	3,21559
	3	,433c	,187	,185	2,96616
	4	,579d	,335	,333	2,68377
	5	,607e	,368	,365	2,61746

a. Predictors: (Constant), lowschooles

b. Predictors: (Constant), lowschooles, geen wagen en af en toe weinig geld, leeftijd

c. Predictors: (Constant), lowschooles, geen wagen en af en toe weinig geld, leeftijd, famcontrol

d. Predictors: (Constant), lowschooles, geen wagen en af en toe weinig geld, leeftijd, famcontrol, antisocw

e. Predictors: (Constant), lowschooles, geen wagen en af en toe weinig geld, leeftijd, famcontrol, antisocw, selfcontrol

f. There are no valid cases in one or more split files. Statistics cannot be computed.

Coefficientsa,b

geslacht	Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
			B	Std. Error	Beta		
meisje	1	(Constant)	,860	,117		7,370	,000
		lowschooles	,042	,012	,094	3,578	,000
	2	(Constant)	-3,571	1,022		-3,495	,000
		lowschooles	,023	,012	,051	1,855	,064
		leeftijd	,326	,075	,119	4,369	,000
		geen wagen en af en toe weinig geld	,380	,217	,047	1,750	,080
	3	(Constant)	2,846	1,048		2,717	,007
		lowschooles	,013	,011	,029	1,135	,257
		leeftijd	,172	,070	,063	2,445	,015
		geen wagen en af en toe weinig geld	,280	,203	,035	1,385	,166
famcontrol		-,209	,014	-,364	-14,721	,000	

	4	(Constant)	,297	,984		,302	,763
		lowschoolses	,002	,011	,004	,165	,869
		leeftijd	,083	,065	,030	1,269	,205
		geen wagen en af en toe weinig geld	,258	,188	,032	1,374	,170
		famcontrol	-,116	,014	-,203	-8,066	,000
		antisocw	,226	,015	,390	15,491	,000
		5	(Constant)	-1,026	,986		-1,040
		lowschoolses	,002	,010	,003	,145	,885
		leeftijd	,086	,064	,031	1,333	,183
		geen wagen en af en toe weinig geld	,241	,185	,030	1,309	,191
		famcontrol	-,100	,014	-,174	-6,939	,000
		antisocw	,167	,017	,289	10,026	,000
		selfcontrol	,073	,011	,193	6,953	,000
jongen	1	(Constant)	1,715	,152		11,313	,000
		lowschoolses	,066	,015	,121	4,542	,000
	2	(Constant)	-7,310	1,389		-5,263	,000
		lowschoolses	,039	,015	,071	2,568	,010
		leeftijd	,662	,101	,178	6,534	,000
		geen wagen en af en toe weinig geld	,102	,338	,008	,302	,763
	3	(Constant)	3,008	1,441		2,087	,037
		lowschoolses	,017	,014	,031	1,211	,226
		leeftijd	,345	,096	,093	3,604	,000
		geen wagen en af en toe weinig geld	-,068	,312	-,005	-,218	,828
famcontrol		-,293	,019	-,393	-15,651	,000	
4	(Constant)	-,937	1,323		-,709	,479	
	lowschoolses	,018	,013	,033	1,423	,155	
	leeftijd	,217	,087	,058	2,494	,013	
	geen wagen en af en toe weinig geld	,115	,282	,009	,406	,685	

	famcontrol	-,171	,018	-,230	-9,376	,000
	antisocw	,318	,018	,422	17,582	,000
5	(Constant)	-2,965	1,312		-2,260	,024
	lowschoolses	,016	,012	,029	1,293	,196
	leeftijd	,233	,085	,063	2,753	,006
	geen wagen en af en toe weinig geld	,145	,276	,011	,527	,598
	famcontrol	-,159	,018	-,213	-8,873	,000
	antisocw	,225	,021	,298	10,820	,000
	selfcontrol	,118	,014	,224	8,504	,000

a. There are no valid cases in one or more split files. Statistics cannot be computed.

b. Dependent Variable: general deviance scale

2. Ernstige delinquentie schaal:

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,145a	,021	,021	1,11057
2	,248b	,062	,060	1,08780
3	,336c	,113	,112	1,05766
4	,381d	,145	,143	1,03857
5	,388e	,150	,148	1,03575

a. Predictors: (Constant), lowschoolses

b. Predictors: (Constant), lowschoolses, geslacht, geen wagen en af en toe
weinig geld, leeftijd

c. Predictors: (Constant), lowschoolses, geslacht, geen wagen en af en toe
weinig geld, leeftijd, famcontrol

d. Predictors: (Constant), lowschoolses, geslacht, geen wagen en af en toe
weinig geld, leeftijd, famcontrol, antisocw

e. Predictors: (Constant), lowschoolses, geslacht, geen wagen en af en toe
weinig geld, leeftijd, famcontrol, antisocw, selfcontrol

Coefficientsa

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,087	,037		2,333	,020
	lowschoolses	,028	,004	,145	7,782	,000
2	(Constant)	-2,626	,334		-7,865	,000
	lowschoolses	,020	,004	,103	5,367	,000
	geslacht	,324	,041	,144	7,925	,000
	leeftijd	,188	,024	,146	7,711	,000
	geen wagen en af en toe weinig geld	,026	,075	,006	,344	,731
3	(Constant)	-,586	,361		-1,622	,105
	lowschoolses	,016	,004	,084	4,463	,000
	geslacht	,288	,040	,128	7,224	,000
	leeftijd	,132	,024	,103	5,484	,000
	geen wagen en af en toe weinig geld	-,003	,073	,000	-,045	,964
	famcontrol	-,061	,005	-,234	-12,838	,000
4	(Constant)	-1,171	,359		-3,259	,001
	lowschoolses	,015	,004	,078	4,260	,000
	geslacht	,220	,040	,098	5,552	,000
	leeftijd	,111	,024	,086	4,672	,000
	geen wagen en af en toe weinig geld	,005	,072	,001	,068	,946
	famcontrol	-,041	,005	-,155	-7,964	,000
	antisocw	,053	,005	,201	10,302	,000
5	(Constant)	-1,447	,365		-3,967	,000
	lowschoolses	,015	,004	,078	4,230	,000
	geslacht	,220	,040	,098	5,569	,000
	leeftijd	,112	,024	,087	4,746	,000
	geen wagen en af en toe weinig geld	,004	,072	,001	,059	,953
	famcontrol	-,038	,005	-,145	-7,428	,000

antisocw	,040	,006	,153	6,721	,000
selfcontrol	,016	,004	,088	4,054	,000

a. Dependent Variable: ernstscore

Geslacht (split file) :

Model Summary^f

geslacht	Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
meisje	1	,063a	,004	,003	,77328
	2	,157b	,025	,023	,76570
	3	,205c	,042	,040	,75909
	4	,265d	,070	,067	,74825
	5	,269e	,072	,068	,74764
jongen	1	,193a	,037	,037	1,34768
	2	,248b	,062	,060	1,33150
	3	,381c	,145	,143	1,27130
	4	,433d	,187	,184	1,24010
	5	,445e	,198	,194	1,23257

a. Predictors: (Constant), lowschooles

b. Predictors: (Constant), lowschooles, geen wagen en af en toe weinig geld, leeftijd

c. Predictors: (Constant), lowschooles, geen wagen en af en toe weinig geld, leeftijd, famcontrol

d. Predictors: (Constant), lowschooles, geen wagen en af en toe weinig geld, leeftijd, famcontrol, antisocw

e. Predictors: (Constant), lowschooles, geen wagen en af en toe weinig geld, leeftijd, famcontrol, antisocw, selfcontrol

f. There are no valid cases in one or more split files. Statistics cannot be computed.

Coefficientsa,b

geslacht	Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
			B	Std. Error	Beta		
meisje	1	(Constant)	,093	,038		2,424	,015
		lowschoolses	,009	,004	,063	2,405	,016
	2	(Constant)	-1,591	,333		-4,772	,000
		lowschoolses	,002	,004	,015	,561	,575
		leeftijd	,124	,024	,138	5,086	,000
		geen wagen en af en toe weinig geld	,121	,071	,046	1,709	,088
	3	(Constant)	-,818	,363		-2,250	,025
		lowschoolses	,001	,004	,007	,269	,788
		leeftijd	,105	,024	,118	4,314	,000
		geen wagen en af en toe weinig geld	,109	,070	,041	1,553	,121
		famcontrol	-,025	,005	-,135	-5,112	,000
	4	(Constant)	-1,216	,363		-3,345	,001
		lowschoolses	,000	,004	-,005	-,174	,862
		leeftijd	,091	,024	,102	3,784	,000
		geen wagen en af en toe weinig geld	,106	,069	,040	1,524	,128
		famcontrol	-,011	,005	-,057	-2,013	,044
		antisocw	,035	,005	,187	6,546	,000
	5	(Constant)	-1,346	,370		-3,638	,000
		lowschoolses	,000	,004	-,005	-,180	,857
		leeftijd	,092	,024	,102	3,798	,000
geen wagen en af en toe weinig geld		,104	,069	,039	1,502	,133	
famcontrol		-,009	,005	-,049	-1,685	,092	
antisocw		,029	,006	,156	4,713	,000	
selfcontrol		,007	,004	,059	1,829	,068	

jongen	1	(Constant)	,118	,063		1,889	,059
		lowschoolses	,044	,006	,193	7,362	,000
	2	(Constant)	-3,315	,574		-5,772	,000
		lowschoolses	,034	,006	,151	5,525	,000
		leeftijd	,252	,042	,162	6,012	,000
		geen wagen en af en toe weinig geld	-,047	,139	-,009	-,340	,734
	3	(Constant)	-,024	,617		-,038	,969
		lowschoolses	,027	,006	,120	4,591	,000
		leeftijd	,151	,041	,097	3,686	,000
		geen wagen en af en toe weinig geld	-,098	,133	-,019	-,740	,460
		famcontrol	-,094	,008	-,300	-11,672	,000
	4	(Constant)	-,899	,610		-1,473	,141
		lowschoolses	,028	,006	,121	4,756	,000
		leeftijd	,122	,040	,079	3,046	,002
		geen wagen en af en toe weinig geld	-,059	,130	-,011	-,453	,650
		famcontrol	-,067	,008	-,213	-7,878	,000
		antisocw	,071	,008	,225	8,487	,000
	5	(Constant)	-1,372	,617		-2,225	,026
		lowschoolses	,027	,006	,119	4,705	,000
		leeftijd	,126	,040	,081	3,155	,002
	geen wagen en af en toe weinig geld	-,053	,129	-,010	-,408	,683	
	famcontrol	-,064	,008	-,204	-7,549	,000	
	antisocw	,049	,010	,155	5,000	,000	
	selfcontrol	,028	,007	,126	4,252	,000	

a. There are no valid cases in one or more split files. Statistics cannot be computed.

b. Dependent Variable: ernstscore